

T.C.
ADALET BAKANLIĞI
EĞİTİM DAİRESİ BAŞKANLIĞI

YARGI MEVZUATI BÜLTENİ

Bültenin Kapsadığı Tarihler 17 – 30 Ekim 2006	Yayımlandığı Tarih 31 Ekim 2006	Sayı 314
---	---	--------------------

İÇİNDEKİLER

- [13.10.2006 Tarih ve 5551 Sayılı Türkiye Cumhuriyeti Anayasasının Bir Maddesinin Değiştirilmesi Hakkında Kanun \(R.G. 17 Ekim 2006 – 26322\)](#)
- [19.10.2006 Tarih ve 5552 Sayılı Milletvekili Seçimi Kanununda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun \(R.G. 28 Ekim 2006 – 26330\)](#)
- [11.10.2006 Tarih ve 5549 Sayılı Suç Gelirlerinin Aklanmasının Önlenmesi Hakkında Kanun \(R.G. 18 Ekim 2006 – 26323\)](#)
- [12.10.2006 Tarih ve 5550 Sayılı Milletvekili Seçimi Kanununda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun \(R.G. 20 Ekim 2006 – 26325\)](#)
- [2007 Yılı Programının Uygulanması, Koordinasyonu ve İzlenmesine Dair 2006/11105 Sayılı Bakanlar Kurulu Kararı \(R.G. 19 Ekim 2006 – 26324\)](#)
- [Adalet Bakanlığında Atama Kararı \(R.G. 19 Ekim 2006 – 26324\)](#)
- [Adalet Bakanlığında Atama Kararı \(R.G. 20 Ekim 2006 – 26325\)](#)
- [Elektronik İmza Kanununun Uygulanmasına İlişkin Usul ve Esaslar Hakkında Yönetmelikte Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik \(R.G. 17 Ekim 2006 – 26322\)](#)
- [Başbakanlıktan “5490 Sayılı Kanunun Uygulanması” Konulu, 2006/33 Sayılı Genelge \(R.G. 21 Ekim 2006 – 26326\)](#)
- [İdarî Yargı Hâkimlerinin 2802 Sayılı Hâkimler ve Savcılar Kanunu Gereğince Atanmalarına İlişkin Kararname \(R.G. 17 Ekim 2006 – 26322\)](#)
- [Adli Yargı Hâkim ve Cumhuriyet Savcılarının 2802 Sayılı Hâkimler ve Savcılar Kanunu Gereğince Atanmalarına İlişkin Kararname \(R.G. 17 Ekim 2006 – 26322\)](#)
- [Anayasa Mahkemesinin E: 2005/74, K: 2005/73 Sayılı Kararı \(R.G. 21 Ekim 2006 – 26326\)](#)
- [Anayasa Mahkemesinin E: 2005/6, K: 2005/93 Sayılı Karar Özeti \(R.G. 28 Ekim 2006 – 26330\)](#)
- [Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi Kararı \(Kanlıbaş/Türkiye Davası\)](#)
- [Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi Kararı \(Özdemir ve Diğerleri/Türkiye Davası\)](#)

**TÜRKİYE CUMHURİYETİ ANAYASASININ BİR MADDESİNİN
DEĞİŞTİRİLMESİ
HAKKINDA KANUN**

Kanun No. 5551

Kabul Tarihi : 13/10/2006

MADDE 1 – 7/11/1982 tarihli ve 2709 sayılı Türkiye Cumhuriyeti Anayasasının 76 ncı maddesinin birinci fıkrasındaki "Otuz" ibaresi "Yirmibeş" olarak değiştirilmiştir.

MADDE 2 – Bu Kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer ve halkoylamasına sunulması halinde oylanır.

16/10/2006

[R.G. 17 Ekim 2006 – 26322]

— • —

 [İçindekilere dön](#)

**MİLLETVEKİLİ SEÇİMİ KANUNUNDA DEĞİŞİKLİK
YAPILMASI HAKKINDA KANUN**

Kanun No. 5552

Kabul Tarihi : 19/10/2006

MADDE 1 – 10/6/1983 tarihli ve 2839 sayılı Milletvekili Seçimi Kanununun 10 uncu maddesinde geçen “otuz yaşını” ibaresi “yirmibeş yaşını” olarak değiştirilmiştir.

MADDE 2 – Bu Kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

MADDE 3 – Bu Kanun hükümlerini Bakanlar Kurulu yürütür.

27/10/2006

[R.G. 28 Ekim 2006 – 26330]

— • —

 [İçindekilere dön](#)

**SUÇ GELİRLERİNİN AKLANMASININ
ÖNLENMESİ HAKKINDA KANUN**

Kanun No. 5549

Kabul Tarihi : 11/10/2006

**BİRİNCİ BÖLÜM
Amaç ve Tanımlar**

Amaç

MADDE 1 – (1) Bu Kanunun amacı, suç gelirlerinin aklanmasının önlenmesine ilişkin usûl ve esasları belirlemektir.

Tanımlar

MADDE 2 – (1) Bu Kanunda geçen;

a) Bakanlık: Maliye Bakanlığını,

b) Bakan: Maliye Bakanını,

c) Başkanlık: Malî Suçları Araştırma Kurulu Başkanlığını,

ç) Koordinasyon Kurulu: Malî Suçlarla Mücadele Koordinasyon Kurulunu,

d) Yükümlü: Bankacılık, sigortacılık, bireysel emeklilik, sermaye piyasaları, ödünç para verme ve diğer finansal hizmetler ile posta ve taşımacılık, talih ve bahis oyunları alanında

faaliyet gösterenler; döviz, taşınmaz, değerli taş ve maden, mücevher, nakil vasıtası, iş makinesi, tarihi eser, sanat eseri ve antika ticareti ile iştigal edenler veya bu faaliyetlere aracılık edenler ile noterler, spor kulüpleri ve Bakanlar Kurulunca belirlenen diğer alanlarda faaliyet gösterenleri,

e) Denetim elemanı: Maliye Müfettişleri, Hesap Uzmanları, Gümrük Müfettişleri, Gelirler Kontrolörleri, Bankalar Yeminli Murakıpları, Hazine Kontrolörleri, Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Kurumu ve Sermaye Piyasası Kurulu Uzmanlarını,

f) Suç geliri: Suçtan kaynaklanan malvarlığı değerini,

g) Aklama suçu: 26/9/2004 tarihli ve 5237 sayılı Türk Ceza Kanununun 282 nci maddesinde düzenlenen suçu, ifade eder.

İKİNCİ BÖLÜM

Yükümlülükler ve Bilgi Değişimi

Kimlik tespiti

MADDE 3 – (1) Yükümlüler, kendileri nezdinde yapılan veya aracılık ettikleri işlemlerde işlem yapılmadan önce, işlem yapanlar ile nam veya hesaplarına işlem yapılanların kimliklerini tespit etmek zorundadır.

(2) Kimlik tespitine esas belge nevilerini belirlemeye Bakanlık yetkili olup, kimlik tespitini gerektiren işlem türleri, bunların parasal sınırları ve konuyla ilgili diğer usûl ve esaslar yönetmelikle belirlenir.

Şüpheli işlem bildirimini

MADDE 4 – (1) Yükümlüler nezdinde veya bunlar aracılığıyla yapılan veya yapılmaya teşebbüs edilen işlemlere konu malvarlığının yasa dışı yollardan elde edildiğine veya yasa dışı amaçlarla kullanıldığına dair herhangi bir bilgi, şüphe veya şüpheyi gerektirecek bir hususun bulunması halinde bu işlemlerin yükümlüler tarafından Başkanlığa bildirilmesi zorunludur.

(2) Yükümlüler, Başkanlığa şüpheli işlem bildiriminde bulunulduğunu, yükümlülük denetimi ile görevlendirilen denetim elemanları ile yargılama sırasında mahkemeler dışında, işleme taraf olanlar dahil hiç kimseye açıklayamazlar.

(3) Yükümlülerin hangi faaliyetlerinden dolayı ve hangi usûl ve esaslara göre şüpheli işlem bildiriminde bulunacağı yönetmelikle belirlenir.

Eğitim, iç denetim, kontrol ve risk yönetim sistemleri ile diğer tedbirler

MADDE 5 – (1) Bakanlık; bu Kanunun amacına uygun olarak eğitim, iç denetim, kontrol ve risk yönetim sistemleri oluşturulması ve bu Kanunla getirilen yükümlülüklerle uyumu sağlamak üzere, gerekli yetki ile donatılmış idarî düzeyde görevli tayin edilmesi de dahil, gereken tedbirlerin alınması konusunda, işletme büyüklükleri ve iş hacimlerini de dikkate alarak yükümlüleri ve uygulamaya ilişkin usûl ve esasları belirlemeye yetkilidir.

Devamlı bilgi verme

MADDE 6 – (1) Yükümlüler taraf oldukları veya aracılık ettikleri işlemlerden, Bakanlıkça belirlenecek tutarı aşanları Başkanlığa bildirmek zorundadırlar.

(2) Devamlı bilgi verme kapsamındaki işlem türleri, bilgilerin ne şekilde ve hangi sürelerde verileceği, kapsam dışında tutulacak yükümlüler ile uygulamaya ilişkin diğer usûl ve esaslar Bakanlıkça belirlenir.

(3) Bu Kanunun uygulanmasına ilişkin olarak, yükümlüler dışındaki kamu kurum ve kuruluşları ile kamu kurumu niteliğindeki kurum ve kuruluşlardan da Başkanlığa devamlı bilgi vermeleri istenebilir. Kimlerin, hangi usûl ve esaslara göre devamlı bilgi vereceği yönetmelikle belirlenir.

Bilgi ve belge verme

MADDE 7 – (1) Kamu kurum ve kuruluşları, gerçek ve tüzel kişiler ile tüzel kişiliği olmayan kuruluşlar, Başkanlık ve denetim elemanları tarafından istenilecek her türlü bilgi, belge ve bunlara ilişkin her türlü ortamdaki kayıtları, bu kayıtlara erişimi sağlamak veya

okunabilir hale getirmek için gerekli tüm bilgi ve şifreleri tam ve doğru olarak vermek ve gerekli kolaylığı sağlamakla yükümlüdür.

(2) Yukarıdaki fıkraya göre talepte bulunulanlar savunma hakkına ilişkin hükümler saklı kalmak kaydıyla, özel kanunlarda yazılı hükümleri ileri sürerek bilgi ve belge vermekten kaçınamazlar.

Muhafaza ve ibraz

MADDE 8 – (1) Yükümlüler, bu Kanunla getirilen yükümlülüklerle ve işlemlerine ilişkin her türlü ortamdaki; belgeleri düzenleme tarihinden, defter ve kayıtları son kayıt tarihinden, kimlik tespitine ilişkin belgeleri ise son işlem tarihinden itibaren sekiz yıl süreyle muhafaza ve istenmesi halinde yetkililere ibraz etmekle yükümlüdür.

Erişim sistemi

MADDE 9 – (1) Kanunları veya faaliyet konuları gereğince, ekonomik olaylara, servet unsurlarına, vergi mükellefiyetlerine, nüfus bilgilerine ve yasa dışı faaliyetlere ilişkin kayıt tutan kamu kurum ve kuruluşları ile kamu kurumu niteliğindeki kurum ve kuruluşların bilgi işlem sistemlerine Bakanlık ve ilgili Bakanlığın veya kamu kurumu niteliğindeki kurum ve kuruluşların yetkili organlarının birlikte belirleyeceği usûl ve esaslar dahilinde Başkanlıkça erişim sistemi kurulabilir.

(2) Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası hariç kamu sermayeli bankalar ile kamu iktisadî teşebbüsleri birinci fıkra kapsamı dışındadır.

Yükümlülerin korunması

MADDE 10 – (1) Bu Kanun gereğince yükümlülüklerini yerine getiren gerçek ve tüzel kişiler hiçbir şekilde hukukî ve cezaî bakımdan sorumlu tutulamaz.

(2) Özel kanunlarda hüküm bulunsa dahi şüpheli işlem bildiriminde bulunanlara dair, mahkeme dışında, üçüncü kişi, kurum ve kuruluşlara bilgi verilemez. Bu kişilerin kimliklerinin saklı tutulması ve güvenliklerinin sağlanması için mahkemece gerekli önlemler alınır.

Yükümlülük denetimi

MADDE 11 – (1) Bu Kanun ve ilgili mevzuatla getirilen yükümlülüklerin denetimi, Maliye Müfettişleri, Hesap Uzmanları, Gümrük Müfettişleri, Gelirler Kontrolörleri, Bankalar Yeminli Murakıpları, Hazine Kontrolörleri ve Sermaye Piyasası Kurulu Uzmanları vasıtasıyla yerine getirilir.

(2) Başkanlık, yükümlüler nezdinde yapılacak denetimin münferiden veya bir denetim programı kapsamında yapılmasını isteyebilir. Kendisinden talepte bulunulan birim bu talebin gereğini yerine getirmek zorundadır. Görevlendirilecek Maliye Müfettişleri, Hesap Uzmanları, Gümrük Müfettişleri, Bankalar Yeminli Murakıpları, Gelirler Kontrolörleri, Hazine Kontrolörleri, Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Kurumu ve Sermaye Piyasası Kurulu Uzmanları Başkanlığın talebi üzerine ilgili birim amirinin teklifi ve bağlı veya ilgili buldukları Bakanın onayı ile belirlenir.

(3) Yükümlülük denetimiyle görevlendirilen denetim elemanları, bu Kanun kapsamında kamu kurum ve kuruluşları da dahil gerçek ve tüzel kişilerden ve tüzel kişiliği olmayan kuruluşlardan her türlü bilgi, belge ve kanunî defterleri istemeye ve bunlar nezdinde her türlü evrak ve kayıtları incelemeye, ilgililerden yazılı ve sözlü bilgi almaya yetkili olup ayrıca diğer kanunların kendilerine verdiği yetkileri de kullanır.

(4) Denetim elemanları, kendi görev alanlarına ilişkin olarak kurumlarınca verilen görevleri yaparken tespit ettikleri yükümlülük ihlallerini Başkanlığa bildirir.

Uluslararası bilgi değişimi

MADDE 12 – (1) Başkanlığın görev alanına giren konularda uluslararası bilgi değişimini teminen, yabancı ülkelerdeki muadil kurumlarla uluslararası antlaşma niteliğinde olmayan mutabakat muhtıraları imzalamaya ve imzalanan mutabakat muhtıralarını değiştirmeye Malî Suçları Araştırma Kurulu Başkanı yetkilidir. İmzalanacak mutabakat muhtıraları ve değişiklikleri Bakanlar Kurulu kararıyla yürürlüğe girer.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

Cezalar, Elkoyma ve Kararların Bildirimi

Yükümlülük ihlâlinde idarî ceza

MADDE 13 – (1) Bu Kanunun 3 ve 6 ncı maddeleri ile 4 üncü maddesinin birinci fıkrasında yer alan yükümlülüklerden herhangi birini ihlâl eden yükümlülere Başkanlıkça beşbin Yeni Türk Lirası idarî para cezası verilir. Yükümlünün banka, finansman şirketi, faktoring şirketi, ikrazatçı, finansal kiralama şirketi, sigorta ve reasürans şirketi, emeklilik şirketi, sermaye piyasası kurumu veya yetkili müessese olması halinde, idarî para cezası iki kat olarak uygulanır.

(2) Bu Kanunun 3 üncü maddesi ile 4 üncü maddesinin birinci fıkrasında yer alan yükümlülüklere uyulmaması durumunda yükümlülüğü yerine getirmeyen görevliye de ayrıca ikibin Yeni Türk Lirası idarî para cezası verilir.

(3) Bu Kanunun 5 inci maddesinde yer alan yükümlülüklere uymayan yükümlülere, eksikliklerin giderilmesi ve gerekli tedbirlerin alınması için 30 günden az olmamak üzere süre verilir. Verilen süre içinde eksiklikleri gidermeyen ve gerekli tedbirleri almayan yükümlülere birinci fıkra hükümleri uygulanır.

(4) Yükümlülüğün ihlâl edildiği tarihten itibaren beş yıl geçtikten sonra idarî para cezası verilemez.

(5) Bu madde ile ilgili diğer usûl ve esaslar Bakanlık tarafından çıkarılacak yönetmelikle belirlenir.

Yükümlülük ihlâlinde adlî ceza

MADDE 14 – (1) Bu Kanunun 4 üncü maddesinin ikinci fıkrası ile 7 ve 8 inci maddelerindeki yükümlülükleri ihlâl eden kimse bir yıldan üç yıla kadar hapis ve beşbin güne kadar adlî para cezası ile cezalandırılır.

(2) Bu suç dolayısıyla tüzel kişiler hakkında bunlara özgü güvenlik tedbirlerine hükmolunur.

Başkası hesabına işlem yapıldığının beyan edilmemesi

MADDE 15 – (1) Yükümlüler nezdinde veya aracılığıyla yapılacak kimlik tespitini gerektiren işlemlerde, kendi adına ve fakat başkası hesabına hareket eden kimse, bu işlemleri yapmadan önce kimin hesabına hareket ettiğini yükümlülere yazılı olarak bildirmediği takdirde altı aydan bir yıla kadar hapis veya beşbin güne kadar adlî para cezasıyla cezalandırılır.

Gümrük idaresine yapılacak açıklama

MADDE 16 – (1) Türk parası, döviz veya bunlarla ödemeyi sağlayan belgeleri yurt dışına çıkaran veya yurda getiren yolcular, gümrük idaresinin talebi üzerine bunlarla ilgili olarak tam ve doğru açıklama yapmakla mükelleftir.

(2) Yetkililerce talep edildiği halde herhangi bir açıklama yapılmaması veya yanlış ya da yanıltıcı açıklama yapılması halinde, yolcu beraberindeki değerler gümrük idaresi tarafından muhafaza altına alınır. Gümrük idaresince, açıklamada bulunmayan yolculara taşıdıkları değer, tutar konusunda gerçeğe aykırı açıklamada bulunan yolculara ise taşıdıkları değer ile açıkladıkları değer arasındaki farkın onda biri kadar idarî para cezası kesilir. Ayrıca durum şüpheli sayılarak Başkanlığa bildirilmekle birlikte ilgili diğer mercilere de intikal ettirilir. Binbeşyüz Yeni Türk Lirasına kadar olan farklar için bu fıkra hükmü uygulanmaz.

Elkoyma

MADDE 17 – (1) Aklama ve terörün finansmanı suçunun işlendiğine dair kuvvetli şüphe bulunan hallerde 5271 sayılı Ceza Muhakemesi Kanununun 128 inci maddesindeki usûle göre malvarlığı değerlerine elkonulabilir.

(2) Gecikmesinde sakınca bulunan hallerde Cumhuriyet savcısı da el koyma kararı verebilir. Hâkim kararı olmaksızın yapılan elkoyma işlemi yirmidört saat içinde görevli hâkimin onayına sunulur. Hâkim en geç yirmidört saat içinde onaylanıp onaylanmamasına karar verir. Onaylanmama halinde Cumhuriyet savcılığının kararı hükümsüz kalır.

Kararların bildirimi

MADDE 18 – (1) Aklama ve terörün finansmanı suçundan dolayı yapılan soruşturma sonucunda verilen kovuşturmayaya yer olmadığına dair karar veya düzenlenen iddianame, kovuşturma sonucunda verilen hüküm ve bu Kanunun 17 nci maddesine göre verilen elkoyma kararının bir örneği izleyen ayın sonuna kadar ilgili Cumhuriyet savcılıkları ve mahkemelerce Başkanlığa gönderilir.

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

Başkanlık ve Koordinasyon Kurulu

Başkanlığın görev ve yetkileri

MADDE 19 – (1) Malî Suçları Araştırma Kurulu Başkanlığı doğrudan Maliye Bakanına bağlı olup görev ve yetkileri şunlardır:

a) Suç gelirlerinin aklanmasının önlenmesi amacıyla politika hazırlamak ve uygulama stratejileri geliştirmek, bu amaçla kurum ve kuruluşlar arasında koordinasyonu sağlamak, ortak çalışmalar yapmak, görüş ve bilgi alışverişinde bulunmak.

b) Belirlenen politikalar çerçevesinde kanun, tüzük ve yönetmelik taslakları hazırlamak, bu Kanun ile buna ilişkin Bakanlar Kurulu kararlarının uygulanması konusunda düzenlemeler yapmak.

c) Suç gelirlerinin aklanması alanındaki gelişmeler ile aklama suçunun önlenmesi ve ortaya çıkarılmasına yönelik yöntemler konusunda araştırmalar yapmak.

ç) Suç gelirlerinin aklanmasını önlemek amacıyla sektörel çalışmalar yapmak, önlemler geliştirmek ve uygulamayı izlemek.

d) Kamuoyu duyarlılığını ve desteğini artırmaya yönelik çalışmalar yapmak.

e) Suç gelirlerinin aklanması ve terörün finansmanının önlenmesi kapsamında veri toplamak, şüpheli işlem bildirimlerini almak, analiz etmek ve değerlendirmek.

f) Değerlendirme sürecinde gerek duyulduğunda kolluk ve diğer birimlerden kendi görev alanlarında inceleme ve araştırma yapılması talebinde bulunmak.

g) Bu Kanun kapsamına giren işlemler ile ilgili olarak, araştırma ve inceleme yapmak veya yaptırmak.

ğ) Yapılan araştırma ve inceleme sonucunda aklama suçunun işlendiği hususunda olguların varlığının tespiti halinde, Ceza Muhakemesi Kanunu hükümlerine göre gerekli işlemler yapılmak üzere Cumhuriyet başsavcılığına suç duyurusunda bulunmak.

h) Cumhuriyet savcıları tarafından intikal ettirilen konuları incelemek ve aklama suçunun tespitine ilişkin talepleri yerine getirmek.

ı) Aklama veya terörün finansmanı suçunun işlendiğine dair ciddi şüphelerin mevcut olması durumunda konuyu ilgili Cumhuriyet savcılığına intikal ettirmek.

i) Kanun ve ilgili mevzuat kapsamında yükümlülük denetimi yapılmasını sağlamak.

j) Kamu kurum ve kuruluşları, gerçek ve tüzel kişiler ile tüzel kişiliği olmayan kuruluşlardan her türlü bilgi ve belgeyi istemek.

k) Bilgi ve ihtisasına ihtiyaç duyulması halinde, diğer kamu kurum ve kuruluşlarında çalışanların Başkanlık bünyesinde geçici olarak görevlendirilmelerini talep etmek.

l) Görev alanına giren konularda uluslararası ilişkileri yürütmek, görüş ve bilgi alışverişinde bulunmak.

m) Yabancı ülkelerdeki muadil kurumlarla bilgi ve belge değişiminde bulunmak, bu amaçla uluslararası antlaşma niteliğinde olmayan mutabakat muhtırası imzalamak.

(2) Başkanlıkça birinci fıkranın (f) bendine göre kendisinden talepte bulunan birim, bu talebin gereğini ivedi olarak yerine getirmek zorundadır.

(3) Başkanlık, aklama suçunun araştırılması ve incelenmesi görevlerini denetim elemanları vasıtasıyla yerine getirir. Görevlendirilecek denetim elemanları Başkanın talebi üzerine ilgili birim amirinin teklifi ve bağlı veya ilgili buldukları Bakanın onayı ile belirlenir.

(4) Başkanlığın talebi üzerine görevlendirilecek denetim elemanları görevlendirme konusuna giren hususlarda bilgi ve belge istemeye, araştırma ve inceleme yapmaya, uygulamayı takip ve denetlemeye, bu maksatla her türlü evrakın tetkikine yetkilidir.

Koordinasyon Kurulu

MADDE 20 – (1) Suç gelirlerinin aklanmasının önlenmesine ilişkin kanun tasarıları ile Bakanlar Kurulu kararıyla yürürlüğe girecek yönetmelik tasarılarını değerlendirmek ve uygulamaya ilgili kurum ve kuruluşlar arasında koordinasyon sağlamak üzere Malî Suçlarla Mücadele Koordinasyon Kurulu oluşturulmuştur.

(2) Koordinasyon Kurulu; Maliye Bakanlığı Müsteşarının başkanlığında, Malî Suçları Araştırma Kurulu Başkanı, Maliye Teftiş Kurulu Başkanı, Maliye Hesap Uzmanları Kurulu Başkanı, Gelir İdaresi Başkanı, İçişleri Bakanlığı Müsteşar Yardımcısı, Adalet Bakanlığı Kanunlar Genel Müdürü, Dışişleri Bakanlığı Ekonomik İşler Genel Müdürü, Hazine Kontrolörleri Kurulu Başkanı, Hazine Müsteşarlığı Banka ve Kambiyo Genel Müdürü, Hazine Müsteşarlığı Sigortacılık Genel Müdürü, Gümrük Müsteşarlığı Teftiş Kurulu Başkanı, Gümrük Müsteşarlığı Gümrükler Genel Müdürü, Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Kurumu Başkan Yardımcısı, Sermaye Piyasası Kurulu Başkan Yardımcısı ve Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası Başkan Yardımcısından oluşur.

(3) Görüş ve bilgilerine gerek duyulan kurum ve kuruluşların temsilcileri oy hakkı olmaksızın Koordinasyon Kuruluna çağrılabilir.

(4) Koordinasyon Kurulu yılda en az iki defa toplanır.

Malî suçları araştırma uzmanı ve uzman yardımcısı

MADDE 21 – (1) Başkanlıkta malî suçları araştırma uzmanı ve uzman yardımcısı istihdam edilir. Malî suçları araştırma uzman yardımcılığına atanabilmek için 657 sayılı Kanunun 48 inci maddesinde sayılan şartlara ilave olarak aşağıdaki nitelikler aranır:

a) En az dört yıllık eğitim veren yüksek öğretim kurumlarının hukuk, siyasal bilgiler, iktisat, işletme, iktisadî ve idarî bilimler fakültelerinden ya da bunlara denkliği Yükseköğretim Kurulunca kabul edilmiş yüksek öğretim kurumlarından mezun olmak.

b) Meslek ve yabancı dil konularında yapılacak özel yarışma ve yeterlik sınavlarında başarılı olmak.

c) Sınavın yapıldığı tarihte otuz yaşını doldurmamış olmak.

(2) Malî suçları araştırma uzman yardımcıları en az üç yıl fiilen çalışmak, her yıl olumlu sicil almak, yapılacak yeterlik sınavında başarılı olmak ve Kamu Personeli Yabancı Dil Bilgisi Seviye Tespit Sınavından en az (C) düzeyinde ya da muadili sınavlardan buna tekabül eden puana sahip olmak kaydıyla malî suçları araştırma uzmanı olarak atanırlar. Yeterlik sınavında başarı gösteremeyenler veya dil belgesini yeterlik sınavını müteakip iki yıl içinde ibraz edemeyenler, durumlarına uygun diğer kadrolara atanırlar.

(3) Bu Kanun kapsamında alınan bildirim ve bilgiler malî suçları araştırma uzmanı ve uzman yardımcıları tarafından değerlendirilir.

(4) Malî suçları araştırma uzman ve uzman yardımcılarının diğer görev, yetki ve sorumlulukları ile mesleğe alınma, meslekte yükselme, çalışma usûl ve esaslarına ilişkin hususlar Bakanlık tarafından çıkarılacak yönetmelikle düzenlenir.

Sırrın ifşası

MADDE 22 – (1) Aşağıda yazılı kimseler görevlerinden ayrılırsa dahi, görevleri dolayısıyla kişilerin ve bu kişilerle ilgili kimselerin şahıslarına, muamele ve hesap durumlarına, işlerine, işletmelerine, servetlerine ve mesleklerine ilişkin olarak öğrendikleri sırları ifşa edemezler ve kendilerinin veya üçüncü şahısların yararına kullanamazlar:

a) Koordinasyon Kurulu Başkan ve üyeleri, denetim elemanları ile Kurul personeli.

b) Bilgilerine ve ihtisaslarına başvuru alan kişiler.

c) Bu bilgileri görevleri dolayısıyla öğrenen diğer kamu görevlileri.

(2) Bu kişiler, öğrendikleri sırları ifşa etmeleri halinde, bir yıldan dört yıla kadar hapis cezası ile cezalandırılır. Bu sırlar maddi menfaat karşılığında ifşa edildiğinde verilecek hapis cezası iki yıldan az olamaz.

(3) Bu Kanun uyarınca yabancı ülkelerdeki muadil kuruluşlara Başkanlıkça bilgi verilmesi sırrın ifşası sayılmaz.

BEŞİNCİ BÖLÜM

Çeşitli ve Son Hükümler

MADDE 23 – (1) Malî Suçları Araştırma Kurulu Başkanlığında kullanılmak üzere ekli (1) sayılı listede yer alan kadrolar ihdas edilerek 13/12/1983 tarihli ve 190 sayılı Genel Kadro ve Usulü Hakkında Kanun Hükmünde Kararnameye ekli (I) sayılı cetvelin Maliye Bakanlığına ait bölümüne eklenmiştir.

MADDE 24 – (1) 13/12/1983 tarihli ve 178 sayılı Maliye Bakanlığının Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun Hükmünde Kararnamenin;

a) 2 nci maddesinin (r) bendi "r) Suç gelirlerinin aklanmasının önlenmesine ilişkin usûl ve esasları belirlemek." şeklinde,

b) 14 üncü maddesi başlığı ile birlikte;

"Malî Suçları Araştırma Kurulu Başkanlığı

MADDE 14 – Malî Suçları Araştırma Kurulu Başkanlığı, Suç Gelirlerinin Aklanmasının Önlenmesi Hakkında Kanunun 19 uncu maddesinde sayılan görevler ile çeşitli kanunlarla kendisine verilen görevleri yerine getirir." şeklinde,

c) 33 üncü maddesi;

"**MADDE 33** – Malî Suçlarla Mücadele Koordinasyon Kurulu, Suç Gelirlerinin Aklanmasının Önlenmesi Hakkında Kanunun 20 nci maddesinde belirtilen şekilde oluşturulur ve aynı maddede verilen görevleri yerine getirir." şeklinde

değiştirilmiştir.

Ek ödemeler

MADDE 25 – (1) Koordinasyon Kurulunun başkan ve üyelerine her toplantı için (3000) gösterge rakamının memur aylık katsayısıyla çarpımı sonucunda bulunan tutar üzerinden toplantı ücreti ödenir.

(2) Başkanlıkta görev yapan;

a) Malî Suçları Araştırma Kurulu Başkanına (7000)

b) Başkan yardımcıları ve daire başkanlarına (6000)

c) Bu Kanun kapsamında görevlendirilen denetim elemanlarına (Altı ayı geçmemek üzere) (10000)

ç) Malî suçları araştırma uzmanları, şube müdürleri ve bilgi işlem merkezi müdürüne (5000)

d) Malî suçları araştırma uzman yardımcısı, şef, uzman, mütercim, mühendis, istatistikçi, çözümleyici ve programcılara (4000)

e) Diğer personele (3000)

gösterge rakamının memur aylık katsayısıyla çarpımı sonucunda bulunan tutarı geçmemek üzere Bakan onayı ile ek ücret ödenir.

(3) Başkanlık bünyesinde geçici olarak görevlendirilen personele ek ücret ödenmesinde, ifa edilen görevin Başkanlıkta ait olduğu kadro için belirlenen gösterge rakamı esas alınır.

(4) Bu ödemeler damga vergisi hariç herhangi bir vergi ve kesintiye tâbi tutulmaz.

Kaldırılan ve değiştirilen hükümler

MADDE 26 – (1) 13/11/1996 tarihli ve 4208 sayılı Kanunun 1, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 12 ve 14 üncü maddeleri, 2 nci maddesinin (a), (b), (d) ve (e) bentleri ile 15 inci maddesinin birinci ve üçüncü fıkraları yürürlükten kaldırılmıştır.

(2) 4208 sayılı Kanunun 13 üncü maddesinin birinci ve üçüncü fıkraları yürürlükten kaldırılmış ve ikinci fıkrası "Suçtan kaynaklanan malvarlığı değerlerinin kontrollü teslimatına ilişkin yabancı ülke talepleri hakkında karar vermeye Ankara Sulh Ceza Mahkemesi yetkilidir." şeklinde değiştirilmiştir.

(3) Diğer mevzuatta yer alan "karapara" ibaresinden "suçtan kaynaklanan malvarlığı değeri", "karapara aklama suçu" ibaresinden "aklama suçu" anlaşılır.

Yönetmelikler

MADDE 27 – (1) Bu Kanunun 2 nci maddesinin (d) ve (e) bentleri ile 3, 4, 6, 7, 11, 15, 16, 19 ve 20 nci maddelerinde belirtilen hususlara ilişkin usûl ve esaslar Bakanlar Kurulunca, Kanunun yayımı tarihini izleyen altı ay içinde çıkarılacak yönetmeliklerle düzenlenir.

Maktu tutarların artırımı

MADDE 28 – (1) Bu Kanunun 13 ve 16 ncı maddelerinde yer alan maktu tutarlar her yılın başından geçerli olmak üzere, bir önceki yıl için 4/1/1961 tarihli ve 213 sayılı Vergi Usul Kanunu uyarınca belirlenen yeniden değerlendirme oranında artırılarak uygulanır. Hesaplamalarda on Yeni Türk Lirasına kadar olan tutarlar dikkate alınmaz.

GEÇİCİ MADDE 1 – (1) Bu Kanunda öngörülen düzenlemeler yürürlüğe girinceye kadar, mevcut düzenlemelerin bu Kanuna aykırı olmayan hükümlerinin uygulanmasına devam olunur.

GEÇİCİ MADDE 2 – (1) Bu Kanunun 21 inci maddesinin ikinci fıkrasında belirtilen yabancı dil şartı, Kanunun yürürlüğe girdiği tarihte Malî Suçları Araştırma Uzman Yardımcısı olarak görev yapanlar için uygulanmaz.

MADDE 29 – (1) Bu Kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

MADDE 30 – (1) Bu Kanun hükümlerini Bakanlar Kurulu yürütür.

17/10/2006

Not: Ekli Liste yer darlığı nedeniyle Bülten'e alınmamıştır.

[R.G. 18 Ekim 2006 – 26323]

— • —

 [İçindekilere dön](#)

MİLLETVEKİLİ SEÇİMİ KANUNUNDA DEĞİŞİKLİK YAPILMASI HAKKINDA KANUN

Kanun No. 5550

Kabul Tarihi : 12/10/2006

MADDE 1 – 10/6/1983 tarihli ve 2839 sayılı Milletvekili Seçimi Kanununun 6 ncı maddesinin ikinci fıkrası aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

"Her seçim döneminin son toplantı yılının 20 Temmuz günü seçimin başlangıç tarihidir ve Kasım ayının ilk Pazar günü oy verilir."

MADDE 2 – 2839 sayılı Kanunun 26 ncı maddesinin (b) bendinin birinci cümlesinde yer alan "Siyasî Partiler" ibaresi "Siyasî Partiler ve Bağımsız Adaylar" olarak, (d) bendi ise aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

"d) Bağımsız adaylar, son sıradaki siyasî partiden sonra yer alır. Bir seçim çevresinde birden fazla bağımsız aday varsa sıra, aralarında çekilecek kura ile belirlenir. Başta ve ortada bağımsız adayın adı ve soyadı yazılır. Belirli bir aralık veya çizgiden sonra çapı iki santimetre olan bir boş daire basılır ve bunların altı çizilir. Birden fazla bağımsız aday sütunları arasında, yarım santimetre ve iki çizgi ile belirlenmiş bir aralık bırakılır."

MADDE 3 – 2839 sayılı Kanunun 28 inci maddesinin ikinci ve dördüncü fıkraları aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

"Seçmen, "Evet" mührünü sadece tercih ettiği siyasî partiye veya varsa yalnızca oy vermek istediği bağımsız adaya ait özel daire içine basmak ve oy pusulasını zarfa koymak suretiyle oyunu kullanır."

"Seçmen, "Evet" mührünü bastığı siyasî partiye veya bağımsız adaya oy vermiş sayılır."

MADDE 4 – Bu Kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

MADDE 5 – Bu Kanun hükümlerini Bakanlar Kurulu yürütür.

19/10/2006

Bakanlar Kurulu Kararı

Karar Sayısı : 2006/11105

Yüksek Planlama Kurulu'nun 12/10/2006 tarihli ve 2006/80 sayılı Raporu ile Bakanlar Kurulu'na sunulan ekli "2007 Yılı Programı" ile "2007 Yılı Programının Uygulanması, Koordinasyonu ve İzlenmesine Dair Karar"ın kabulü; 540 sayılı Kanun Hükmünde Kararnamenin 28 inci maddesine göre, Bakanlar Kurulu'nca 16/10/2006 tarihinde kararlaştırılmıştır.

2007 YILI PROGRAMININ UYGULANMASI, KOORDİNASYONU VE İZLENMESİNE DAİR KARAR

I. UYGULAMA

Tanımlar

MADDE 1 – (1) Bu Kararın uygulanmasında;

- a) Bütçe kaynağı: Bütçe Kanunu ile tahsis edilmiş ödenekleri,
- b) Bütçe dışı kaynak: Bütçe Kanunu ile tahsis edilmiş ödenekler dışındaki her türlü kaynağı,
- c) Ek ödenek: Yılı Yatırım Programıyla kamu idarelerine tefrik edilen ve kuruluş bazında yatırım tavanlarını artıracak mahiyetteki ilave ödenek tahsislerini,
- d) Projeler arası ödenek aktarması: Proje bazında ödenek tavanını değiştirmesine rağmen kuruluş bazında yatırım tavanını değiştirmeyen ödenek revizyonlarını,
- e) İz ödenek: Ekonomik konjonktür itibarıyla yatırımının durdurulmasına karar verilen ancak yatırım programında muhafazasında yarar görülen projelere tahsis edilen 1.000 YTL. tutarındaki ödenekleri,
- f) Ulusal katkı payı: Avrupa Birliği fonlarından sağlanan yıllık finansmanın belli bir oranına karşılık gelen bütçe ödeneğini,
- g) Toplu proje: Alt harcama kalemleri müstakil bir proje niteliğini haiz olmayan ve proje adı ve/veya karakteristiği; makine-teçhizat, bilgisayar yazılım ve donanımı, idame-yenileme, büyük onarım, tamamlama, etüd-proje ile yayın alımı olan yıllık projeyi,
- h) Toplulaştırılmış proje: Alt harcama kalemleri müstakil bir proje niteliğini haiz olmasına rağmen amaç ve kapsamı itibarıyla toplu ödenek tahsis edilmesi uygun görülen projeyi,
- i) Proje parametreleri: Projenin; ad, yer, karakteristik, kümülatif harcama, süre (başlama-bitiş yılı), maliyet ve ödeneğini, ifade eder.

Genel ilkeler

MADDE 2 – (1) 2007 Yılı Programında yer alan ekonomik ve sosyal hedeflere ulaşmak amacıyla; makro politikaların, bölgesel gelişme politikaları dikkate alınarak sektör programlarının ve yatırımların koordineli bir şekilde yürütülmesi esastır.

(2) 2007 Yılı Programı ve eklerinde yer alan yatırımların, hukuki ve kurumsal düzenlemelerin, sektör programlarının, ekonomik, sosyal ve bölgesel gelişme politikalarının ve bunlarla ilgili tedbirlerin uygulanması, koordinasyonu ve izlenmesi, görevli bakanlık ve kuruluşların her kademesince Programda belirtilen ilkelere uygun olarak hazırlanacak çalışma programına göre yürütülür.

(3) Bu çalışmalarda, Avrupa Birliği (AB) fonlarından finanse edilmek üzere, Avrupa Birliği Müktesebatının Üstlenilmesine İlişkin Türkiye Ulusal Programı, Stratejik Çerçeve Belgesi ve Avrupa Birliğine uyum amacıyla hazırlanan diğer plan, program ve strateji dokümanlarında yer alan öncelikler dikkate alınarak hazırlanacak projelerin, 2007 Yılı Programı ile uyumlu hazırlanması ve Türkiye tarafından sağlanacak ulusal katkı payının Yatırım Programı bütünlüğüne uygunluğu temin edilir.

MADDE 3 – (1) Programın uygulanmasında, yatırımların, bütçeler ile programlarda değişiklik ve aktarma yapılmayacak şekilde gerçekleştirilmesi ve sektörler arası dengelerin bozulmaması temel ilkedir.

(2) 2007 Yılı Yatırım Programında yer almayan herhangi bir proje için harcama yapılamaz. Proje ödenekleri yatırım ile ilgili olmayan amaçlar için kullanılamaz. Proje ödenekleri arasında bu Kararda belirtilen esaslar dışında aktarma yapılamaz.

(3) 2007 Yılı Yatırım Programı hazırlıkları kapsamında sürdürülen yatırımların rasyonelleştirilmesi çalışmalarında esas alınan önceliklendirme ve ilkeler 2007 Yılı Yatırım Programı uygulamalarında da sürdürülecektir.

MADDE 4 – (1) Yıllık Programda yer alan finansman ihtiyacının, genel ve özel bütçede ve finansman programlarında belirtilen miktarlarda ve zamanında kuruluşlara intikali için gerekli tedbirler Maliye Bakanlığı, Hazine Müsteşarlığı ve kamu yatırım programına finansman sağlayan fon idarelerince alınır. İnşaat mevsiminin kısa olduğu yöreler için bu husus Maliye Bakanlığınca özellikle dikkate alınır.

Toplu projeler ve toplulaştırılmış projeler

MADDE 5 – (1) 2007 Yılı Yatırım Programında yer alan toplu ve toplulaştırılmış projelerde aşağıdaki hükümlere uyulur:

a) Toplu projelerin detay programları, kuruluşun bağlı veya ilgili olduğu bakanın, üniversitelerde rektörün onayıyla tespit edilir. Detay programlara ait bilgiler; genel ve özel bütçeli kuruluşlar ile döner sermayeli kuruluşlar tarafından Devlet Planlama Teşkilatı Müsteşarlığına, sosyal güvenlik kurumları ve kamu iktisadi teşebbüsleri ile bağlı ortaklıkları tarafından Devlet Planlama Teşkilatı Müsteşarlığı ve Hazine Müsteşarlığına Yatırım Programının Resmî Gazete'de yayımlanmasını müteakip 30 gün içinde bildirilir.

Toplu projenin parametreleri değiştirilmemek kaydıyla alt proje parametrelerindeki her türlü değişiklik ile mevcuda ilave ve çıkarmalar kuruluşun bağlı veya ilgili olduğu bakanın, üniversitelerde rektörün onayıyla yapılır. Yapılan değişiklikler ilgileri itibarıyla yukarıda belirtilen kuruluşlara bildirilir. Toplu projenin parametrelerindeki değişiklikler bu Kararın 7 nci maddesine göre sonuçlandırılır.

Bakanlar bu madde kapsamındaki yetkilerinin tamamını ya da bir kısmını alt birimlere, bağlı veya ilgili kuruluşlara devredebilirler.

b) Toplulaştırılmış projenin alt projeleri, Yatırım Programının Resmî Gazete'de yayımlanmasını müteakip 30 gün içinde görüş alınmak üzere Devlet Planlama Teşkilatı Müsteşarlığına gönderilir. Olumlu görüş alındıktan sonra projeler; kuruluşun bağlı veya ilgili olduğu bakanın, üniversitelerde rektörün onayı ile uygulamaya konulur.

Toplulaştırılmış projenin yer, karakteristik ve ödeneğini değiştirmemek ve maliyetini artırmamak kaydıyla alt projelerin yer hariç diğer parametrelerdeki değişiklikler; Devlet Planlama Teşkilatı Müsteşarlığına bilgi vermek kaydıyla kuruluşun bağlı veya ilgili olduğu bakanın, üniversitelerde rektörün onayıyla yapılır.

Toplulaştırılmış projenin yer, karakteristik, maliyet ve ödeneğini değiştirecek mahiyetteki alt proje değişiklikleri, bu Kararın 7 nci maddesi, mevcuda ilave ve çıkarmalar ise bu Kararın 6 nci maddesindeki hükümler çerçevesinde sonuçlandırılır. Alt proje değişiklikleri nedeniyle ihtiyaç duyulan toplulaştırılmış proje revizyonu bu Karardaki limitlere bakılmaksızın Devlet Planlama Teşkilatı Müsteşarlığı tarafından sonuçlandırılır.

Türkiye Bilimsel ve Teknolojik Araştırma Kurumu (TÜBİTAK) Başkanlığı bütçesinin sermaye transferi kapsamında yer alan toplulaştırılmış projelerin alt projeleri, TÜBİTAK

Başkanlığınca belirlenir ve alt projelerin listesi, projeleri destekleme gerekçeleriyle beraber, bilgi için her üç ayda bir Devlet Planlama Teşkilatı Müsteşarlığına gönderilir.

c) Topplulaştırılmış projelerin Yatırım Programında tadat edilen alt projelerindeki revizyonlar, bu Kararın 6 ve 7 nci maddelerindeki hükümler çerçevesinde sonuçlandırılır. Alt proje değışiklikleri nedeniyle ihtiyaç duyulan toplulaştırılmış proje revizyonu bu Kararın 7 nci maddesindeki limitlere bakılmaksızın, Devlet Planlama Teşkilatı Müsteşarlığı tarafından sonuçlandırılır.

Yıl içinde programa proje alınması ve programdan proje çıkartılması

MADDE 6 – (1) 2007 yılı içinde zorunlu haller dışında Yatırım Programına yeni proje alınması teklif edilemez. Zorunlu hallere münhasır olmak kaydıyla Yatırım Programına proje alınmasıyla ilgili taleplerden, 5 milyon YTL. ye kadar harcama ile yılı içinde tamamlanacak olanlar Devlet Planlama Teşkilatı Müsteşarlığınca; tamamlanması birden fazla yıl sürecek projeler ile maliyeti 5-250 milyon YTL. arası olanlar Yüksek Planlama Kurulunca; maliyeti 250 milyon YTL. nin üzerindeki ise Bakanlar Kurulunca karara bağlanır. Yatırım Programından proje çıkarılmasıyla ilgili talepler Yüksek Planlama Kurulu tarafından sonuçlandırılır.

(2) Bilgi Toplumu Stratejisi ve Eylem Planı çerçevesinde, yıl içinde Yatırım Programına yeni proje alınması ve bu projelere başlangıç ödeneği tahsisıyla ilgili talepler, bu Karardaki limitlere bakılmaksızın Devlet Planlama Teşkilatı Müsteşarlığınca karara bağlanır.

(3) AB Mali İşbirliği Programlaması kapsamındaki hariç, maliyetinin yüzde 50 den fazlası dış hibe niteliğinde olan projelerin Yatırım Programına alınması ile ilgili işlemler Devlet Planlama Teşkilatı Müsteşarlığı tarafından sonuçlandırılır.

(4) Programa ithal edilen projelerin finansmanı öncelikle kuruluşun programında yer alan diğer projelerin ödeneklerinden bu Kararda belirtilen esaslara göre yapılacak aktarmalarla sağlanır.

Proje parametrelerinde yıl içinde yapılacak değışiklikler

MADDE 7 – (1) 2007 Yılı Programında yer alan projelerin yer, süre, karakteristik, proje maliyeti ve ödeneğinde yıl içinde yapılacak değışikliklerde aşağıdaki hükümlere uyulur:

a) Yer değışiklikleri;

- Maliyeti 5 milyon YTL. ye kadar olan projelerde aynı il sınırları içinde kalan yer değışiklikleri; kuruluşun bağlı veya ilgili olduğu bakanın, üniversitelerde rektörün onayıyla,

- Maliyeti 5 milyon YTL. ye kadar olan projelerde il bazındaki yer değışikliği talepleri ile maliyeti 5 milyon YTL. yi aşan projelerde aynı il sınırları içindeki yer değışikliği talepleri Devlet Planlama Teşkilatı Müsteşarlığınca,

- Maliyeti 5 milyon YTL. yi aşan projelerde il bazındaki yer değışikliği talepleri Yüksek Planlama Kurulunca,

karara bağlanır.

b) Karakteristik ve süre değışiklikleri;

- Maliyeti 100 milyon YTL. ye kadar olan projelerde Devlet Planlama Teşkilatı Müsteşarlığınca,

- Maliyeti bunun üzerinde olan projelerde Yüksek Planlama Kurulunca,

karara bağlanır.

c) Maliyet değışiklikleri;

- Maliyeti 100 milyon YTL. ye kadar olan projelerde ve maliyeti 100 milyon YTL. den fazla olmakla beraber ödenek değışikliği sebebiyle maliyet değışikliği yapılması gereken projelerdeki maliyet değışiklikleri Devlet Planlama Teşkilatı Müsteşarlığınca,

- Maliyeti 100 milyon YTL. den fazla olan veya maliyet revizyonunu müteakip 100 milyon YTL. nin üzerine çıkan projelerdeki maliyet değışiklikleri Yüksek Planlama Kurulunca,

karara bağlanır.

Yer ve karakteristiğinde değışiklik yapılmaksızın maliyeti 5 milyon YTL. ye kadar olan projelerdeki program maliyetinin yüzde 50'sine kadar maliyet değışiklikleri; Devlet Planlama

Teşkilatı Müsteşarlığına bilgi vermek kaydıyla kuruluşun bağlı veya ilgili olduğu bakanın, üniversitelerde rektörün onayıyla yapılır.

Bu Kararın 5 inci maddesinde belirtilen toplu veya toplulaştırılmış projelerin alt projelerinde yapılacak maliyet değişiklikleri sebebiyle ihtiyaç duyulan ana proje maliyet değişiklikleri; bu Karardaki limitlere bakılmaksızın Devlet Planlama Teşkilatı Müsteşarlığınca sonuçlandırılır. Ancak, toplu projelerin ödenek değişikliğinden kaynaklanan maliyet değişikliği kendiliğinden revize edilmiş sayılır.

d) Ödenek değişiklikleri;

- Kuruluşlar, yıl içinde bitecek projelerin (yıllık projeler hariç) ve teknolojik araştırma projelerinin ödeneklerini eksiltmemek kaydıyla, ödenek ilave edilecek projenin başlangıç ödeneğinin yüzde 20'sine kadar ödenek aktarmalarını, Devlet Planlama Teşkilatı Müsteşarlığına bilgi vermek kaydıyla bağlı veya ilgili olunan bakan, üniversitelerde ise rektör onayıyla yapabilirler. Bunun haricindeki her türlü ödenek aktarmaları Devlet Planlama Teşkilatı Müsteşarlığınca sonuçlandırılır.

- Proje ödeneğine yıl içinde yapılacak toplam 25 milyon YTL. ye kadar ek ödenek tahsisi Devlet Planlama Teşkilatı Müsteşarlığınca, bunun üzerindeki değişiklikler Yüksek Planlama Kurulunca karara bağlanır.

- Bütçe kaynaklarından Devlet Planlama Teşkilatı Müsteşarlığınca proje bazında yapılacak ek ödenek tahsisleri toplamı 3 milyon YTL. yi (6 ncı madde kapsamında Devlet Planlama Teşkilatı Müsteşarlığı tarafından karara bağlanan afet projelerinde 5 milyon YTL) geçemez. Bütçe kaynaklarından proje bazında toplam 3 milyon YTL. yi aşan ek ödenek tahsisleri Yüksek Planlama Kurulunca karara bağlanır. Bu limit toplulaştırılmış projelerde alt proje bazında uygulanır.

- Evrensel Hizmet Fonu hariç olmak üzere, bütçe dışı kaynaklardan genel ve özel bütçeli kuruluşların projelerine ek ödenek tahsisi Devlet Planlama Teşkilatı Müsteşarlığına bilgi vermek kaydıyla kuruluşun bağlı veya ilgili olduğu bakanın, üniversitelerde rektörün onayıyla yapılır. Evrensel Hizmet Fonu gelirlerinden yapılacak her türlü tahsis, bu Karardaki limitlere bakılmaksızın Devlet Planlama Teşkilatı Müsteşarlığınca karara bağlanır.

- Özel bütçeli kuruluşların Bütçe Kanununda belirtilen tahmini gelir tutarı üzerinde gerçekleşen finansman fazlaları Devlet Planlama Teşkilatı Müsteşarlığına bilgi vermek kaydıyla kuruluşun bağlı olduğu Bakanın (üniversitelerde rektörün) onayıyla Yatırım Programında yer alan projelerle ilişkilendirilebilir.

- Ek ödenek tahsis edilen ve/veya ödenek aktarmasıyla ödeneği artırılan (tadat edilmemiş alt projeler hariç) projelerden diğer projelere ödenek aktarması yapılamaz.

- Ödenek aktarması ile ödeneği azaltılan projenin ödeneği artırılamaz.

- Yatırım Programında iz ödenekle yer alan projelere toplulaştırılmış projelerin alt detayındaki projeler dahil her türlü kaynaktan aktarma ve/veya ek ödenek tahsisleri Yüksek Planlama Kurulu kararı ile yapılır.

- AB fonlarından finanse edilen projelerin ulusal katkı payları karşılığı olarak tahsis edilen ödenekler, AB fonlarından desteklenen diğer projeler hariç olmak üzere, başka projelere aktarılamaz.

e) Genel ve özel bütçeli kuruluşların yatırım ödenekleri ile ilgili olarak Bütçe Kanununun ilgili düzeyleri arasında bu maddenin (d) bendinde belirtilen limitler içerisinde kalınmak şartıyla, proje bütünlüğünü değiştirecek nitelikte ödenek aktarması yapılmasında Devlet Planlama Teşkilatı Müsteşarlığının olumlu görüşü alınır ve konu Maliye Bakanlığınca sonuçlandırılır.

Bu Kararın 5 inci maddesi ve 7/d maddesi uyarınca genel ve özel bütçeli kuruluşlar tarafından bakan, üniversitelerde rektör onayıyla yapılacak ödenek değişiklikleri sebebiyle Bütçe Kanununun ilgili düzeyleri arasında da ödenek aktarmasını gerektiren işlemlerin sonuçlandırılması için Maliye Bakanlığına başvurulur.

2007 Mali Yılı Bütçesine ek veya olağanüstü ödenek temin edilmesiyle ilgili kanun tasarılarının Maliye Bakanlığınca hazırlanmasından önce Devlet Planlama Teşkilatı

Müsteşarlığının olumlu görüşü alınır. Yatırımlarla ilgili değişiklik talepleri, proje ödenekleri ile ilişkisi kurulmadan, Maliye Bakanlığınca sonuçlandırılmaz.

f) Yatırımları Bayındırlık ve İskan Bakanlığınca yürütülen genel ve özel bütçeli kuruluşların Programda yer alan projelerine ait süre, maliyet ve karakteristiklerinde yapılacak değişiklikler ile ödenek aktarması talepleri, proje sahibi kuruluşun olumlu görüşü de eklenerek Bayındırlık ve İskan Bakanlığınca Devlet Planlama Teşkilatı Müsteşarlığına gönderilir.

g) Sari ihale öncesinde; bu maddenin (c) bendinin son iki paragrafının hükümleri saklı kalmak üzere, proje maliyetlerine esas teşkil eden keşifte artış olduğunda maliyet revizyonu için detaylı teknik gerekçelere dayanan keşif özeti ile birlikte Devlet Planlama Teşkilatı Müsteşarlığına başvurulur. Kuruluşlar sari ihale sonuçlarını Devlet Planlama Teşkilatı Müsteşarlığına bildirirler.

h) Kuruluşların dış finansman (kredi ve/veya hibe) ile yürütecekleri projelerde, 4749 sayılı Kamu Finansmanı ve Borç Yönetiminin Düzenlenmesi Hakkında Kanun ve bu Kanuna dayanılarak çıkarılmış olan yönetmelikler ile Yıllık Yatırım Programında Yer Alan Projelere Dış Finansman Sağlanmasına İlişkin Esas ve Usullere Dair Tebliğ hükümlerine uyulur. Dış finansman kullanımlarının, Yatırım Programı ile ilişkilendirilmesi esastır.

Dış proje kredisi kullanımı sebebiyle hasıl olan cari yıl kur farklarından doğan maliyet ve ödenek revizyonları, bu maddede belirtilen limitlere bakılmaksızın Devlet Planlama Teşkilatı Müsteşarlığınca karara bağlanır. Devam etmekte olan yatırımlara ait geçmiş yıl kur farkları, cari yılın program ödeneğine dahil edilmemekle birlikte toplam proje maliyeti ve geçmiş yıl harcamalarına dahil edilir. Dış proje kredisi kullanılmadığı halde ithalat sebebiyle hasıl olan kur farklarından doğan revizyonlarda ise bu madde hükümlerindeki limitlere uyulur.

i) Önceki yıl içerisinde kullanılmayan ve 2007 yılına devir eden dış proje kredisi ödeneklerinin Yatırım Programı ile ilişkilendirilmesinde ihtiyaç duyulacak revizyon, bu maddedeki limitlere bakılmaksızın Devlet Planlama Teşkilatı Müsteşarlığınca sonuçlandırılır.

j) Fonlardan kısmen veya tamamen finanse edilecek kamu yatırım projelerinde, fonlardan yapılan tahsisatın revize edilmesi gereken durumlarda revizyon kararı alınmadan önce bu değişikliğin Yatırım Programı ile ilişkisi kurulur.

k) Kamu iktisadi teşebbüsleri ve bağlı ortaklıklarının yatırım ve finansman programlarının revize edilmesi halinde, proje bazındaki revizyonlar bu maddedeki limitlere göre Devlet Planlama Teşkilatı Müsteşarlığınca veya Yüksek Planlama Kurulunca karara bağlanır.

l) Bu maddenin (a), (b) ve (c) bentlerinde yer alan değişiklik taleplerinin neticelendirilmesinde Devlet Planlama Teşkilatı Müsteşarlığı, değişikliğin boyutunu da dikkate alarak gerekli gördüğü takdirde, yeni keşfe dayalı revize fizibilite raporu talep eder.

Kamulaştırma ödenekleri

MADDE 8 – (1) Kamulaştırma ödenekleri, Yatırım Programında proje olarak yer almaz ve bütçe kaynaklarından kullanılacak ek ödeneklerde bu Kararın ilgili maddelerindeki limitler uygulanmaz.

Tamamı kullanılmayan dış krediler

MADDE 9 – (1) Genel ve özel bütçeli kuruluşlar, kamu iktisadi teşebbüsleri ve bağlı ortaklıkları ile döner sermayeli kuruluşlar ve mahalli idarelere açılan dış kredilerin tamamının kullanılmaması durumunda bu kredilerin, ihtiyacı olan kuruluşlara tahsisi Hazine Müsteşarlığınca sonuçlandırılmadan önce Devlet Planlama Teşkilatı Müsteşarlığının uygun görüşü alınır.

AB bölgesel kalkınma programları ve sınır ötesi işbirliği programları

MADDE 10 – (1) Avrupa Birliğine katılım öncesi mali yardımlar çerçevesinde uygulamaları başlatılan bazı İstatistikî Bölge Birimleri Sınıflaması (İBBS) Düzey 2 Bölgelerindeki Kalkınma Programlarının ve 2004-2006 Türkiye-Bulgaristan Sınır Ötesi İşbirliği Programının uygulama, izleme ve değerlendirilmesi Devlet Planlama Teşkilatı

Müşteşarlığının koordinasyonunda gerçekleştirilir. Programın etkin yürütülmesi için ilgili kamu kuruluşları ve mahalli idareler; bölgelerde Program/Proje Uygulama ve Koordinasyon Birimleri ve Kalkınma Birlikleri, merkezde de Devlet Planlama Teşkilatı Müsteşarlığı ile yakın işbirliği içinde çalışırlar ve bunun için gerekli her türlü tedbiri alırlar.

(2) AB Bölgesel Kalkınma Programları kapsamında uygulanmaya başlanacak programlarda ilgili valilikler ve mahalli idare birlikleri Devlet Planlama Teşkilatı Müsteşarlığının belirleyeceği nitelik ve sayıda personeli görevlendirirler.

Mahalli idare yatırımları

MADDE 11 – (1) Mahalli idarelerin (il özel idareleri ve belediyeler ile bunların kurdukları birlik ve idareler) dış kredili projelerinin belirlenmesinde, dış borç limitleri içinde kalınması esastır. Mahalli idarelerin dış finansman (kredi ve/veya hibe) kullanımı söz konusu olan projeleri; makro politikalar, sektör programları, bölgesel planlar ve yatırım öncelikleri dikkate alınarak bu Karardaki esaslara göre Yatırım Programına alınır. Dış finansman kullanımı olan projelerden İller Bankası Yatırım Programında yer almak üzere teklif edilenlere öncelik verilir. Dış kredi kullanımından doğacak yükümlülükler ilgili mahalli idarelerce yerine getirilir.

(2) Köy hizmetleri ve nüfusu 10.000'den az belediyelerin yatırımları için 2007 yılı bütçesinden ayrılan ve 2007 Yılı Yatırım Programında yer alan ödeneklerin, 79 İl Özel İdaresi ile İstanbul ve Kocaeli Büyükşehir Belediyelerine il bazında dağılımı, 2007 Yılı Yatırım Programının Resmî Gazete'de yayımlanmasını takiben Yüksek Planlama Kurulu tarafından karara bağlanır.

Mahalli idarelere yapılacak yardımlar ödeneği

MADDE 12 – (1) Bu Karara ekli listede yer alan Kalkınmada Öncelikli Yörelerdeki tarım, imalat sanayii, turizm ve diğer kamu hizmetleri (belediye hizmetleri-sosyal altyapı) kapsamına giren projelerin desteklenmesi amacıyla, il özel idareleri ve belediyeler ile bunların kurdukları birlik ve idareler müstakilen yapacakları yatırımların ve/veya mahalli teşebbüslerle yapacakları ortaklıkların, Devlet Planlama Teşkilatı Müsteşarlığı bütçesinde yer alan "Mahalli İdarelere Yapılacak Yardımlar" ödeneğinden yararlanabilmesi için 9/9/1992 tarihli ve 21340 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanan "Kalkınmada Öncelikli Yörelere İlişkin Program ve Projeleri Desteklemek Amacıyla Devlet Planlama Teşkilatı Bütçesinde Yeralan Ödenekten Yapılacak Yardımların Usul ve Esasları Hakkında Yönetmelik"te belirtilen türdeki yatırımlar kapsamında yer alması gerekir. Ödeneğin tahsisi, harcanması ve denetimine dair esaslar söz konusu Yönetmelik hükümlerine tabidir.

(2) Kalkınmada Öncelikli Yörelere ile ilgili değişiklikler Yüksek Planlama Kurulunca karara bağlanır.

Yeni teşkilat kurulması

MADDE 13 – (1) Kamu kuruluşları yeni bir teşkilatlanmaya giderken 2007 Yılı Programında yer alan ilkeler, politikalar, hukuki ve kurumsal düzenlemelere uyarlar ve bu tür düzenlemelerde Devlet Planlama Teşkilatı Müsteşarlığının uygun görüşünü alırlar.

(2) Kamu kuruluşları, işletmeye alacakları tesisler için ihtiyaç duydukları personeli, ilgili bakanlığın olumlu görüşü alınmak suretiyle yatırım süresi içinde istihdam edebilirler.

(3) Yeni kurulan 15 devlet üniversitesinin kampüs yerinin seçimine Maliye Bakanlığı Müsteşarının koordinatörlüğünde, Devlet Planlama Teşkilatı Müsteşarı, Yükseköğrenim Kredi ve Yurtlar Kurumu Genel Müdürü, ilgili üniversitenin kurulduğu ildeki Vali ve Belediye Başkanı ile Üniversitenin Rektöründen müteşekkil bir Kurul karar verir.

Mevzuat taslaklarına ilişkin görüşlerin alınması

MADDE 14 – (1) Bakanlıklar ekonomik, sosyal ve kültürel politikalar ve tedbirlerle ilgili mevzuat taslaklarını görüş alınmak üzere ilgili bakanlıklar ve Devlet Planlama Teşkilatı Müsteşarlığına gönderirler.

(2) Özel kanunlarla kurulmuş, kamu tüzel kişiliğini, idari ve mali özerkliği haiz düzenleyici ve denetleyici kurumlar, Bakanlar Kurulu kararı gerektiren mevzuat

düzenlemeleri için, Programla ilişkisinin kurulması açısından, Devlet Planlama Teşkilatı Müsteşarlığının görüşünü alırlar.

Taşıt alımı

MADDE 15 – (1) Genel ve özel bütçeli kuruluşlar dışında kalan kuruluşlar, 2007 Yılı Yatırım Programında yer alanlar dışında binek veya station vagon tipi taşıt edinemezler.

Finansal kiralama

MADDE 16 – (1) Tüm kamu kurum ve kuruluşlarınca finansal kiralama yoluyla gerçekleştirilecek yatırımlara 2007 Yılı Yatırım Programında yer verilir. Finansal kiralamaya konu olan yatırımın toplam proje tutarı, kiralamanın başlayacağı 2007 Yılı Yatırım Programında yıl ödeneği olarak yer alır. Müteakip yıl yatırım programlarında proje ile ilgili herhangi bir ödenek tahsisi yapılmaz. Projenin 2007 Yılı Yatırım Programı ile ilişkilendirilmesinde ihtiyaç duyulan revizyonlar, bu Kararın ilgili hükümleri istikametinde sonuçlandırılır.

Yıllık yatırım programı teklifleri

MADDE 17 – (1) Kamu kuruluşları, 2007 Yılı Programında belirtilen hedefleri, politikaları, öncelikleri, çevresel etkileri ve varsa sektör ana planları ile kuruluş stratejik planları ve performans programlarını esas alarak proje düzeyinde üç yıllık yatırım programları hazırlarlar ve 15 Temmuz 2007 tarihine kadar Devlet Planlama Teşkilatı Müsteşarlığına gönderirler. Bu programların ilk yılı kuruluşların yıllık yatırım programı tekliflerini teşkil eder.

(2) Kuruluşlar, tüm sektörlerde maliyeti 3 milyon YTL. nin üzerinde olan, yıl içinde Yatırım Programına alınmasını talep edecekleri yeni projeler için, 2007-2009 Dönemi Yatırım Programı Hazırlama Rehberi doğrultusunda hazırlayacakları fizibilite etüdü ile birlikte Devlet Planlama Teşkilatı Müsteşarlığına müracaat ederler. Fizibilite raporları, Devlet Planlama Teşkilatı Müsteşarlığına incelemenin yapılacağı makul bir süre gözetilerek gönderilir. Devlet Planlama Teşkilatı Müsteşarlığına gönderilecek fizibilite etüdlerinin gönderildiği yıl itibarıyla güncel bilgileri içermesi gerekmektedir. Güncelliğini yitirmiş fizibilite etüdüleri revize edilmek üzere kuruluşlara geri gönderilir.

(3) 2006 yılında AB ile yürütülen mali işbirliği kapsamında karara bağlanmış olan projeler, proje sahibi kuruluşlar tarafından 2007 Yılı Yatırım Programı ile ilişkilendirilmek üzere, yerli katkı karşılığı ödenek talepleri ile birlikte Devlet Planlama Teşkilatı Müsteşarlığına gönderilir.

Uluslararası teknik işbirliği faaliyetlerinin yürütülmesi ve koordinasyonu

MADDE 18 – (1) Çok taraflı ve ikili teknik işbirliği programları/ anlaşmaları çerçevesinde sağlanacak teknik yardımlardan yararlanarak proje uygulamak isteyen kamu kuruluşları, özel sektör kuruluşları ve sivil toplum kuruluşları almak istedikleri yardımla ilgili proje önerilerini Devlet Planlama Teşkilatı Müsteşarlığına gönderirler. Devlet Planlama Teşkilatı Müsteşarlığı tarafından uygun görülen proje önerileri, Dışişleri Bakanlığı aracılığıyla ilgili uluslararası kuruluşlara veya teknik yardım talep edilen ülkelerin büyük elçiliklerine gönderilir.

(2) Teknik yardım sağlayan ilgili ülke ya da uluslararası kuruluş tarafından uygun görülen projelerin proje teklifleri, yardım sağlayacak ilgili taraf ile projeyi yürütecek kuruluş arasında işbirliği yapılarak hazırlanır ve Devlet Planlama Teşkilatı Müsteşarlığına gönderilir. Devlet Planlama Teşkilatı Müsteşarlığı tarafından uygun görülen nihai proje Dışişleri Bakanlığı ile yardım sağlayan ilgili taraf arasında proje anlaşması imzalanmasını takiben uygulamaya konulur.

(3) Detaylı proje dokümanı hazırlanmayan ve Devlet Planlama Teşkilatı Müsteşarlığı tarafından uygun görülmeyen hiçbir proje, çok taraflı ve ikili teknik işbirliği faaliyetleri çerçevesinde uygulamaya konulamaz.

II. KOORDİNASYON

İşbirliği ve koordinasyon

MADDE 19 – (1) Merkezi düzeydeki koordinasyon hizmetleri ile bölge ve il düzeyindeki koordinasyon hizmetlerinde 2007 Yılı Programında yer alan hedef, ilke ve politikalar esas alınır.

(2) Kuruluşların aralarında işbirliği ve koordinasyonu gerçekleştiremedikleri veya Program uygulamalarında etkinliği artırma açısından gerekli görülen hallerde koordinasyon Devlet Planlama Teşkilatı Müsteşarlığınca sağlanır.

Temel sektörler için ana planlar

MADDE 20 – (1) Ekonomik ve sosyal yapının tutarlı bir şekilde gelişmesini yönlendirmek için temel sektörler için ana planlar ile bunlara dayalı uygulama plan ve projelerinin ilgili kamu kuruluşlarınca yapımı, Devlet Planlama Teşkilatı Müsteşarlığının koordinasyonu ve işbirliği ile sağlanır.

Bölgeler arası işbirliği

MADDE 21 – (1) Ülkemizin komşu ülkeler ve bölgelerle yürüttüğü Bölgelerarası İşbirliği Programı çerçevesinde, Devlet Planlama Teşkilatı Müsteşarlığı bütçesinden ayrılan kaynaklar, programın kapsadığı bölgelerde il özel idareleri, belediyeler, üniversiteler, sivil toplum kuruluşları ve diğer gerçek ve tüzel kişilerin Devlet Planlama Teşkilatı Müsteşarlığı tarafından uygun bulunan program ve projelerinin desteklenmesi için kullanılır.

Çeşitli kuruluşlarca birlikte yürütülmesi gereken projeler ile bölgesel gelişme projeleri

MADDE 22 – (1) 2007 Yılı Programının gerçekleşmesi yönünden önemli olan ve/veya çeşitli kuruluşlarca birlikte yürütülmesi gereken projeler ile bölgesel gelişme plan ve projelerinin merkezi hükümet ve bölge kademesindeki koordinasyonu Devlet Planlama Teşkilatı Müsteşarlığınca yürütülür.

(2) Bu projeler için hazırlanacak uygulama programında ilgili kuruluşların görevleri, işbirliği esasları ve iş programları gösterilir.

(3) Devlet Planlama Teşkilatı Müsteşarlığı, gerektiğinde, projenin yürütülmesinde ağırlığı bulunan merkez veya bölge kuruluşlarından birine koordinasyon görevi verebilir. Bu kuruluş, verilen görevin yerine getirilmesinde Devlet Planlama Teşkilatı Müsteşarlığına karşı sorumludur.

Yatırımların Valilikçe koordinasyonu

MADDE 23 – (1) Genel ve özel bütçeli kuruluşlar doğrudan bölge veya ildeki birimleri vasıtasıyla;

- 2007 Yılı Yatırım Programına ekli cetvellerde yer alan projeleri ve bu projeler için hazırlayacakları çalışma programlarını,

- Her bir proje için mahalline gönderilen ödenek miktarlarını, hizmetin ilgili bulunduğu valiliğe zamanında bildirirler.

(2) Valiler; illeri dahilinde yer alan projelere dair ödeneklerin zamanında ve amacına uygun olarak kullanılması ve uygulamanın izlenmesi maksadıyla gerekli hallerde kuruluşlar arasında yardımlaşma ve koordinasyonu sağlarlar.

(3) Valiler; yatırımların uygulama durumlarını, etkinliğin artırılmasına ve karşılaşılan güçlüklerin giderilmesine yönelik görüşleri ile birlikte, yıllık raporlar halinde ilgili bakanlığa ve Devlet Planlama Teşkilatı Müsteşarlığına bildirirler.

Bölge ve il koordinasyon kurulları

MADDE 24 – (1) Bölge ve il koordinasyon kurulları; 2007 Yılı Programında yer alan ilke, politika ve tedbirler çerçevesinde kamu kuruluşlarının il ölçeğinde yürütülen projelerinin Program ilkelerine uygun şekilde ve belirtilen süre içinde gerçekleştirilmesi, üretim tesislerinin tam kapasitede verimli bir şekilde işletilebilmesi için gerekli koordinasyon ve işbirliğinin sağlanması ve Program uygulamasının il düzeyinde takibinde valilere yardımcı olurlar. Bu amaçla il koordinasyon kurulları Şubat, Nisan, Ağustos ve Kasım aylarında toplanır. Devlet Planlama Teşkilatı Müsteşarlığı, il koordinasyon kurulları toplantılarına gerektiğinde katılarak koordinasyon sağlanmasına yardımcı olur.

III. İZLEME

MADDE 25 – (1) Kamu iktisadi teşebbüsleri ve bağlı ortaklıklarının, fon idarelerinin, sosyal güvenlik kurumlarının, büyük şehir belediyeleri ile nüfusu 50 bin ve daha fazla olan belediyelerin, nüfusu 50 binin altında kalmakla birlikte Devlet Planlama Teşkilatı Müsteşarlığınca tespit edilecek diğer belediyelerin, büyük şehir belediyeleri su ve kanalizasyon idareleri ile gaz ve otobüs işletmelerinin, il özel idareleri ve İller Bankasının, Türkiye Radyo-Televizyon Kurumunun, Atatürk Orman Çiftliği Müdürlüğünün, Milli Piyango İdaresi Genel Müdürlüğünün, Küçük ve Orta Ölçekli Sanayi Geliştirme ve Destekleme İdaresi Başkanlığı ve döner sermayeli kuruluşların Devlet Planlama Teşkilatı Müsteşarlığınca belirlenen kabullere ve formlara uygun olarak hazırlayacakları 2006 yılı gerçekleşme, 2007 yılı birinci gerçekleşme tahmini konsolide yatırım ve finansman tabloları 15 Mayıs 2007 tarihine kadar, 2007 yılı ikinci gerçekleşme tahmini, 2007 yılı program konsolide yatırım ve finansman tabloları ise 15 Temmuz 2007 tarihine kadar, Devlet Planlama Teşkilatı Müsteşarlığına gönderilir.

(2) Fon idarelerince doğrudan veya özelleştirme kapsamına alınan kamu kuruluşları aracılığı ile yapılacak yatırımlara dair teklifler, fonun yönetiminden sorumlu bakanlıklar veya fon idareleri tarafından en geç 15 Temmuz 2007 tarihine kadar Devlet Planlama Teşkilatı Müsteşarlığına gönderilir.

(3) Özelleştirme kapsamında olup kamu payı yüzde 50'nin üzerinde olan kuruluşlar, Devlet Planlama Teşkilatı Müsteşarlığınca belirlenen kabullere ve formlara uygun olarak hazırlayacakları konsolide yatırım ve finansman tablolarını Özelleştirme İdaresi Başkanlığının uygun görüşünü de ekleyerek en geç 15 Eylül 2007 tarihine kadar Maliye Bakanlığı, Devlet Planlama Teşkilatı Müsteşarlığı ve Hazine Müsteşarlığına gönderirler.

Kamu iktisadi teşebbüsleri ve bağlı ortaklıkları iştirakleri

MADDE 26 – (1) Kamu iktisadi teşebbüsleri ve bağlı ortaklıkları; Yüksek Planlama Kurulunca alınan genel prensip kararı çerçevesinde, mevcut iştiraklerindeki sermaye değişiklikleri ve yeni iştirakleri hakkında Devlet Planlama Teşkilatı Müsteşarlığı ile Hazine Müsteşarlığına bilgi verirler.

Düzenleyici ve denetleyici kurumlar

MADDE 27 – (1) 10/12/2003 tarihli ve 5018 sayılı Kanuna ekli (III) sayılı cetvelde yer alan düzenleyici ve denetleyici kurumların yatırım nitelikli projeleri toplam yatırım tavanı içinde mütalaa edilmeyerek, bilgi için 2007 Yılı Yatırım Programında yer alır. Bu projelerle ilgili yıl içinde ihtiyaç duyulacak her türlü revizyon bu Karar hükümlerine tabi olmayıp, revizyonun yapılmasını müteakip bilgi için Devlet Planlama Teşkilatı Müsteşarlığına bildirilir.

AB bölgesel kalkınma programlarının koordinasyonu ve izlenmesi

MADDE 28 – (1) Türk Hükümetinin katkısı bulunan AB ve diğer dış kaynaklı Bölgesel Kalkınma Programları ve 2004-2006 Bulgaristan-Türkiye Sınır Ötesi İşbirliği Programı kapsamında uygulanan programlar ve projelerin izlenmesi ve değerlendirilmesi Devlet Planlama Teşkilatı Müsteşarlığının koordinasyonunda yürütülmekte olup, bu amaçla Ortak İzleme Rehberi ve İzleme Bilgi Sistemi oluşturulmuştur.

(2) Bu kapsamda yürütülecek izleme faaliyetleri; merkezde Devlet Planlama Teşkilatı Müsteşarlığı ve Merkezi Finans ve İhale Birimi, yerelde Program/Proje Uygulama ve Koordinasyon Birimleri ve Yerel Teknik Sekreteryaya eşgüdümünde valilikler ve ilgili kamu kurum ve kuruluşları tarafından, Müsteşarlıkça hazırlanan Ortak İzleme Rehberi doğrultusunda yürütülür ve elde edilen veriler İzleme Bilgi Sistemine aktarılır.

(3) Program /Proje Uygulama ve Koordinasyon Birimleri ve Yerel Teknik Sekreteryaya personeli ile valiliklerce görevlendirilen izleme personeli, her bir hibe projesi için en az üç izleme ziyareti gerçekleştirir. İlgili personel bu ziyaretlerde hibe faydalanıcıları tarafından iki ayda bir İzleme Bilgi Sistemine raporlanan projelerdeki fiziksel ve mali gerçekleşmeyi yerinde kontrol eder ve ziyaret raporunun düzenlenmesi ve hibe faydalanıcısı ile karşılıklı imzalanmasından sonra rapordaki verileri beş iş günü içerisinde İzleme Bilgi Sistemine

aktarır. Hibe faydalanıcıları iki ayda bir projelerindeki fiziksel ve mali gerçekleştirmeleri İzleme Bilgi Sistemini kullanarak raporlar.

(4) AB Bölgesel Kalkınma Programları ve 2004-2006 Bulgaristan-Türkiye Sınır Ötesi İşbirliği Programı kapsamında uygulanan programların ve projelerin hibe ödemeleri Program /Proje Uygulama ve Koordinasyon Birimleri ve Yerel Teknik Sekreteryaya teknik değerlendirmesi ile Merkezi Finans ve İhale Birimi tarafından yapılacak mali inceleme sonrasında onaylama sürecinin tamamlanmasına istinaden yapılır. Ödemelerde yerelde ilgili kamu kurum ve kuruluşlarınca ifa edilen inceleme ve onaylara istinaden Program/Proje Uygulama ve Koordinasyon Birimlerinden ve Yerel Teknik Sekreteryadan (Teknik Bürolar) gelen değerlendirmeler esas alınır, gerektiğinde yerinde inceleme yapılır.

İzleme raporları

MADDE 29 – (1) Kuruluşların yatırım ve işletme faaliyetleri ile hukuki ve kurumsal düzenlemelere ait tedbirler ve bilgiler, belirli zamanlarda verilecek raporlarla takip edilir.

a) Yıllık Program İzleme Raporu: Kuruluşların 2007 Yılı Programında yer alan ve sorumlu oldukları tedbirlerin uygulama durumları ile ilgili bilgiler, geliştirilecek formlara uygun olarak, Haziran ve Aralık sonu olmak üzere altı aylık dönemler itibarıyla, dönem sonunu izleyen 30 gün içinde Devlet Planlama Teşkilatı Müsteşarlığına bildirilir.

b)Yatırım Uygulama Raporu: Yatırımcı kamu kuruluşlarının (projeleri Programda yer alan belediye ve il özel idareleri dahil) yatırım projeleri kuruluş, sektör ve proje bazında yatırım uygulama raporları ile izlenir. Yatırım Uygulama Raporlarında her yatırım projesinin, uygulama yılı başından dönem sonuna kadar ve dönem içinde harcama ve gerçekleşme durumları ve bunların finansman ayrıntısı (genel bütçe, fon, döner sermaye ve/veya dış krediden -nakit ve makina teçhizat olarak- hangilerinin kullanıldığı) belirtilir.

Ödeneği toplu olarak verilmiş ve/veya ödenekleri toplulaştırılmış projelerin alt detayları ile ilgili bilgilere, geliştirilmiş formlara uygun olarak Yatırım Uygulama Raporunda yer verilir.

Ödeneği toplu olarak verilmiş, ödenekleri toplulaştırılmış veya çeşitli illerdeki yatırımları kapsadığı için 2007 Yılı Yatırım Programında yeri "muhtelif" olarak belirtilen projelerin yatırım harcamaları il bazında izlemeye tabi tutulur. Bölgesel gelişme planlarının hazırlanması, uygulanması, koordinasyonu ve izlenmesinde etkinliğin artırılması açısından ve yatırımcı kamu kuruluşları bu bilgilere yatırım uygulama raporlarında yer verme konusunda gerekli hassasiyeti gösterirler.

Yatırım Uygulama Raporları:

1 Ocak - 31 Mart

1 Nisan - 30 Haziran

1 Temmuz - 30 Eylül

1 Ekim - 31 Aralık

dönemlerini kapsayacak şekilde hazırlanarak dönem sonlarını takip eden en geç 15 gün, 1 Ekim-31 Aralık dönem raporları ise en geç 30 gün içinde Devlet Planlama Teşkilatı Müsteşarlığına gönderilir.

c) Dış Kredi İzleme Raporu: Yatırım projelerinde dış kredi kaynakları kullanan kuruluşlar ve mahalli idareler, kredi kullanım durumlarını, belirlenen formlara uygun olarak hazırlayarak, (b) bendinde belirtilen dönemler itibarıyla dönem sonunu izleyen 30 gün içinde Devlet Planlama Teşkilatı Müsteşarlığı ve Hazine Müsteşarlığına gönderirler. Genel ve özel bütçeli kuruluşlar ile mahalli idareler bu formları ayrıca Maliye Bakanlığına da gönderirler.

d) KİT Veri Toplama Raporu: Kamu iktisadi teşebbüsleri ve bağlı ortaklıkları, Veri Toplama Projesi (VTP) çerçevesinde hazırlayacakları tabloları üç ayda bir ilgili bakanlığa, Devlet Planlama Teşkilatı Müsteşarlığına ve Hazine Müsteşarlığına dönem sonunu takip eden bir ay içinde gönderirler.

e) İşletme Gerçekleşme Raporu: Kamu ve özel kesim işletmelerinin mal ve hizmet üretim gerçekleştirmeleri ile kapasite kullanımları aylık raporlarla izlenir. Kamu kuruluşlarının

satış, dış ticaret, stok ve istihdam durumları da bu raporlarda belirtilir. Kuruluşlar, Devlet Planlama Teşkilatı Müsteşarlığınca hazırlanacak örneklere uygun olarak düzenleyecekleri raporları en geç ilgili olduğu ay sonunu takip eden 15 gün içinde söz konusu Müsteşarlığa gönderirler.

f) Destekleme Alımları ile İlgili Raporlar: Kooperatif birlikleri ile kamu iktisadi teşebbüsleri ve bağlı ortaklıkları destekleme alımlarıyla ilgili bilgileri, Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası ve T.C. Ziraat Bankası da destekleme kredisi kullanımlarıyla ilgili bilgileri formlara uygun olarak her ay Sanayi ve Ticaret Bakanlığına, Devlet Planlama Teşkilatı Müsteşarlığı ve Hazine Müsteşarlığına gönderirler.

g) Fon ve Hesaplar ile İlgili Raporlar: Tüm kamu kuruluşları sorumlu oldukları fonlarla, kamu bankaları sorumlu oldukları hesaplarla ve Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası da bünyesinde açılmış veya açılacak fon hesaplarıyla ilgili bilgileri, Devlet Planlama Teşkilatı Müsteşarlığınca hazırlanan formlara uygun olarak ve aylık bazda, her ayı takip eden 15 gün içerisinde Maliye Bakanlığına, Devlet Planlama Teşkilatı Müsteşarlığına ve Hazine Müsteşarlığına gönderirler.

h) Fiyat İzleme Raporu: Kamu iktisadi teşebbüsleri ve bağlı ortaklıkları, ürettikleri mal ve hizmetlerin fiyatları ve ana girdi maliyetleri ile gelir ve giderlerinde meydana gelen değişiklikleri, 15 gün içinde Devlet Planlama Teşkilatı Müsteşarlığı ile Hazine Müsteşarlığına bildirirler.

ı) Teknik İşbirliği Uygulama Raporu: Uygulanmakta olan teknik işbirliği projelerinin altı aylık ve yıllık uygulama raporları Ocak ve Temmuz aylarında Devlet Planlama Teşkilatı Müsteşarlığına gönderilir.

i) Sektörel Bilgi Formları: Özel kanunlarla kurulmuş, kamu tüzel kişiliğini, idari ve mali özerkliği haiz düzenleyici ve denetleyici kurumlar, faaliyetlerine ve sektöre ilişkin bilgileri Devlet Planlama Teşkilatı Müsteşarlığı tarafından hazırlanan formlara uygun olarak altışar aylık dönemler itibarıyla dönem sonunu izleyen 30 gün içinde ilişkili bulunduğu bakanlığa ve Devlet Planlama Teşkilatı Müsteşarlığına bildirirler.

j) Proje Tamamlama Raporu: Devlet Planlama Teşkilatı Müsteşarlığınca belirlenecek format çerçevesinde, uygulaması tamamlanarak işletme safhasına geçmiş projeler için kuruluş tarafından hazırlanacak Proje Tamamlama Raporları, projenin tamamlanmasını takiben üç ay içerisinde Devlet Planlama Teşkilatı Müsteşarlığına gönderilir.

k) Bilgi ve İletişim Teknolojisi Projeleri İzleme ve Değerlendirme Raporları: 2007 Yılı Yatırım Programında yer alan e-Dönüşüm Türkiye Projesi ile ilgili bilgi ve iletişim teknolojisi projeleri üçer aylık raporlarla izlenir. Kuruluşlar, proje planında öngörülen aşamaların zaman-bütçe kısıtlarına uygunluğunun izlenebilmesi amacıyla her bir bilgi ve iletişim teknolojisi projesi için Kamu Bilgi ve İletişim Teknolojisi Projeleri Hazırlama Kılavuzunda yer alan Tablo 7.1 ile tüm harcama kalemleri itibarıyla üçer aylık dönemler ve yıl içi kümülatif harcamayı gösterecek şekilde hazırlanacak Tablo 2'yi ve ayrıca Yatırım Programı Hazırlama Rehberindeki Tablo 5'i, (b) bendinde belirtilen dönemleri takip eden 30 gün içinde Devlet Planlama Teşkilatı Müsteşarlığına iletacaktır.

l) Teknolojik Araştırma Projeleri Gelişme Raporu: Teknolojik araştırma projelerine ait gelişme (ara) raporları Haziran ve Aralık aylarını takip eden on beş gün içinde yılda iki kez toplu halde (üniversitelerde rektörlükler aracılığıyla) Devlet Planlama Teşkilatı Müsteşarlığına gönderilir.

m) Bilimsel Araştırma Projeleri: Üniversitelere ait olan, 10/4/2002 tarihli ve 24722 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanan Yükseköğretim Kurumları Bilimsel Araştırma Projeleri Hakkında Yönetmeliğin 11 inci maddesi gereği özel ödenek kaydedilen ödeneklerden karşılanacak olan rektörlük bilimsel araştırma projeleri kapsamında yürütülecek olan projelerin listesi Ocak ve Temmuz aylarında olmak üzere yılda iki kez Devlet Planlama Teşkilatı Müsteşarlığı ve Maliye Bakanlığına bildirilir.

n) İstanbul Depreme Hazırlık Çalışmaları İzleme Raporu: İstanbul İl Özel İdaresi tarafından İstanbul'un depreme karşı hazırlanması amacıyla yürütülen, Yatırım Programında

yer almayan, İstanbul'da Sismik Riskin Etkilerinin Azaltılması ve Acil Durum Hazırlık Projesi (ISMEP) çalışmalarıyla ilgili her dört ayda bir gelişme raporu Başbakanlığa, Devlet Planlama Teşkilatı Müsteşarlığına ve Hazine Müsteşarlığına gönderilir.

MADDE 30 – (1) Hazine Müsteşarlığı yatırım teşviki ve yabancı sermaye, Dış Ticaret Müsteşarlığı ise ihracat teşviki ve serbest bölgeler ile ilgili bilgileri ve KOSGEB desteklerini, hazırlanan formlara uygun olarak ve aylık bazda her ayı takip eden 15 gün içinde Devlet Planlama Teşkilatı Müsteşarlığına iletirler.

MADDE 31 – (1) Mahalli idarelerin bütçe ve kesin hesap durumlarını belirleyen bilgiler İçişleri Bakanlığı ve Türkiye İstatistik Kurumu kanalıyla 15 Temmuz 2007 tarihine kadar Devlet Planlama Teşkilatı Müsteşarlığına gönderilir.

MADDE 32 – (1) Başbakanlık Yüksek Denetleme Kurulu, ilgili kuruluşların, Yıllık Program Kararnameleri çerçevesindeki program uygulamalarını da denetimi içine alır. Başbakanlığa gönderilen denetleme raporlarının bir nüshası Devlet Planlama Teşkilatı Müsteşarlığına da gönderilir.

Dış yardımlarla ilgili faaliyetlerin koordinasyonu ve izlenmesi

MADDE 33 – (1) Bütün kamu kurum ve kuruluşlarının diğer ülkelere sağladığı yardımlarla ilgili faaliyetlerin koordinasyonu ve izlenmesi Türk İşbirliği ve Kalkınma İdaresi Başkanlığı (TİKA) tarafından yürütülür. Bu amaçla bütün kamu kurum ve kuruluşları diğer ülkelere sağladığı yardımları, TİKA tarafından hazırlanan formata uygun olarak üçer aylık dönemler halinde TİKA'ya bildirir. TİKA yapılan dış yardımları altı aylık periyotlarla Devlet Planlama Teşkilatı Müsteşarlığına rapor eder.

(2) Dış Ticaret Müsteşarlığı, yapılacak Karma Ekonomik Komisyon (KEK) Toplantılarının ve Serbest Ticaret Anlaşmaları (STA) ile ilgili görüşmelerin takvimlerini üçer aylık dönemler halinde; KEK Protokolleri ile STA'ların birer kopyalarını en geç imzalanmalarını takip eden bir ay içinde Devlet Planlama Teşkilatı Müsteşarlığına iletir.

(3) Hazine Müsteşarlığı, yapılan sermaye ihracı ile ilgili bilgileri ülke ve sektörler itibarıyla aylık bazda ve her ayı takip eden 15 gün içinde Devlet Planlama Teşkilatı Müsteşarlığına iletir.

(4) Kamu kurum ve kuruluşları, yabancı ülke ve kuruluşlarla yaptıkları dış ekonomik ilişkilerle ilgili anlaşmaların birer kopyasını anlaşmanın imzalanmasını takip eden bir ay içinde Devlet Planlama Teşkilatı Müsteşarlığına iletir.

Kesin hesap farklarının kapatılmasından doğan ödenek ihtiyaçları

MADDE 34 – (1) Yatırımları Bayındırlık ve İskan Bakanlığınca yürütülen kuruluşların, 2006 yılı sonunda tamamlandığı için 2007 Yılı Yatırım Programında yer almayan projelerinin kesin hesap farklarından kaynaklanan yüklenici alacakları, yıl içinde bütçenin yedek ödenek tertiplerinden Bayındırlık ve İskan Bakanlığı Bütçesine aktarılacak meblağdan karşılanır.

(2) Diğer genel ve özel bütçeli kuruluşların geçmiş yıllarda tamamlanmış ve 2007 Yılı Yatırım Programında yer almayan projeleriyle ilgili kesin hesap farklarından kaynaklanan geçmiş yıl yatırım giderleri borçları kuruluşun Yatırım Programına bu amaçla tefrik edilmiş proje ödeneğinden karşılanır. Böyle bir projenin bulunmaması halinde ise adı geçen borçların ödenebilmesi için ilgili kuruluşun talebi üzerine 2007 Yılı Yatırım Programına kesin hesap farkı adıyla proje alınır. Finansman ihtiyacı öncelikle projeler arası ödenek aktarması yoluyla karşılanacak olan bu projelerin Programa alınması talepleri, 6 ncı maddedeki limitlere bağlı olmaksızın Devlet Planlama Teşkilatı Müsteşarlığınca sonuçlandırılır.

(3) KİT'ler ve bağlı ortaklıkları ile iştiraklerinde ise söz konusu borçlar, yatırım ödenekleriyle ilişkilendirilmeden işletme bütçelerinden ödenir ve bu harcamalar ilgili projenin maliyetine ilave edilir. Yapılan işlemlerin sonucundan Devlet Planlama Teşkilatı Müsteşarlığına bilgi verilir.

Proje revizyon talepleri

MADDE 35 – (1) Kuruluşların proje revizyon talepleri, 15 Aralık 2007 tarihine kadar Devlet Planlama Teşkilatı Müsteşarlığına gönderilir. Bu talepler yıl sonuna kadar sonuçlandırılır.

Yürürlük

MADDE 36 – (1) Bu Karar 1/1/2007 tarihinde yürürlüğe girer.

KALKINMADA ÖNCELİKLİ YÖRELER LİSTESİ (BİRİNCİ DERECEDE ÖNCELİKLİ YÖRELER)

1. Adıyaman	26. Kars
2. Ağrı	27. Kastamonu
3. Aksaray	28. Kırıkkale
4. Amasya	29. Kırşehir
5. Ardahan	30. Kilis
6. Artvin	31. Malatya
7. Bartın	32. Mardin
8. Batman	33. Muş
9. Bayburt	34. Nevşehir
10. Bingöl	35. Niğde
11. Bitlis	36. Ordu
12. Çanakkale (Bozcaada ve Gökçeada İlçeleri)	37. Osmaniye
13. Çankırı	38. Rize
14. Çorum	39. Samsun
15. Diyarbakır	40. Siirt
16. Elazığ	41. Sinop
17. Erzincan	42. Sivas
18. Erzurum	43. Şanlıurfa
19. Giresun	44. Şırnak
20. Gümüşhane	45. Tokat
21. Hakkari	46. Trabzon
22. Iğdır	47. Tunceli
23. Kahramanmaraş	48. Van
24. Karabük	49. Yozgat
25. Karaman	50. Zonguldak

[R.G. 19 Ekim 2006 – 26324]

— • —

 [İçindekilere dön](#)

Atama Kararları

Adalet Bakanlığından:

Karar Sayısı : 2006/8551

1 – Strateji Geliştirme Başkanlığına (30927) Hüseyin YILDIRIM'ın atanması, 2802 sayılı Hâkimler ve Savcılar Kanununun 5435 sayılı Kanunla değişik 37 nci maddesi ile 2451 sayılı Kanunun 2 nci maddesi gereğince uygun görülmüştür.

2 – Bu Kararı Adalet Bakanı yürütür.

18/10/2006

Ahmet Necdet SEZER

CUMHURBAŞKANI

Recep Tayyip ERDOĞAN
Başbakan

C.ÇİÇEK
Adalet Bakanı

[R.G. 19 Ekim 2006 – 26324]

— • —

 [İçindekilere dön](#)

Adalet Bakanlığından:

Karar Sayısı : 2006/8560

1 – Açık bulunan 1 inci derece kadrolu Adlî Tıp Kurumu İkinci Adlî Tıp İhtisas Kurulu Adlî Tıp Üyeliğine, Adlî Tıp Kurumu merkez teşkilatı sağlık hizmetleri sınıfı uzman kadrosunda görev yapan Uz. Dr. Müfit İRİS'in atanması,

2659 sayılı Adlî Tıp Kurumu Kanununun 26 ncı maddesi gereğince uygun görülmüştür.

2 – Bu Kararı Adalet Bakanı yürütür.

19/10/2006

Ahmet Necdet SEZER

CUMHURBAŞKANI

Recep Tayyip ERDOĞAN
Başbakan

C. ÇİÇEK
Adalet Bakanı

[R.G. 20 Ekim 2006 – 26325]

— • —

 [İçindekilere dön](#)

Yönetmelik

Telekomünikasyon Kurumundan:

ELEKTRONİK İMZA KANUNUNUN UYGULANMASINA İLİŞKİN USUL VE ESASLAR HAKKINDA YÖNETMELİKTE DEĞİŞİKLİK YAPILMASINA DAİR YÖNETMELİK

MADDE 1 – 6/1/2005 tarihli ve 25692 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanan Elektronik İmza Kanununun Uygulanmasına İlişkin Usul ve Esaslar Hakkında Yönetmeliğin 21 inci maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

"**MADDE 21** – Kurum ESHS'den bir önceki yıla ait nitelikli elektronik sertifika, zaman damgası ve elektronik imzalarla ilgili hizmetlerin net satışlarının binde dördü (% 0,4) kadar idari ücret alır. ESHS, bu ücretin tespit edilebilmesini teminen sunmuş olduğu hizmetler ile bu hizmetlere ilişkin hesapları ayırır. İdari ücretin tamamı Nisan ayının son iş gününe kadar Kuruma ödenir."

MADDE 2 – Bu Yönetmelik yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

MADDE 3 – Bu Yönetmelik hükümlerini Telekomünikasyon Kurulu Başkanı yürütür.

[R.G. 17 Ekim 2006 – 26322]

— • —

 [İçindekilere dön](#)

Genelge

Başbakanlıktan:

Konu: 5490 Sayılı Kanunun

İçişleri Bakanlığı Nüfus ve Vatandaşlık İşleri Genel Müdürlüğünce MERNİS Projesi çerçevesinde, tüm vatandaşlarımızın nüfus kayıtları bilgisayar ortamına aktarılmış ve her vatandaşımıza birer "Türkiye Cumhuriyeti kimlik numarası" verilmiştir.

Türkiye Cumhuriyeti kimlik numarasının kullanımının yaygınlaştırılması amacıyla, ilk aşamada bu numaraların nüfus cüzdanları ve nüfus kayıt örneklerinde yer alması öngörülmüş; aynı zamanda, her vatandaşımızın kendi kimlik numarasını internet üzerinden öğrenebilmesine yönelik düzenlemeler yapılmıştır. Diğer taraftan, hizmete sunulan Kimlik Paylaşım Sistemi (KPS) ile kamu kurum ve kuruluşlarına MERNİS veri tabanına erişebilme ve bu sayede kendi bilgisayar kayıtlarında yer alan nüfus bilgilerini, Türkiye Cumhuriyeti kimlik numarası bilgilerini de içerecek şekilde güncelleyip kullanabilme imkanı sağlanmıştır.

5490 sayılı Nüfus Hizmetleri Kanunu 29/4/2006 tarihli Resmî Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe girmiştir.

Mezkur Kanununun 47'nci maddesinde "Kişiler adına düzenlenecek olan her türlü form, beyanname, kimlik kartı, vergi kimlik kartı, sürücü belgesi, pasaport gibi bütün tanıtıcı belgelerde Türkiye Cumhuriyeti kimlik numarasına yer verilir. Türkiye Cumhuriyeti kimlik numarası kurumlar ile diğer gerçek ve tüzel kişilerin her türlü işlem ve kayıtlarında esas alınır." hükümleri bulunmaktadır.

Aynı Kanununun geçici 1'inci maddesinde "Kurumlar ve tüzel kişiler bu Kanunun yayımı tarihinden itibaren iki yıl içinde mevzuatlarını bu Kanun hükümlerine uygun hale getirerek işlemlerinde kimlik numarasını kullanmak zorundadırlar" hükmü bulunmaktadır.

Bu nedenle, tüm kamu kurum ve kuruluşlarının kendi bilgisayar ortamlarında tuttıkları kişi bilgilerini, Türkiye Cumhuriyeti kimlik numarasını da içerir şekilde güncellemeleri veya ilk defa elektronik ortama kaydedilecek bilgilerle birlikte Türkiye Cumhuriyeti kimlik numarasını da istemeleri gerekmektedir.

Bu genelgenin yayım tarihinden sonra geliştirilecek kamu bilişim projelerindeki kişi bilgileri, Türkiye Cumhuriyeti kimlik numarasına dayalı ve çevrimiçi (online) olarak MERNİS sisteminden alınacak biçimde tasarlanacaktır.

Ayrıca, tüm kamu kurum ve kuruluşları, ellerinde mevcut bulunan her türlü form, beyanname, kimlik kartı, sürücü belgesi, pasaport gibi tanıtıcı belgelerin tükenmesini takiben, kişiler adına düzenlenecek her tür belgede Türkiye Cumhuriyeti kimlik numarasına yer vereceklerdir. Türkiye Cumhuriyeti kimlik numarasının yer almadığı kayıt, form, belge düzenlenmeyecektir.

Türkiye Cumhuriyeti kimlik numarasından beklenen yararların elde edilebilmesi, düzenlenen her belgede Türkiye Cumhuriyeti kimlik numarasının yer alması ve sistemli bir biçimde yaygınlaştırılmasıyla mümkün olacaktır.

Bu genelgenin uygulanmasında ortaya çıkacak tüm sorunlar için İçişleri Bakanlığı Nüfus ve Vatandaşlık İşleri Genel Müdürlüğü ile temasa geçilerek alınacak görüş doğrultusunda işlem yapılacaktır.

20/6/2002 tarihli ve 2002/22 sayılı genelge yürürlükten kaldırılmıştır.

Bilgilerini ve gereğini önemle rica ederim.

Recep Tayyip
ERDOĞAN

Başbakan

Hâkimler ve Savcılar Yüksek Kurulu Kararları

Hâkimler ve Savcılar Yüksek Kurulu Başkanlığından:

İdarî yargı hâkimlerinin 2802 sayılı Hâkimler ve Savcılar Kanunu gereğince atanmalarına ilişkin kararname aşağıda gösterilmiştir.

KARAR: 06.10.2006 / 26

İstanbul Vergi Mahkemesi Üyeliğine, Edirne Vergi Mahkemesi Üyesi 26713 Gülşen Gülen DERİNGÖL,

İstanbul Bölge İdare Mahkemesi Üyeliğine, Aydın Bölge İdare Mahkemesi Üyesi 27488 Gökalp YANARDAĞOĞLU,

Tekirdağ Vergi Mahkemesi Başkanlığına, Bursa Bölge İdare Mahkemesi Üyesi 27882 Ömer ÖZTÜRK,

Ankara İdare Mahkemesi Başkanlığına, Ankara İdare Mahkemesi Üyesi 32668 Bilge APAYDIN,

Ankara İdare Mahkemesi Başkanlığına, Ankara Bölge İdare Mahkemesi Üyesi 32876 İrfan EROĞLU,

Ankara İdare Mahkemesi Başkanlığına, Ankara İdare Mahkemesi Üyesi 32918 Ali Rıza YEĞENOĞLU,

Ankara İdare Mahkemesi Üyeliğine, Manisa İdare Mahkemesi Üyesi 33590 Nurten ÇOLAKOĞLU,

İsparta İdare Mahkemesi Başkanlığına, Kırıkkale İdare Mahkemesi Başkanı 33598 Halil ÇIRAK,

Ankara Bölge İdare Mahkemesi Üyeliğine, Ankara İdare Mahkemesi Üyesi 33615 Vahit BEKTAŞ,

Ankara İdare Mahkemesi Başkanlığına, Ankara İdare Mahkemesi Üyesi 33773 Cengiz AYDEMİR,

İstanbul Bölge İdare Mahkemesi Üyeliğine, İstanbul İdare Mahkemesi Üyesi 33781 Dr. Selami DEMİRKOL,

Ankara Bölge İdare Mahkemesi Üyeliğine, Ankara İdare Mahkemesi Üyesi 33805 Mustafa GENÇ,

İstanbul Bölge İdare Mahkemesi Üyeliğine, İstanbul Vergi Mahkemesi Üyesi 33806 Ahmet GÜLER,

Kayseri İdare Mahkemesi Başkanlığına, Van Bölge İdare Mahkemesi Üyesi 37742 Kemalettin İŞLEK,

İzmir İdare Mahkemesi Üyeliğine, Elazığ İdare Mahkemesi Başkanı 37777 Süleyman AYHAN,

Elazığ İdare Mahkemesi Başkanlığına, Elazığ İdare Mahkemesi Üyesi 37779 Kenan BALAN,

Kırıkkale İdare Mahkemesi Başkanlığına, Kırıkkale İdare Mahkemesi Üyesi 37791 Hasan DEMİR,

Gaziantep Bölge İdare Mahkemesi Üyeliğine, Gaziantep İdare Mahkemesi Üyesi 37797 Şahika AYDIN ÜNAL,

Ordu Vergi Mahkemesi Üyeliğine, Sakarya İdare Mahkemesi Üyesi 37810 Yılmaz ACER,

Ankara İdare Mahkemesi Üyeliğine, Samsun İdare Mahkemesi Üyesi 37915 Selim KURÇENLİ,

Yozgat İdare Mahkemesi Başkanlığına, Manisa İdare Mahkemesi Üyesi 37929 Recep KILIÇ,

Aksaray İdare Mahkemesi Başkanlığına, Kayseri İdare Mahkemesi Üyesi 37970 Fatih CİHANGİR,
Aydın Bölge İdare Mahkemesi Üyeliğine, Aydın Vergi Mahkemesi Üyesi 38005 Dr. Meriç ERDOĞAN,
Şanlıurfa İdare Mahkemesi Başkanlığına, Adana İdare Mahkemesi Üyesi 38423 Fatih ZENCİRCİ,
Gaziantep Bölge İdare Mahkemesi Üyeliğine, Samsun İdare Mahkemesi Üyesi 38465 Ömer CİVRİ,
Danıştay Tetkik Hâkimliğine, Manisa İdare Mahkemesi Üyesi 42669 Şermin BİRTANE,
Danıştay Tetkik Hâkimliğine, Van İdare Mahkemesi Üyesi 94868 Bekir ÖZÇELİK,
Danıştay Tetkik Hâkimliğine, Diyarbakır İdare Mahkemesi Üyesi 94897 Bahri BAYRAM,
Danıştay Tetkik Hâkimliğine, Tekirdağ İdare Mahkemesi Üyesi 97678 Yavuz KABASAKAL,
Danıştay Tetkik Hâkimliğine, Van İdare Mahkemesi Üyesi 97701 Tufan TEKE,
İzmir Vergi Mahkemesi Üyeliğine, İzmir İdare Mahkemesi Üyesi 97722 Vefa HATIPOĞLU,
Danıştay Tetkik Hâkimliğine, Mersin İdare Mahkemesi Üyesi 97725 Mustafa KUŞ,
Danıştay Tetkik Hâkimliğine, İstanbul Vergi Mahkemesi Üyesi 97740 İsa AYDEMİR,
Danıştay Tetkik Hâkimliğine, Antalya İdare Mahkemesi Üyesi 97742 Bekir ŞİMŞEK,
Danıştay Tetkik Hâkimliğine, Konya İdare Mahkemesi Üyesi 97758 Mehmet Fatih IŞIK,
Danıştay Tetkik Hâkimliğine, İstanbul İdare Mahkemesi Üyesi 101093 Ülkü ÖNER,
Danıştay Tetkik Hâkimliğine, Ankara İdare Mahkemesi Üyesi 101106 Volkan ÇAKMAK,
Erzurum Vergi Mahkemesi Üyeliğine, Tekirdağ Vergi Mahkemesi Üyesi 101133 Başak GÜLER ELMAS,
Gaziantep İdare Mahkemesi Üyeliğine, Edirne İdare Mahkemesi Üyesi 101135 Tuğba SÜRÜCÜ,
Ankara İdare Mahkemesi Üyeliğine, Ordu Vergi Mahkemesi Üyesi 101147 Hanife ÖZTAŞ BAYRAM,
Danıştay Tetkik Hâkimliğine, Denizli İdare Mahkemesi Üyesi 101149 Zübeyde ÇELEBİ,
Danıştay Tetkik Hâkimliğine, Eskişehir İdare Mahkemesi Üyesi 101150 Emine Burcu SİNOPLU,
Danıştay Tetkik Hâkimliğine, Ankara İdare Mahkemesi Üyesi 101154 Neslihan BEKDEMİR,
Danıştay Tetkik Hâkimliğine, İstanbul Vergi Mahkemesi Üyesi 101156 Seran KARATARI,
İstanbul İdare Mahkemesi Üyeliğine, Aydın İdare Mahkemesi Üyesi 101164 Arzu ULUSOY,
Danıştay Tetkik Hâkimliğine, Hatay İdare Mahkemesi Üyesi 101166 Zuhale Aysun SUNAY,
Danıştay Tetkik Hâkimliğine, Yozgat İdare Mahkemesi Üyesi 101167 Selnur ÇAKMAK,
Danıştay Tetkik Hâkimliğine, Adana Vergi Mahkemesi Üyesi 101170 Yusuf ÖRNEK,
Danıştay Tetkik Hâkimliğine, Malatya İdare Mahkemesi Üyesi 101523 Murat GÜNGÖR,
Danıştay Tetkik Hâkimliğine, Mersin Vergi Mahkemesi Üyesi 101526 Songül GÜNEŞ BABAYİĞİT,
Danıştay Tetkik Hâkimliğine, İzmir Vergi Mahkemesi Üyesi 101530 Şevket POLAT,

Danıştay Tetkik Hâkimliğine, Aydın Vergi Mahkemesi Üyesi 101535 Fatih TORUN,
Danıştay Tetkik Hâkimliğine, Tekirdağ Vergi Mahkemesi Üyesi 101551 Ayhan
KOLUKIRIK,

Danıştay Tetkik Hâkimliğine, İstanbul İdare Mahkemesi Üyesi 101559 Harun SAMSA,
Danıştay Tetkik Hâkimliğine, Konya İdare Mahkemesi Üyesi 101638 Oğuz
ÖZKARSLI,

Naklen atanmışlardır.

[R.G. 17 Ekim 2006 – 26322]

 İçindekilere dön

Hâkimler ve Savcılar Yüksek Kurulu Başkanlığından:

Adlî yargı hâkim ve Cumhuriyet savcılarının 2802 sayılı Hâkimler ve Savcılar Kanunu gereğince atanmalarına ilişkin kararname aşağıda gösterilmiştir.

KARAR: 06.10.2006/25

Beyoğlu Ticaret Mahkemesi Başkanlığına, Beyoğlu Hâkimi 20826 Mustafa MANAV,
İzmir Ağır Ceza Mahkemesi Başkanlığına, İzmir Hâkimi 20987 Nurettin VAR,
Ordu Cumhuriyet Savcılığına, Diyarbakır Cumhuriyet Savcısı 21532 Süleyman ARAS,
Ankara Ağır Ceza Mahkemesi Başkanlığına, Ankara Hâkimi 21891 Saniye TARHAN,
Ankara Hâkimliğine, İstanbul Hâkimi 21904 Mehlika AYTAÇ,
Mersin Hâkimliğine, Beyoğlu Hâkimi 22529 Hasan AYDIN,
Büyükçekmece Cumhuriyet Savcılığına, Beyoğlu Cumhuriyet Savcısı 22942 Özkan
SÖNMEZ,

İstanbul Ticaret Mahkemesi Başkanlığına, İstanbul Hâkimi 23623 Ali Metin
MARMARA,

Ankara Hâkimliğine, Sincan Hâkimi 23650 Naile GÜNDOĞDU TAŞ,
İstanbul Ticaret Mahkemesi Başkanlığına, Şişli Hâkimi 23781 Yaşar GÜNDÜZ,
Denizli Cumhuriyet Savcılığına, Akhisar Cumhuriyet Savcısı 24430 Mümin Kemal
ADALI,

Kartal Cumhuriyet Savcılığına, Bakırköy Cumhuriyet Savcısı 24451 İzzet BELLEK,
İzmir Hâkimliğine, Bodrum Hâkimi 24950 Nur SOYKUT,
Bakırköy Cumhuriyet Savcılığına, Diyarbakır Cumhuriyet Savcısı 25228 Doğan
KARAKOÇ,

Kartal Hâkimliğine, Bakırköy Hâkimi 25642 Selma BELLEK,
İzmir Ağır Ceza Mahkemesi Başkanlığına, İzmir Hâkimi 27669 Asım KORKUT,
Büyükçekmece Hâkimliğine, Şişli Hâkimi 27820 Hasan TOKER,
Diyarbakır Ağır Ceza Mahkemesi Üyeliğine, İnebolu Ağır Ceza Mahkemesi Üyesi
27975 Abbas ÇAĞLAYAN,

Manisa Ağır Ceza Mahkemesi Başkanlığına, Manisa Hâkimi 28152 Erhan ATLI,
Silivri Cumhuriyet Savcılığına, Bilecik Cumhuriyet Savcısı 28348 Ahmet
DEMİRHÜYÜK,

Eğirdir Hâkimliğine, Edremit Hâkimi 29097 Filiz EKİZOĞLU,
İzmir Ağır Ceza Mahkemesi Başkanlığına, İzmir Hâkimi 29135 Erdoğan BİRCAN,
İstanbul Ticaret Mahkemesi Başkanlığına, İstanbul Hâkimi 29193 Adil Giray
HANCILAR,

İzmir Ağır Ceza Mahkemesi Başkanlığına, İzmir Hâkimi 29241 Faruk CEYHAN,
İstanbul Ticaret Mahkemesi Başkanlığına, İstanbul Hâkimi 29307 Ayşe ŞENTÜRK,
Kastamonu Hâkimliğine, Bitlis Ağır Ceza Mahkemesi Üyesi 29924 Uğur DUMAN,

Küçükçekmece Hâkimliğine, Saray (Tekirdağ) Hâkimi 30287 Dilek TUNABOYLU ERTÜRK,

Kırıkkale Cumhuriyet Savcılığına, Şanlıurfa Cumhuriyet Savcısı 30588 Tacettin KALE, Van Cumhuriyet Başsavcılığına, Ceyhan Cumhuriyet Başsavcısı 30638 Yahya AKÇADIRCI,

Sincan Ticaret Mahkemesi Başkanlığına, Sincan Hâkimi 30658 Abdullah YAMAN, İzmir Hâkimliğine, Menderes Hâkimi 30717 Suat KAYA, Şişli Hâkimliğine, Eskişehir Hâkimi 31077 Mithat Ali KABAALİ, Mersin Hâkimliğine, Trabzon Hâkimi 31118 Yaşar GÜNEŞ, Adana Hâkimliğine, Şişli Hâkimi 32151 Mihriban DALARDIÇ DENİZGÖÇER, Denizli Hâkimliğine, Sivas Hâkimi 32164 Saliha Nuran CANPOLAT, Ankara Hâkimliğine, Erzincan Hâkimi 32172 Rabia MOLLAOĞLU ÖZTÜRK, Ceyhan Cumhuriyet Başsavcılığına, Gemlik Cumhuriyet Başsavcısı 32417 Ayhan AYGÜN,

Malatya Ağır Ceza Mahkemesi Başkanlığına, Malatya Hâkimi 32457 Süleyman KAVAK,

Adana Cumhuriyet Savcılığına, Şişli Cumhuriyet Savcısı 32467 Mehmet Turan DENİZGÖÇER,

Bolu Hâkimliğine, Alanya Hâkimi 32879 Adnan Hikmet KEMALOĞLU, Trabzon Ağır Ceza Mahkemesi Üyeliğine, Van Cumhuriyet Başsavcısı 32899 Kemal KAÇAN,

Van Hakimliğine, Ceyhan Hâkimi 33278 Nezihat AKÇADIRCI, Adana Cumhuriyet Savcılığına, Bakırköy Cumhuriyet Savcısı 33405 Cumali TÜLÜ, Adana Hâkimliğine, Kemalpaşa Hâkimi 33531 Suat SUBAŞI, İzmir Hâkimliğine, Yargıtay Cumhuriyet Savcısı 33877 Esmâ (ÖZKAN) ERTERZİ, Kars Ağır Ceza Mahkemesi Üyeliğine, Bayındır Cumhuriyet Savcısı 34100 Gültekin AVCI,

Viranşehir Hâkimliğine, Arhavi Hâkimi 34226 Fatih KARAKULLUKÇU, Tarsus Hâkimliğine, Pozantı Hâkimi 34246 Murathan ŞAHİN, Dört Yol Hâkimliğine, Doğubayazıt Ağır Ceza Mahkemesi Üyesi 34252 Orhan AYAZ, Alanya Hâkimliğine, Iğın Hâkimi 34421 Okan AKAR, Şişli Hâkimliğine, İskenderun Hâkimi 34481 Cihan Yüksel HATİPOĞLU, Karabük Hâkimliğine, Sinop Hâkimi 35000 Köksal ÖZKAPU, Şişli Cumhuriyet Savcılığına, Alaşehir Cumhuriyet Savcısı 35142 Altan ŞAHİN, İskenderun Hâkimliğine, Kepsut Hâkimi 35221 Nezahat SAYAN, Eskişehir Cumhuriyet Savcılığına, Soma Cumhuriyet Savcısı 35266 İsmail KARTEPER,

Samsun Hâkimliğine, Sürmene Hâkimi 35343 İsmail ŞENGÜL, Bolu Hâkimliğine, Alanya Hâkim 36018 Fatma KEMALOĞLU, Tarsus Cumhuriyet Savcılığına, Bozüyük Cumhuriyet Savcısı 36066 Ayhan DEMİR, Eskişehir Cumhuriyet Savcılığına, Bozüyük Cumhuriyet Savcısı 36931 Salih GÜNDEŞ,

Ankara Cumhuriyet Savcılığına, Kazan Cumhuriyet Savcısı 37059 Ercan YALÇINKAYA,

Şişli Hâkimliğine, Alaşehir Hâkimi 37126 Rukiye ŞAHİN, Beyoğlu Cumhuriyet Savcılığına, Bağcılar Cumhuriyet Savcısı 37186 Serdar GÜR, Samsun Hâkimliğine, Tekkeköy Hâkimi 37261 Tamer BULAM, Kayseri Hâkimliğine, Bünyan Hâkimi 37292 Pelin BULUT, Kemer Hâkimliğine, Çorum Hâkimi 37466 Aydın ACAR, Yeşilyurt Hâkimliğine, Sivrice Hâkimi 38131 Sevil TOSUN KARATAŞ, Ceyhan Hâkimliğine, Vezirköprü Hâkimi 38132 Asuman POLAT, Yargıtay Tetkik Hâkimliğine, Sapanca Hâkimi 38172 Mustafa Hakan KAYA,

Çerkezköy Hâkimliğine, Dinar Hâkimi 38675 Nermin SOMAN SATIR,
Kemalpaşa Hâkimliğine, Akyazı Hâkimi 38823 Ayşe SATAN,
Bayındır Cumhuriyet Savcılığına, Gömeç Cumhuriyet Savcısı 38861 Aydın APAYDIN,
Amasya Hâkimliğine, Kızıltepe Cumhuriyet Savcısı 39516 Sevgi TOPUZ,
Bucak Hâkimliğine, İmamoğlu Hâkimi 39560 Yusuf DEMİREL,
Yargıtay Tetkik Hâkimliğine, Osmancık Hâkimi 39563 Bircan FIRAT,
Sapanca Hâkimliğine, Cide Hâkimi 39566 Handan DURMUŞ,
Sivas Hâkimliğine, Ulaş Hâkimi 39633 Hakan MAVİ,
Yargıtay Tetkik Hâkimliğine, Beyşehir Hâkimi 39642 Önal AYDIN,
Manavgat Hâkimliğine, Ulukışla Hâkimi 39658 Orhan YAVUZ,
Çorum Hâkimliğine, Kula Hâkimi 39674 Mehmet ÇAĞLAR,
Zonguldak Hâkimliğine, Devrek Hâkimi 39688 Cengiz SARI,
Çorum Cumhuriyet Savcılığına, Alaçam Cumhuriyet Savcısı 39748 Özlem ŞİMŞEK,
Kayseri Hâkimliğine, Şereflikoçhisar Hâkimi 39774 Mehmet KÖYLÜ,
Tekkeköy Hâkimliğine, Kırkağaç Hâkimi 39811 Abdullah BİLGİÇ,
Hakkari Hâkimliğine, Şalpazarı Hâkimi 39880 Birol BİLEN,
Akçaabat Hâkimliğine, Mengen Hâkimi 39999 Ayfan PISİL,
Ünye Cumhuriyet Savcılığına, Merzifon Cumhuriyet Savcısı 40037 Mehmet Ali
ERBİL,
Kartal Cumhuriyet Savcılığına, Manyas Cumhuriyet Savcısı 40083 Veysel YILDIZ,
Ceyhan Hâkimliğine, Sarıkaya Hâkimi 40216 Mevhibe Başırız GİRİFTİNOĞLU,
Yargıtay Tetkik Hâkimliğine, Kadınhanı Hâkimi 40224 Hüseyin CAN,
Yargıtay Tetkik Hâkimliğine, Giresun Hâkimi 40225 Hatice KÖSE,
Tarsus Hâkimliğine, Emirdağ Hâkimi 40232 İbrahim Dursun ÇEKİÇ,
Espiy Hâkimliğine, Enez Hâkimi 40242 Necati KILIÇ,
Yargıtay Tetkik Hâkimliğine, Yenipazar Hâkimi 40244 Fatih Mehmet USLU,
Alaşehir Cumhuriyet Savcılığına, Adilcevaz Cumhuriyet Savcısı 40320 Cengiz
AKGÜL,
Alanya Hâkimliğine, Ilgın Hâkimi 40357 Hülya AKAR,
Sarıveliler Hâkimliğine, Yomra Hâkimi 40598 Gökkan YALDIZ,
Yargıtay Tetkik Hâkimliğine, Ulubey (Ordu) Cumhuriyet Savcısı 40782 Özcan
ÖZBEY,
İmamoğlu Hâkimliğine, Şirvan Hâkimi 40787 Oktay BURAKGAZİ,
Çerkeş Cumhuriyet Savcılığına, Şenkaya Cumhuriyet Savcısı 40793 Hamza ÖZEY,
Kepsut Cumhuriyet Savcılığına, Göle Cumhuriyet Savcısı 40825 İbrahim BAYTEKİN,
Yargıtay Tetkik Hâkimliğine, Keskin Cumhuriyet Savcısı 40832 Ramazan AKYILDIZ,
Akyazı Hâkimliğine, Eleşkirt Hâkimi 40840 Hasan KÜÇÜKOSMAN,
Doğubayazıt Cumhuriyet Savcılığına, Suluova Cumhuriyet Savcısı 40855 Fikret
GÖNEN,
Körfez Cumhuriyet Savcılığına, Suluova Cumhuriyet Savcısı 40917 Olcay ERGE,
Gülşehir Hâkimliğine, Bayburt Hâkimi 40918 Selda DEVRİM YILDIRIM,
Yargıtay Tetkik Hâkimliğine, Mecitözü Hâkimi 40919 Veysel ASLAN,
Ilgın Hâkimliğine, Ovacık (Tunceli) Hâkimi 40935 Cemal KÖK,
Malkara Cumhuriyet Savcılığına, Patnos Cumhuriyet Savcısı 40953 Atilla Fahri
TÜFEKÇİ,
Türkoğlu Cumhuriyet Savcılığına, Şirvan Cumhuriyet Savcısı 40988 Atalay AYGEC,
Doğubayazıt Hâkimliğine, Suluova Hâkimi 40989 Yeşim KAYALI GÖNEN,
Şereflikoçhisar Hâkimliğine, Selim Hâkimi 41008 Ahmet EVLİ,
Kula Cumhuriyet Savcılığına, Şırnak Cumhuriyet Savcısı 41093 İlker ÜNAL,
İskenderun Cumhuriyet Savcılığına, Kepsut Cumhuriyet Savcısı 41108 Mehmet Ali
SAYAN,
Devrek Cumhuriyet Savcılığına, Türkoğlu Cumhuriyet Savcısı 41395 İbrahim ÇETİN,

Kula Hâkimliğine, Şırnak Hâkimi 41414 Gamze ÜNAL,
Yargıtay Tetkik Hâkimliğine, Kırkağaç Hâkimi 41429 Mehmet AKBAL,
Ilgın Hâkimliğine, Solhan Hâkimi 41561 Yusuf KUYUPINAR,
Bingöl Cumhuriyet Savcılığına, Hadim Cumhuriyet Savcısı 41836 Süleyman
KARAÇÖL,
Beyşehir Hâkimliğine, Hilvan Hâkimi 41850 Mehmet EKİZ,
Bayburt Cumhuriyet Savcılığına, Pazaryeri Hâkimi 41876 Şükrü DURMUŞ,
Kepsut Hâkimliğine, Özalp Hâkimi 41894 Orhan GÜLMEZ,
Kırkağaç Hâkimliğine, Şenkaya Hâkimi 41901 Burak Şahap DALGAR,
Sandıklı Hâkimliğine, Harran Hâkimi 41902 Hasan GÖZGÖZ,
Afşin Hâkimliğine, Göynücek Hâkimi 41911 Aysun GÜDER,
Yumurtalık Hâkimliğine, Pütürge Hâkimi 41914 Emine Çiğdem YILMAZ,
Karapınar Cumhuriyet Savcılığına, Tonya Cumhuriyet Savcısı 41947 Abdulkadir
POLAT,
Akseki Cumhuriyet Savcılığına, Pervari Cumhuriyet Savcısı 41955 Kamil YAŞAR,
Bitlis Cumhuriyet Savcılığına, Yığılca Cumhuriyet Savcısı 41972 Yalçın
ŞAHİNKAYA,
Banaz Hâkimliğine, Suruç Hâkimi 41996 Nihat KEBİÇ,
Gölmarmara Hâkimliğine, Refahiye Hâkimi 42003 Öznur AKİL,
Gördes Cumhuriyet Savcılığına, Kemah Cumhuriyet Savcısı 42006 Uğur Selma UZUN,
Kâhta Hâkimliğine, Sarız Hâkimi 42023 Meral ÖZKANOGĖLU,
Seyitgazi Hâkimliğine, Refahiye Hâkimi 42043 Samim SARAÇ,
Akyazı Hâkimliğine, Uludere Hâkimi 42064 Yılmaz ÇİMŞİR,
Gölmarmara Cumhuriyet Savcılığına, Aşkale Cumhuriyet Savcısı 42065 Fahrettin
KOÇ,
Seydişehir Cumhuriyet Savcılığına, Eruh Cumhuriyet Savcısı 42067 Recep BAKIRCI,
Sivrice Cumhuriyet Savcılığına, Akpınar Cumhuriyet Savcısı 42069 Fatih YILMAZ,
Mahmudiye Hâkimliğine, Selim Hâkimi 42110 Ramazan DEMİRÜREK,
Sarıkaya Hâkimliğine, Besni Hâkimi 42120 Zeynep KURNAZ,
Aydıncık Cumhuriyet Savcılığına, Başkale Cumhuriyet Savcısı 42129 Mehmet Şirin
ACAR,
Sarayönü Cumhuriyet Savcılığına, Çatak Cumhuriyet Savcısı 42132 Salih UÇAR,
Kalecik Hâkimliğine, Gölbaşı(Adıyaman) Hâkimi 42134 Rıza TIRYAKI,
Ardahan Cumhuriyet Savcılığına, Lalapaşa Cumhuriyet Savcısı 42137 Zühal
ŞİNOFOROĞLU,
Orhaneli Cumhuriyet Savcılığına, Tekman Cumhuriyet Savcısı 42142 Abdulhalim
SAĞLAM,
Ardahan Cumhuriyet Savcılığına, İkizce Cumhuriyet Savcısı 42143 Fatih ER,
Kadirli Hâkimliğine, Çaldıran Hâkimi 42148 Ali DAŞ,
Eşme Hâkimliğine, Başkale Hâkimi 42151 Mehmet Zeki AYDIN,
Kaynarca Hâkimliğine, Kuluncak Hâkimi 42157 İsmail ERMİŞ,
Karasu Hâkimliğine, Malazgirt Hâkimi 42158 Ferhan ACAR,
Suruç Hâkimliğine, Gülşehir Hâkimi 42161 Gökhan TANERİ,
Ulukışla Cumhuriyet Savcılığına, Ağın Cumhuriyet Savcısı 42164 Mustafa
ADİYAMAN,
Cizre Cumhuriyet Savcılığına, Güney Cumhuriyet Savcısı 42169 Kamil ALTINTAŞ,
Vezirköprü Hâkimliğine, Karacasu Hâkimi 42175 Necdet AKBAL,
Lâpseki Cumhuriyet Savcılığına, Güroymak Cumhuriyet Savcısı 42181 Şükran
AGAMOLA,
Şarkikaraağaç Cumhuriyet Savcılığına, Susuz Cumhuriyet Savcısı 42201 İbrahim
YALÇIN,

Ayvacık Cumhuriyet Savcılığına, Gölbaşı (Adıyaman) Cumhuriyet Savcısı 42204
Kenan DOĞAN,

Gerze Hâkimliğine, Dargeçit Hâkimi 42205 Cem ŞEN,

Bolvadin Hâkimliğine, Mazıdağı Hâkimi 42206 Pürzan KARAHAN,

Siverek Cumhuriyet Savcılığına, Koyulhisar Cumhuriyet Savcısı 42208 Sümer
KÖYBAŞI,

Yomra Hâkimliğine, Pülümür Hâkimi 42255 Esat ELMA,

Mengen Hâkimliğine, Genç Hâkimi 42257 Cengiz OCAK,

Artvin Hâkimliğine, Andırın Hâkimi 42260 Mustafa SÖYLEN,

Selendi Cumhuriyet Savcılığına, Doğubayazıt Cumhuriyet Savcısı 42386 Seyfullah
İRK,

Lâdik Cumhuriyet Savcılığına, Malatya Cumhuriyet Savcısı 42391 Bayram YAKAR,

Bitlis Hâkimliğine, Yusufeli Hâkimi 42399 Mustafa ÇOLAKER,

Orhaneli Hâkimliğine, Keles Hâkimi 42401 Bülent ALTUN,

Yavuzeli Cumhuriyet Savcılığına, Erciş Cumhuriyet Savcısı 42402 Sabri ÇELİK,

Şenkaya Hâkimliğine, Afşin Hâkimi 42410 Tayyar ZÜMRÜT,

Muş Cumhuriyet Savcılığına, Kaynarca Hâkimi 42417 Gazi ŞİMŞEK,

Posof Hâkimliğine, Dikili Cumhuriyet Savcısı 42419 Mehmet Ali AZARKAN,

Veziroğlu Hâkimliğine, Çelikhan Hâkimi 42461 Tülün KALOĞLU,

Harran Hâkimliğine, Akseki Hâkimi 42462 Davut BÜLBÜL,

Emirdağ Cumhuriyet Savcılığına, Sarıveliler Cumhuriyet Savcısı 42467 Mehmet Zülfü
ÖNER,

Karacasu Cumhuriyet Savcılığına, Cizre Cumhuriyet Savcısı 42521 Musa SERDAR,

Refahiye Hâkimliğine, Yumurtalık Hâkimi 42525 Bülent AYDOĞAN,

Şemdinli Cumhuriyet Savcılığına, Kayseri Cumhuriyet Savcısı 42563 Kerem
ARABACI,

Kırkağaç Hâkimliğine, Posof Hâkimi 42570 Ali AKPINAR,

Çelikhan Hâkimliğine, Zile Hâkimi 42656 Özgür KARADAĞ,

Sultandağı Cumhuriyet Savcılığına, Diyarbakır Cumhuriyet Savcısı 42684 Cengiz
ŞAŞI,

Bismil Hâkimliğine, Gölarmara Hâkimi 42686 Tuncer KAYA,

Manyas Cumhuriyet Savcılığına, Batman Cumhuriyet Savcısı 42689 Enver TUNÇ,

Devrek Hâkimliğine, Çayıralan Hâkimi 42690 Özlem KAYHAN ÇETİN,

Selendi Hâkimliğine, Pınarbaşı Hâkimi 42692 Fahrettin KAYA,

Malazgirt Hâkimliğine, Eşme Hâkimi 42696 Nurettin DALGIÇ,

Bahçe Hâkimliğine, Diyarbakır Hâkimi 42697 Yunus HEPER,

Durağan Hâkimliğine, Ardahan Cumhuriyet Savcısı 42701 Ayten ÇEKEN,

Kurtalan Hâkimliğine, Sandıklı Hâkimi 42704 Rüstem SEZGİN,

Yığılca Cumhuriyet Savcılığına, Tunceli Cumhuriyet Savcısı 42711 Özgür BOZKURT,

Özalp Hâkimliğine, Marmara Hâkimi 42712 Murat GÖNÜLDURU,

Şirvan Cumhuriyet Savcılığına, Ulukışla Cumhuriyet Savcısı 42717 Muhittin EKİNCİ,

Andırın Hâkimliğine, Yomra Hâkimi 42718 Murat BAŞPINAR,

Çatak Cumhuriyet Savcılığına, Gökçeada Cumhuriyet Savcısı 42719 Ramazan ESEN,

Uludere Cumhuriyet Savcılığına, Ayvacık Cumhuriyet Savcısı 42730 Erdal
İSPENOĞLU,

Hilvan Hâkimliğine, Araklı Hâkimi 42734 Mücahit GÖKER,

Gölbaşı (Adıyaman) Cumhuriyet Savcılığına, Malkara Cumhuriyet Savcısı 42743
Velihattin ELDEMİR,

Tefenni Hâkimliğine, Erciş Hâkimi 43153 Barış KARAKUŞ,

Turhal Cumhuriyet Savcılığına, Erzurum Cumhuriyet Savcısı 92501 Halid Haki
BARUT,

Bozkır Cumhuriyet Savcılığına, Bitlis Cumhuriyet Savcısı 92515 Remzi BAŞARAN,

Bozkır Hâkimliğine, Bitlis Hâkimi 92523 Çağrı AKSU BAŞARAN,
Ulus Hâkimliğine, Bayburt Cumhuriyet Savcısı 92528 Filiz İLKAR,
Silvan Hâkimliğine, Gerze Hâkimi 92533 Ayla ŞEKER,
Mazıdağı Hâkimliğine, Aksaray Hâkimi 92534 Sezgin GÜVERÇİN,
Balâ Hâkimliğine, Sarıkaya Hâkimi 92549 Mustafa BABAYİĞİT,
Kale Hâkimliğine, Sivas Cumhuriyet Savcısı 92580 Şerife ÖZTÜRK,
Selim Cumhuriyet Savcılığına, Afyonkarahisar Cumhuriyet Savcısı 92583 Nurullah
TEKİN,
Selim Hâkimliğine, Çorlu Hâkimi 92596 Mehmet IŞIK,
Besni Hâkimliğine, Banaz Hâkimi 92600 Hasan ERCAN,
Araban Cumhuriyet Savcılığına, Şanlıurfa Cumhuriyet Savcısı 92608 Togay
AKDEMİR,
Bitlis Hâkimliğine, Develi Hâkimi 92639 Tonguç BÖLÜKBAŞI,
Yazihan Cumhuriyet Savcılığına, Karapınar Cumhuriyet Savcısı 92671 Adnan
KÜÇÜKYUMRUK,
Suluova Cumhuriyet Savcılığına, Tutak Hâkimi 95041 Melih AVCI,
Suluova Hâkimliğine, Refahiye Cumhuriyet Savcısı 95093 Serpil AVCI,
Çamlıdere Hâkimliğine, Erfelek Hâkimi 95101 Ebru Havva AKBİLEK,
Bitlis Cumhuriyet Savcılığına, Malazgirt Cumhuriyet Savcısı 95129 Günbike EFİL
BÖLÜKBAŞI,
Zile Cumhuriyet Savcılığına, Göynücek Cumhuriyet Savcısı 97892 Hamza KUL,
Erciş Cumhuriyet Savcılığına, Uludere Cumhuriyet Savcısı 97915 Erdal UÇKUN,
Siirt Cumhuriyet Savcılığına, Bozkır Cumhuriyet Savcısı 98003 Tahir AYDOĞMUŞ,
Turhal Hâkimliğine, Manyas Hâkimi 98014 Serap BARUT,
Kadınhanı Hâkimliğine, Kozaklı Hâkimi 98022 Mustafa KARAOSMANOĞLU,
Ermenek Hâkimliğine, Digor Hâkimi 98106 Muhlise YILMAZ,
Zile Hâkimliğine, Sarıoğlan Hâkimi 101197 Muhsine KUL,
Bayburt Hâkimliğine, Hadim Hâkimi 101200 Ayşe DURMUŞ,
Erciş Hâkimliğine, Genç Hâkimi 101230 Yeşim ARAT UÇKUN,
Lâdik Hâkimliğine, Almus Hâkimi 101234 Havva YAKAR,
Siirt Hâkimliğine, Refahiye Hâkimi 101238 Çiğdem AYDOĞMUŞ,
Ulubey (Ordu) Hâkimliğine, Gülnar Hâkimi 101246 Ayşe BOZOĞLU,
Kadınhanı Hâkimliğine, Sultandağı Hâkimi 101276 Ayşe Tuba KARAOSMANOĞLU,
Muş Hâkimliğine, Çaldıran Hâkimi 101303 Esmâ İkbâl ŞİMŞEK,
Emirdağ Hâkimliğine, Beylikova Hâkimi 101454 Şebnem NEBİOĞLU ÖNER,
Altnekin Hâkimliğine, Lâdik Hâkimi 101631 Seçil PARKAN,
Kalecik Hâkimliğine, Ovacık (Tunceli) Hâkimi 101642 Şerife DURAN,
Naklen atanmışlardır.

[R.G. 17 Ekim 2006 – 26322]

— • —

 İçindekilere dön

Anayasa Mahkemesi Kararları

Anayasa Mahkemesi Başkanlığından:

Esas Sayısı : 2005/74

Karar Sayısı : 2005/73

Karar Günü : 26.10.2005

İPTAL DAVASINI AÇAN : Türkiye Büyük Millet Meclisi Üyeleri Haluk KOÇ, Oya ARASLI ve 116 Milletvekili

İPTAL DAVASININ KONUSU: 30.6.2005 günlü, 855 sayılı Türkiye Büyük Millet Meclisi İçtüzüğünde Değişiklik Yapılması Hakkında Karar'ın 1. maddesiyle 5.3.1973 günlü, 584 karar numaralı Türkiye Büyük Millet Meclisi İçtüzüğü'nün yeniden düzenlenen 91. maddesinin;

- 1- (a) bendinin;
 - a- Birinci paragrafının,
 - b- İkinci paragrafının ikinci tümcesinin,
 - c- Üçüncü paragrafının,
 - d- Dördüncü paragrafının,
- 2- (b) bendinin,

Anayasa'nın 2. ve 87. maddelerine aykırılığı savıyla iptali ve yürürlüklerinin durdurulması istemidir.

I - İPTAL VE YÜRÜRLÜĞÜN DURDURULMASI İSTEMLERİNİN GEREKÇESİ

İptal ve yürürlüğün durdurulması istemlerini içeren dava dilekçesinin gerekçe bölümü şöyledir:

“I- OLAY

Yasama organlarının içtüzükleri, yasama erkinin kullanılmasına ilişkin yöntemleri, yasama organlarının çalışma düzenini gösterir ve yasama erkinin etkin ve verimli bir biçimde kullanılmasını sağlar.

Demokratik rejimlerde içtüzüklerin bir başka işlevi de, milletvekillerinin ve özellikle muhalefetin yasama sürecine katkısını kolaylaştırmak ve güvence altına almak; yasama organında çoğunluğun, azınlık üzerinde baskı kurmasını engelleyerek meclis içi dengeyi sağlamaktır.

İçtüzük hükümlerinin içeriklerinin, bütün hukuk kuralları gibi, uygulamada tereddüt yaratmayacak bir açıklık ve kesinlik taşıması; genel, soyut, objektif ve sürekli nitelikte olması ve öngörülebilirlik sağlaması gerekir.

Türkiye Büyük Millet Meclisi'nin içtüzük düzenleme yetkisi, kaynağını T.C. Anayasasının 88 inci maddesinden almaktadır ve kuşkusuz, bu yetki Anayasaya ve hukukun genel ilkelerine uygun biçimde kullanılmalıdır.

Ancak Türkiye Büyük Millet Meclisi İçtüzüğünde, temel kanunları ve içtüzüğü kapsamlı olarak değiştiren tasarı ve tekliflerin Genel Kurulda farklı bir yöntemle görüşülmesini ve oylamasını sağlamak için yapılan çeşitli tarihlerdeki düzenlemeler, Anayasaya ve hukukun genel ilkelerine uygunlukları bakımından birtakım tartışmalara yol açmıştır.

Temel kanunlar için Genel Kurulda farklı bir görüşme prosedürünün uygulanabilmesine olanak tanıyan ilk düzenleme, 16.05.1996 tarihli ve 424 sayılı T.B.M.M. kararıyla yapılmış ve 91 inci madde olarak içtüzüğe eklenmiştir. “Temel Kanunlar” başlıklı bu düzenlemeye göre, “Temel Kanunları ve içtüzüğü bütünüyle veya kapsamlı olarak değiştiren veya yürürlüğe koyan tasarı veya tekliflerin Genel Kurulda görüşülmesinde uygulanacak özel görüşme ve oylama usulü tespitine, Hükümetin, esas komisyonun veya grupların teklifi, Danışma Kurulunun önerisi üzerine Genel Kurulca karar verilebilir.” Bu düzenleme, herhangi bir iptal davasına konu olmamıştır.

91 inci maddedeki bu düzenleme, 07.02.2001 tarih ve 713 sayılı TBMM kararı ile değiştirilmiş ve madde, “Temel kanunları, içtüzüğü ve ülkenin ekonomik ve teknolojik gelişimi ile doğrudan ilgili yeniden yapılanma kanunlarını bütünü ile veya kapsamlı olarak değiştiren veya yürürlüğe koyan tasarı veya tekliflerin Genel Kurulda görüşülmesinde uygulanacak özel görüşme ve uygulama usulü ile maddeler üzerinde önerge verilip verilmeyeceğinin tespitine; Hükümetin, esas komisyonun veya grupların teklifi, Danışma

Kurulunun önerisi üzerine Genel Kurulca karar verileceği gibi, Danışma Kurulunda oy birliği sağlanamaması halinde siyasi parti gruplarının önerisi üzerine Genel Kurulca üye tamsayısının beşte üç çoğunluğunun oyu ile de karar verilebilir.” şeklinde yeniden düzenlenmiştir.

713 sayılı kararla getirilen bu düzenleme bir iptal davasına konu olmuş ve Anayasa Mahkemesi, bu düzenlemeyi oybirliği ile almış olduğu 31.01.2002 tarihli, E.2001/129, K.2002/24 sayılı kararı ile iptal etmiştir.

Mahkeme, iptal kararının gerekçesinde, “Dava konusu 91 inci maddeyle temel kanunları, içtüzüğü ve ülkenin ekonomik ve teknolojik gelişimi ile doğrudan ilgili yeniden yapılanma kanunlarını bütünüyle veya kapsamlı olarak değiştiren veya yürürlüğe konan tasarı ve tekliflerin Genel Kurul’da görüşülmesinde uygulanacak özel görüşme ve oylama usulünün çerçevesi çizilip, esasları belirlenmemiş, bunun tasarı ve tekliflerin her biri için özel olarak Genel Kurul’ca saptanması öngörülmüştür. Böylece, sözü edilen tasarı ve tekliflerin tümü veya maddeleri hakkında görüşme yapıp yapılmayacağı, soru-cevap işlemine olanak sağlanıp sağlanmayacağı, ne kadar süre ile konuşma yapılacağı, önerge verilip verilmeyeceği, tasarı veya teklifin tümünün oylanmasından önce, maddelerin oylanıp oylanmayacağı gibi hususlar Genel Kurul’ca karara bağlanacak ve bu hususlar sadece belirli bir tasarı veya teklifin görüşme ve oylama usulü için geçerli olacaktır.

Anayasanın 2 inci maddesinde belirtilen hukuk devleti, siyasal iktidarı sınırlamak ve devlet faaliyetlerini kurallara bağlamakla istikrara da hizmet eder. Bu istikrarın özü ise hukuki güvenlik ve öngörülebilirliktir. Bunu gerçekleştirmenin başlıca yolu ise, kural konulmasını gerektiren durumlarda bunların genel, soyut, anlaşılabilir ve sınırlarının belirli olmasını sağlamaktır. Öte yandan milletvekillerinin Anayasanın 87 nci maddesinde belirtilen görevlerini yerine getirebilmeleri ve yetkilerini kullanabilmeleri yasama faaliyetlerine etkili biçimde katılmaları ile olanaklıdır. Bunu sağlamanın ön koşulu ise Meclis çalışmalarını düzenleyen içtüzük kurallarının “belirlilik”, “genellik”, “soyutluk” ve “öngörülebilirlik” özelliklerine sahip olmasıdır. Dava konusu 91 inci maddede belirtilen “temel kanun” ve “ülkenin ekonomik ve teknolojik gelişimi ile doğrudan ilgili yeniden yapılanma kanunları”nın kapsamına açıklık getirilmemesi, pek çok yasanın bu kapsam içinde düşünülmesine neden olabilecektir. Ayrıca, maddede öngörülen her tasarı veya teklife özgü biçimde uygulanacak görüşme ve oylama usulü önceden bilinemeyeceğinden objektiflik sağlanamayacaktır. Bu durumda, dava konusu kural, belirlilik, genellik, soyutluk ve öngörülebilirlik özellikleri taşımaması nedeniyle yasama yetkisinin amacına uygun biçimde kullanılmasına elverişli olmadığı gibi hukuk devleti ilkesiyle de bağdaşmamaktadır. Açıklanan nedenlerle kural, Anayasanın 2 ve 87 nci maddelerine aykırıdır. İptali gerekir.” denilmiştir.

Anayasa Mahkemesinin söz konusu kararı ile yürürlükten kalkan 91 inci madde, 10.04.2003 tarihli ve 766 sayılı TBMM kararıyla yeniden düzenlenmiş ve bu düzenlemede; “Temel kanunları ve içtüzüğü bütünüyle veya kapsamlı olarak değiştiren veya yürürlüğe koyan tasarı veya tekliflerin Genel Kurulda bölümler halinde görüşülmesine ve her bölümün hangi maddelerden oluşacağına, Hükümetin, esas komisyonun veya grupların teklifi, Danışma Kurulunun önerisi üzerine Genel Kurulca üye tamsayısının beşte üç çoğunluğu ile Genel Kurulca karar verilebileceği gibi, Danışma Kurulunda oy birliği sağlanamaması halinde siyasi parti gruplarının önerisi üzerine Genel Kurulca üye tamsayısının beşte üç çoğunluğunun oyu ile de karar verilebilir. Bu takdirde bölümler, maddeler okunmaksızın ayrı ayrı görüşülür ve oylanır. Bölümler üzerinde verilen önergelerin kabulü halinde o bölüm kabul edilen önergeler ile birlikte oylanır.

Bölümlerin görüşülmesinde maddelerin görüşülmesine ilişkin hükümler uygulanır.” hükmü getirilmiştir.

766 sayılı kararla getirilen bu düzenleme de iptal davasına konu olmuş ve Anayasa Mahkemesinin 29.04.2003 tarihli E.2003/30, K.2003/38 sayılı kararı ile oybirliği ile iptal edilmiştir. İptal kararında şu hususlara yer verilmiştir: “... istikrarın özü hukuki güvenlik ve öngörülebilirliktir. Hukuki güvenlik ve öngörülebilirlik sağlanabilmesi ise, kuralların genel,

soyut, açık ve anlaşılabilir olmasına bağlıdır. Meclis çalışmalarını düzenleyen içtüzük kurallarının da bu nitelikleri taşıması, hukuk devletinin bir gereği olduğu kadar, kuşkusuz milletvekillerinin Anayasanın 87 nci maddesinde belirtilen görevlerin yerine getirebilmeleri ve yetkilerini kullanabilmelerinin de ön koşuludur. Dava konusu 91 inci maddede sözü edilen “temel kanunları” ve “içtüzüğü” bütünüyle veya kapsamlı olarak değiştiren veya yürürlüğe koyan yasalar için diğer yasalarinkinden farklı özel bir görüşme ve oylama usulü öngörülmüş, ancak “temel kanunlar”la hangi tür yasaların anlatılmak istendiği konusuna açıklık getirilmemiştir. 91 inci madde ile temel kanunlara ilişkin tasarı ve tekliflerin görüşülme ve oylanmasında özel bir usul benimsenerek Genel Kurulda bölümler halinde görüşülmesi ve her bölümün hangi maddelerden oluşacağı hususunun Genel Kurulun kararına bağlı tutulmasının öngörülmesi, bu tasarı ve tekliflerin nitelik ve nicelik bakımından geniş kapsamlı olduğunu göstermektedir. Bu bağlamda, bir hukuk dalını sistematik olarak bütünüyle veya kapsamlı olarak değiştirebilecek biçimde genel ilkeleri içermesi; kişisel veya toplumsal yaşamın büyük bir bölümünü ilgilendirmesi; kendi alanındaki özel kanunların dayandığı temel kavramları göstermesi, özel kanunlar arasında uygulamada ahenk sağlanması, düzenlendiği alan yönünden bütünlüğünün ve maddeler arasındaki bağlantının korunması zorunluluğunun bulunması; öncelikle yasalaşma evrelerinde de özel görüşme ve oylama usulüne bağlı tutulması gibi özellikleri taşıması, bir yasanın temel yasa olarak kabulünün göstergesidir. Bu tür kapsamlı yasal düzenlemelere ilişkin tasarı ve tekliflerin, madde sayılarının fazlalığı nedeniyle Genel Kurul çalışmalarının aksamadan yürütülebilmesi için özel görüşme ve oylama usulüne bağlı tutulmalarına gerek duyulabilir. Belirtilen durumlar dışında özel görüşme ve oylama usulünün yaygınlaştırılmasına neden olabilecek düzenlemeler ise milletvekillerinin yasama etkinliklerine gereği gibi katılmalarına olanak vermeyeceğinden, demokratik hukuk devleti anlayışı ile bağdaşmayacağı gibi, Anayasanın Türkiye Büyük Millet Meclisi’nin görev ve yetkileri ile ilgili 87 nci maddesi yönünden de sakıncalar doğurur. Bu tür anayasal sorunlara neden olunmaması için özel görüşme ve oylama usulüne ilişkin esasların açıklıkla belirlenmesi gerekir. Öte yandan dava konusu düzenleme ile kimi tasarı ve tekliflerin bölümler halinde oylanması öngörülerek maddelerin ayrı ayrı oylanması engellenmektedir. Böylece milletvekillerinin bir bölümünde yer alan kimi maddeler için red ya da kabul yönünde oy kullanmalarına olanak tanınmamaktadır. Oysa oy kullanma yetkisi demokratik olmayan yöntemlerle sınırlandırıldığında, yasama işlevinin amacı doğrultusunda yerine getirildiğinden söz edilemez.”

Anayasa Mahkemesince iptal edilen İçtüzüğün 91 inci maddesinin yerine, 30.06.2005 tarih ve 855 sayılı Türkiye Büyük Millet Meclisi Kararı ile yeni bir düzenleme yapılmıştır.

Ancak 30.06.2005 tarih ve 855 sayılı Türkiye Büyük Millet Meclisi kararının çerçeve 1 inci maddesi ile yapılan düzenlemede Anayasa Mahkemesi kararlarında işaret edilen noksanların giderilmesine çalışılmıştır. Ancak bu noksanları gidermek için sadece düzenleme yapılmasının yetmeyeceği, bu düzenlemenin de Anayasaya uygun olması gerektiği hususu göz ardı edilmiştir. Bu nedenle, söz konusu düzenleme Anayasaya ve hukukun genel ilkelerine aykırı bir nitelik taşımaktadır. Bunun sonucunda getirilen yeni 91 inci madde düzenlemesi için Anayasa Mahkemesi’nde iptal davası açılmasına gerek duyulmuştur.

II - İPTALİ VE YÜRÜRLÜĞÜNÜN DURDURULMASI İSTENEN HÜKÜMLER

İptali ve yürürlüğünün durdurulması istenen; Türkiye Büyük Millet Meclisi İçtüzüğü’nün, Türkiye Büyük Millet Meclisi’nin 30.06.2005 tarih ve 855 sayılı “Türkiye Büyük Millet Meclisi içtüzüğünün Değiştirilmesi Hakkında Karar”ının çerçeve 1 inci maddesi ile yeniden düzenlenen 91 inci maddesinin (a) bendinin birinci fıkrasının birinci cümlesi aynen şöyledir: “Bir hukuk dalını sistematik olarak bütünüyle veya kapsamlı olarak değiştirecek biçimde genel ilkeleri içermesi; kişisel veya toplumsal yaşamın büyük bir bölümünü ilgilendirmesi; kendi alanındaki özel kanunların dayandığı temel kavramları göstermesi, özel kanunlar arasında uygulamada ahenk sağlanması, düzenlendiği alan yönünden bütünlüğünün ve maddeler arasındaki bağlantıların korunması zorunluluğunun bulunması;

önceki yasalaşma evrelerinde de özel görüşme ve oylama usulüne bağlı tutulması gibi özellikleri taşıyan kanunları ve İçtüzüğü bütünüyle veya kapsamlı olarak değiştiren veya yürürlüğe koyan tasarı veya tekliflerin Genel Kurulda bölümler halinde görüşülmesine ve her bölümün en çok otuz maddeyi geçmemek kaydıyla hangi maddelerden oluşacağına Hükümetin, esas komisyonun veya grupların teklifi, Danışma Kurulunun oybirliği ile önerisi üzerine Genel Kurulca karar verilebilir.”

(a) bendinin birinci fıkrasının ikinci cümlesi aynen şöyledir: “Bu takdirde bölümler, maddeler okunmaksızın maddenin görüşülmesindeki usule göre ayrı ayrı görüşülür ve bölümdeki maddeler ayrı ayrı oylanır.”

(a) bendinin ikinci fıkrasının ikinci cümlesi aynen şöyledir: “Milletvekilleri tarafından Anayasaya aykırılık önermeleri dahil her madde için iki önerge verilebilir.”

(a) bendinin üçüncü fıkrası aynen şöyledir: “Bölümler üzerindeki soru-cevap süresi, onbeş dakika ile sınırlıdır.”

(a) bendinin dördüncü fıkrası aynen şöyledir: “81 inci maddenin diğer hükümleri saklıdır.”

(b) bendi aynen şöyledir: “Danışma Kurulunda oybirliği sağlanamaması halinde siyasi parti gruplarının önerisi üzerine de (a) bendinde belirtilen yasama yönteminin uygulanmasına Genel Kurulca karar verilebilir.”

III - GEREKÇE

A- İçtüzüğün 91 inci Maddesinin (a) Bendinin Birinci Fıkrasının, İkinci Fıkrasının İkinci Cümlesinin, Üçüncü Fıkrasının ve Dördüncü Fıkrasının Anayasaya Aykırılık Gerekçeleri

91 inci maddenin (a) bendinin birinci fıkrasının birinci cümlesinde özel görüşme ve oylama usulüne bağlı tutulabilecek kanun tasarı ve teklifleri ile ilgili bir tanıma yer verilerek, daha önce yapılmış benzer düzenlemelerde Anayasa Mahkemesinin üzerinde durduğu bir Anayasaya aykırılık hususu giderilmeye çalışılmış, ancak bunda başarı sağlanamamıştır.

Anayasa Mahkemesi 31.01.2002 tarihli, E. 2001/129, K. 2002/24 sayılı ve 24.04.2003 tarihli, E. 2003/30, K. 2003/38 sayılı kararlarında hangi yasaların özel görüşme ve oylama usulüne tabi tutulabileceğinin, açıklığa kavuşturulmasına, düzenlemenin taşınması gereken belirlilik, soyutluk, genellik, açıklık, öngörülebilirlik ve anlaşılabilirlik unsurları bakımından gerekli görmüştür.

Söz konusu 91 inci maddenin (a) bendinin birinci fıkrasının ilk cümlesinde yapılan düzenlemede, bu gereği karşılamak amacıyla getirilen tanımlamanın ise, en az aynı maddeyle ilgili olarak daha önce yapılmış ve iptal edilmiş düzenlemelerdeki tanım ve terimler kadar esnek ve belirsiz olduğu görülmektedir. “Kişisel veya toplumsal yaşamın büyük bir bölümünü ilgilendirmek” kişiye göre farklı biçimlerde değerlendirilebilecek bir niteliktir. Evlenme yaşı, boşanmanın koşulları, zinanın suç olarak düzenlenmesi veya suç olmaktan çıkarılması, çeşitli konulardaki özel veya genel aflar gibi düzenlemelerin kişisel veya toplumsal yaşamın büyük bir kısmını ilgilendirmedini kim iddia edebilir?

“Özel kanunlar arasında uygulamada ahenk sağlanması” kimi zaman bir yürürlük maddesiyle gerçekleştirilebilecek bir husus değil midir?

Birden fazla maddeden oluşan her kanunun (eğer yasama tekniğine aykırı olarak çıkarılmış, torba kanun olarak adlandırılan türden değil ise) maddeleri arasında bağlantı ve düzenlediği alan bakımından bir bütünlük zaten yok mudur?

“Kapsamlı değişiklikler” nedir?

Bir kanunun kaç maddesini içeren bir değişikliğe “kapsamlı” denilebilir?

Kimi zaman 25-30 maddelik bir kanunun sadece bir maddesinde yapılan bir değişiklik “kapsamlı” olarak tanımlanabilecek, yani kanunun bütününe etkileyebilecek nitelik taşıyamaz mı?

Bu sorulara yanıt aradığımız zaman, (a) bendinin birinci fıkrasının birinci cümlesinde, bir tanım ortaya koymak veya belirlilik sağlamak için getirilen düzenlemenin, belirlilik,

açıklık, genellik, soyutluk ve öngörülebilirlik niteliklerinden ne kadar uzak olduğu anlaşılmaktadır.

Çünkü hemen her türden tasarı ve teklifin bu tanımın kapsamında görülmesi mümkündür.

Anayasa Mahkemesi yukarıda belirtilen kararlarında böyle bir durumu Anayasanın 2 ve 87 nci maddelerine aykırı bulmuştur.

Çünkü hukuk devletinde hukuk düzeninden beklenen istikrarın özü, hukuki güvenlik ve öngörülebilirliktir. Bunun sağlanabilmesi ise kuralların genel soyut açık ve anlaşılabilir olmalarına bağlıdır.

Diğer yandan bu özellikleri taşımayan (a) bendinin birinci fıkrasının birinci cümlesindeki gibi tanımlamalar, özel görüşme ve oylama usulünün yaygınlaştırılmasına neden olabileceği için, milletvekillerinin yasama etkinliklerine gereği gibi katılmalarına olanak vermeyecek; böylece demokratik hukuk devleti anlayışı ile bağdaşmayacak durumlara yol açacak ve yasama işlevinin Anayasanın 87 nci maddesine uygun biçimde yerine getirilmesine imkan bırakmayacaktır.

91 inci maddenin (a) bendinin birinci fıkrasının birinci cümlesindeki, yapılan tanım kapsamındaki tasarı veya tekliflerin genel kurulda bölümler halinde görüşülmesine ve her bölümün en çok 30 maddeyi geçmemek koşuluyla hangi maddelerden oluşacağına Hükümetin, esas komisyonun veya grupların teklifi, Danışma Kurulunun oy birliği ile önerisi üzerine Genel Kurulca karar verilmesine imkan tanıyan düzenleme, Danışma Kurulunda oy birliği koşulunu aramasına ve böylece gruplar arasında bir uzlaşma esasına dayanmasına rağmen, tanımdaki esneklik ve belirsizlik bakımından her kanun için uygulanabilmeye ve böylece yaygınlaştırılmaya imkan tanıdığı için; Anayasanın yukarıda açıklanan nedenlerle, 2 ve 87 nci maddelerine aykırı düşmekte ve iptal edilmesi gerekmektedir.

91 inci maddenin (a) bendinin ikinci cümlesine gelince, burada bölüm esasına dayalı bir görüşme yönteminin düzenlendiği görülmektedir. Birinci cümlede belirtildiği gibi özel yöntemle görüşülüp oylanacak tasarı ve teklifler belirtilen esaslara göre 30 maddeyi geçmemek üzere bölümlere ayrılacak; bölümler, maddeler okunmaksızın maddenin görüşülmesindeki usule göre ayrı ayrı görüşülecek ve bölümdeki maddeler ayrı ayrı oylanacaktır.

Bunun anlamı, içtüzük hükümlerine göre, maddelerin görüşülmesindeki usul çerçevesinde, 30'ar maddelik bölümler için görüşmelerin grup adına 10'ar dakika, şahıslar adına ise 5'er dakika ile sınırlı tutulmasıdır.

Yani 30 maddelik bir bölüm için grup sözcüleri her maddeye düşecek yarım dakikalık, şahsı adına söz alan milletvekilleri ise her maddeye düşecek 10 saniyelik süre içinde görüş, değerlendirme ve eleştirilerini yapmaya çalışacaklardır. Böyle bir düzenin, meclis iradesinin sağlıklı oluşumuna olanak vermeyeceği ortadadır.

Halbuki tasarı ve teklifler görüşülürken, iktidar-muhalefet diyalogu içinde, yasama faaliyetlerine siyasi partilerin, hükümetin, komisyonların ve üyelerin katılımlarının sağlanması için, yapılan konuşmaların, yasanın konusu, kapsamı, madde sayısı, maddelerinin içeriği, fıkra ve bent gibi yapısal özellikleri gözetilerek, Meclis iradesinin sağlıklı oluşumuna olanak verecek bir süre içinde olması gerekir. (Bkz. Anayasa Mahkemesinin 31.01.2002 tarihli, E.2001/129, K.2002/24 sayılı kararı).

İptali istenen düzenlemedeki süre ise, milletvekillerinin, Anayasanın 87 nci maddesinde Türkiye Büyük Millet Meclisi'ne verilen görevleri gereğince yerine getirmelerine elverişli değildir.

Temsili demokrasinin temel unsurlarından birisi parlamentonun varlığıdır.

Siyasi parti gruplarının ve milletvekillerinin parlamento çalışmalarına katılımını göstermelik düzeye indirgeyecek türdeki sınırlandırmalar parlamentoyu işlevsizleştirir ve demokrasiyi zedeler.

Demokrasi, suskun milletvekili ve suskun parlamento anlayışı ile bağdaşacak bir rejim değildir.

Böyle bir suskunlaştırma girişimi, Cumhuriyetimizin Anayasasının 2 nci maddesinde belirtilen, demokratik hukuk devleti niteliğine aykırı düşer.

Diğer yandan, bölümlerdeki maddelerle ilgili görüşme yapılmaması yöntemi de Anayasaya aykırıdır. Çünkü Anayasasının 88 inci maddesi, kanun tasarı ve tekliflerinin Türkiye Büyük Millet Meclisi'nde görüşülme usul ve esaslarının içtüzükle düzenleneceğini belirtirken, tasarı ve tekliflerin Genel Kurulda görüşüleceğini de ifade etmiş olmaktadır.

Anayasa Mahkemesine göre, "... kanun tasarı ve teklifleri maddelerden oluşur; maddelerin üzerinde görüşme açılmamışsa o kanun tasarı ve teklifi yönünden görüşülme gereği yerine getirilmiş sayılmaz." (Bkz. 14.03.1974 tarih ve 33/9 E/K sayılı karar)

Anayasa Mahkemesi, tasarı ve tekliflerin maddeleri üzerinde görüşme açılmasının yasaklanarak engellenmesinin ve sadece görüşmesiz oylamaya imkan tanınmasının demokratik hukuk devleti çerçevesinde yasama yetkisinin amacına uygun olarak gerektiği biçimde kullanılmaması sonucunu doğuracağını ve Anayasasının 87 nci maddesine aykırı düşeceğini de E.2001/129, K.2002/24 sayılı ve 31.01.2002 tarihli kararında belirtmiştir.

Bütün bu açıklamalar iptali istenen ikinci cümledeki düzenlemenin Anayasasının 2 nci maddesindeki demokratik hukuk devleti ilkesine ve 87 nci maddesine aykırı olduğunu ortaya koymaktadır.

91 inci maddenin (a) bendinin ikinci fıkrasına gelince; burada birinci cümlede milletvekillerinin, esas komisyonun veya hükümetin önerge verebileceği belirtilmiş; ancak iptali istenen ikinci cümlede milletvekilleri için önerge sayısı sınırlanarak, önerge vermek bakımından milletvekilleri ile esas komisyon ve hükümet arasında makul nedene dayanmayan bir eşitsizlik yaratılmıştır. Halbuki milletvekillerinin, yasama çalışmalarına katkı bakımından esas komisyon ve hükümetin gerisinde tutulmaması, demokrasinin bir gereğidir.

Bu gereğe aykırı olarak esas komisyon ve hükümete sınırsız, milletvekillerine ise sınırlı sayıda önerge imkanı getiren düzenlemeler, Anayasasının 2 nci maddesinde ifade edilen demokratiklik niteliği ile bağdaşmaz.

Diğer yandan milletvekillerinin verebileceği önerge sayısının Anayasaya aykırılık önergeleri dahil, her madde için 2 önerge ile sınırlandırılması, Anayasasının 87 nci maddesine de aykırı düşer.

Anayasa Mahkemesi bu hususu E.2001/129, K.2002/24 sayılı ve 31.01.2002 tarihli kararında şöyle açıklamıştır:

"Dava konusu düzenleme uyarınca, önerge sayısının komisyon ve hükümet için birer, milletvekilleri için Anayasaya aykırılık önergeleri dahil en fazla üçle sınırlanmasının, milletvekillerinin kimi konuların maddede yer alması veya maddeden çıkarılması, maddenin komisyona iadesi veya reddi, metne ek veya geçici madde eklenmesi gibi yasama etkinliklerinden ayrı düşünülmeyle olan konularda önerge verme haklarını önemli ölçüde zorlaştıracakı kuşkusuzdur.

Yasama Meclisi üyelerinin görev ve yetkilerinin amacına uygun biçimde kullanılmasının aşırı derecede zorlaştırılması durumunda ise Anayasasının 87 nci maddesi çerçevesinde yasama işlevinin tam olarak yerine getirildiğinden söz edilemez. Bu ölçüsüz sınırlamaların Anayasasının 2 nci maddesinde belirtilen hukuk devleti anlayışıyla da bağdaşması olanaksızdır."

Bu açıklamalar çerçevesinde (a) bendinin ikinci fıkrasının ikinci cümlesinin iptal edilmesi gerekmektedir.

91 inci maddenin (a) bendinin üçüncü fıkrasında ise bölümler üzerinde soru cevap süresi 15 dakika ile sınırlı tutulmuş; birinci fıkrada bölüm esasına dayalı görüşme esası getirildiği için, maddeler üzerinde soru-cevap uygulanması yapılmayacağından, 30 maddeye ulaşan bölümlerde soru-cevap uygulamasının da etkin ve amacına uygun biçimde işlemesi imkansızlaştırılmıştır.

Bu tür bir düzenlemenin de Anayasasının 2 ve 87 nci maddeleriyle bağdaşmayacağı ortadadır.

Anayasa Mahkemesi de bu hususu E.2001/129, K.2002/24 sayılı ve 31.01.2002 tarihli

kararında şu sözlerle ifade etmiştir:

Anayasanın 87 nci maddesinde “kanun koymak, değiştirmek, kaldırmak Türkiye Büyük Millet Meclisinin görev ve yetkileri arasında sayılmıştır. Çağdaş demokrasilerde siyasi tercihlerin ve kararların oluşumunun mümkün olan ölçüde geniş ve açık tartışmalarla sağlanması, iktidar ve muhalefet partileri ile milletvekillerinin seçmen önündeki sorumluluklarının gereğidir. Bu bağlamda yasama işlevi yerine getirilirken iktidar-muhalefet diyalogu içinde Meclis iradesinin yansıtılmasında yapılan konuşmalar kadar bir bilgilenme ve aydınlanma aracı olan soruların da önemi yadsınamaz. Özellikle teknik düzenlemeler içeren tasarı ve tekliflerin konuya yabancı üyelerce anlaşılabilmesi büyük ölçüde soru-cevap yoluyla sağlanabilir.

Sınırsız bir tartışma ortamı ve sonu gelmeye soruların, Meclis çalışmalarını ve yasama işlevinin etkili ve sağlıklı biçimde yerine getirilmesini engelleyeceği açıktır. Ancak, tasarı ve tekliflerin olabildiğince çabuk çıkarılabilmesi için 550 milletvekilinden oluşan Türkiye Büyük Millet Meclisi Genel Kurulundaki görüşmelerde, ...maddeler üzerinde soru sorulmasının yasaklanıp..., tasarı ve tekliflerin tümü üzerindeki soru-cevap işleminin 10 dakika ile sınırlandırılarak milletvekillerinin soru sorma haklarının yasama işleminin gereği gibi yerine getirilmesini engelleyecek biçimde sınırlandırılması demokratik bir hukuk devletinde kabul edilemez.”

İptali istenen düzenlemede de maddeler üzerinde soru-cevap uygulamasının kaldırılarak, 30 maddeye ulaşabilecek bir bölüm için sadece 15 dakikalık soru-cevap imkanı tanınması, yukarıda belirtilen Anayasa Mahkemesi kararı çerçevesinde Anayasanın 2 nci maddesine aykırı düşmekte; yasama işlevinin gereğine uygun biçimde yerine getirilmesine imkan bırakmadığı için Anayasanın 87 nci maddesiyle çelişmekte ve iptal edilmesi gerekmektedir.

91 inci maddenin (a) bendinin dördüncü fıkrasına gelince, burada görüşme ve oylama bakımından 91 inci maddede belirtilen hususlar dışında İçtüzüğün 81 inci maddesinin diğer hükümleri saklı tutulmuştur. Bunlar arasında gruplar ve şahıslar adına yapılacak konuşmaların süresini gösteren hükümler de vardır. Bu hükümlerin uygulanması halinde grup sözcüleri yukarıda belirtildiği gibi 30 maddeye ulaşabilen bölümler için 10 dakika, şahsı adına konuşan milletvekilleri ise 5 dakika içinde görüşlerini ifade etmek zorunda kalacaklardır. Bu süreler grupların ve milletvekillerinin yasama işlevini Anayasanın 2 ve 87 nci maddesine uygun biçimde yerine getirmelerine elverişli değildir.

Ayrıca bu hüküm, özel yöntemle görüşülen kanunların Cumhurbaşkanınca ikinci kere görüşülmek üzere iadesi halinde yapılacak görüşmenin nasıl yürütüleceğini bir sorun haline getirmekte; çözümü gösterecek bir düzenleme de yapılmadığı için belirsizlik yaratmaktadır. Böyle bir durumun da hukuk devleti ilkesine aykırı düşeceği açıktır. Bu nedenlerle Anayasanın 2 ve 87 nci maddesine aykırı olan dördüncü fıkranın iptal edilmesi gerekmektedir.

B - İçtüzüğün 91 inci Maddesinin (b) Bendinin Anayasaya Aykırılık Gereçesi

91 inci maddenin (b) bendinde, Danışma Kurulunun özel görüşme ve oylama yöntemi uygulanması konusunda oy birliğine varamadığı durumlarda, siyasi parti gruplarının önerisi üzerine de (a) bendinde belirtilen yasama yönteminin uygulanmasına Genel Kurulca karar verilebileceği hükmü yer almaktadır.

Bu hükmün yasama organında çoğunluğu oluşturan bir siyasi parti grubunun, bir başka deyişle iktidar grubunun, parlamento çalışmalarını uygun gördüğü tasarı ve teklifi özel görüşme ve oylama yöntemine tabi tutmak ve böylece muhalefetin görüş bildirme imkanlarını kısıtlamak suretiyle sürdürmesine imkan tanıdığı açıktır. Böyle bir durumu Anayasanın 2 nci maddesinde ifade edilen demokratik hukuk devleti niteliği ile bağdaştırmak mümkün değildir.

Böyle bir düzenleme çoğunluk grubunun olağanüstü bir görüşme yöntemini, yerli yersiz kullanmak suretiyle olağanlaştırmasına imkan verebileceği için, milletvekilleri ve özellikle muhalefet bakımından yasama işlevinin Anayasanın 87 nci maddesinin öngördüğü biçimde

gerçekleşmesini engelleyecek ve bu bakımdan Anayasanın 87 nci maddesine de aykırı düşecektir.

Bu nedenlerle söz konusu (b) bendinin iptal edilmesi gerekmektedir.

C - Yürürlüğü Durdurma İsteminin Gerekçesi

TBMM İçtüzüğü'nün yeniden düzenlenen 91 inci maddesinin (a) bendinin birinci fıkrasının birinci ve ikinci cümleleri, (a) bendinin ikinci fıkrasının ikinci cümlesi ile üçüncü ve dördüncü fıkraları ve (b) bendi Anayasanın 2 nci maddesinde belirtilen demokratik hukuk devleti niteliğine aykırı hükümler taşımakta ve bu hükümler yasama işlevinin Anayasanın 87 nci maddesinde öngörülen biçimde yerine getirilmesini engelleyerek, 87 nci maddeyle de çelişmektedir.

Bu hükümlerin uygulanması halinde, Cumhuriyetimizin demokratik hukuk devleti olma niteliğiyle bağdaşmayacak yöntemlerle bir takım yasalar görüşülecek; bu nedenle ortaya giderilmesi olanaksız bir takım hukuki durum ve zararlar çıkacaktır. Bu durum ve zararların önüne geçilebilmesi için söz konusu hükümlerin yürürlüğü'nün durdurulması gerekmektedir.

IV - SONUÇ VE İSTEM

05.03.1973 tarih ve 584 karar sayılı Türkiye Büyük Millet Meclisi İçtüzüğü'nün Türkiye Büyük Millet Meclisi'nin 30.06.2005 tarih ve 855 sayılı "Türkiye Büyük Millet Meclisi içtüzüğünde Değişiklik Yapılması Hakkında Karar"ının 1 inci maddesiyle yeniden düzenlenen 91 inci maddesinin;

- (a) bendinin birinci fıkrasının,
- (a) bendinin ikinci fıkrasının ikinci cümlesinin,
- (a) bendinin üçüncü fıkrasının,
- (a) bendinin dördüncü fıkrasının,
- (b) bendinin

iptallerine ve dava sonuçlanıncaya kadar yürürlüklerinin durdurulmasına karar ilişkin istemimizi saygı ile arz ederiz."

II - İÇTÜZÜK VE ANAYASA METİNLERİ

A - İptali İstenen İçtüzük Kuralı

Türkiye Büyük Millet Meclisi'nin 30.6.2005 günlü, 855 sayılı Türkiye Büyük Millet Meclisi İçtüzüğü'nde Değişiklik Yapılması Hakkında Karar'ının 1. maddesiyle yeniden düzenlenen TBMM İçtüzüğü'nün iptali istenen kuralları da içeren 91. maddesi şöyledir:

"Madde 91.- (30.6.2005 günlü, 855 sayılı Karar) a) Bir hukuk dalını sistematik olarak bütünüyle veya kapsamlı olarak değiştirecek biçimde genel ilkeleri içermesi; kişisel veya toplumsal yaşamın büyük bir bölümünü ilgilendirmesi; kendi alanındaki özel kanunların dayandığı temel kavramları göstermesi, özel kanunlar arasında uygulamada ahenk sağlaması, düzenlediği alan yönünden bütünlüğünün ve maddeler arasındaki bağlantıların korunması zorunluluğunun bulunması; önceki yasalaşma evrelerinde de özel görüşme ve oylama usulüne bağlı tutulması gibi özellikleri taşıyan kanunları ve İçtüzüğü bütünüyle veya kapsamlı olarak değiştiren veya yürürlüğe koyan tasarı veya tekliflerin Genel Kurulda bölümler halinde görüşülmesine ve her bölümün en çok otuz maddeyi geçmemek kaydıyla hangi maddelerden oluşacağına Hükümetin, esas komisyonun veya grupların teklifi, Danışma Kurulunun oybirliği ile önerisi üzerine Genel Kurulca karar verilebilir. Bu takdirde bölümler, maddeler okunmaksızın maddenin görüşülmesindeki usule göre ayrı ayrı görüşülür ve bölümdeki maddeler ayrı ayrı oylanır.

Milletvekilleri, esas komisyon veya Hükümet değişiklik önerileri verebilir. **Milletvekilleri tarafından Anayasaya aykırılık önerileri dahil her madde için iki önerge verilebilir.**

Bölümler üzerindeki soru-cevap süresi, onbeş dakika ile sınırlıdır.

81 inci maddenin diğer hükümleri saklıdır.

b) Danışma Kurulunda oybirliği sağlanamaması halinde siyasi parti gruplarının önerisi üzerine de (a) bendinde belirtilen yasama yönteminin uygulanmasına Genel Kurulca karar verilebilir”.

B- Dayanılan ve İlgili Görülen Anayasa Kuralları

Başvuruda, Anayasa'nın 2. ve 87. maddelerine dayanılmış, 68. ve 95. maddeleri ise ilgili görülmüştür.

III - İLK İNCELEME

Anayasa Mahkemesi İçtüzüğü'nün 8. maddesi uyarınca Haşim KILIÇ, Sacit ADALI, Fulya KANTARCIOĞLU, Tülay TUĞCU, Ahmet AKYALÇIN, Mehmet ERTEN, Mustafa YILDIRIM, Cafer ŞAT, A.Necmi ÖZLER, Ali GÜZEL ve Serdar ÖZGÜLDÜR'ün katılmalarıyla 11.7.2005 günü yapılan ilk inceleme toplantısında, dosyada eksiklik bulunmadığından işin esasının incelenmesine OYBİRLİĞİYLE karar verilmiştir.

IV - ESASIN İNCELENMESİ

Başvuru dilekçesi ve ekleri, işin esasına ilişkin rapor, iptali istenilen İçtüzük kuralı, dayanılan ve ilgili görülen Anayasa kuralları ve bunların gerekçeleri ile diğer yasama belgeleri okunup incelendikten sonra gereği görüşülüp düşünüldü:

A - 91. MADDENİN (a) BENDİNİN İNCELENMESİ

1- Birinci Paragrafının Birinci Tümcesi

Dava dilekçesinde tümcenin, belirlilik, açıklık gibi niteliklerden yoksun bir düzenleme olduğu, milletvekillerinin yasama etkinliklerine gereği gibi katılmalarını engelleyeceği, tanımdaki esnekliğin uygulamanın yaygınlaştırılmasına olanak tanıyacağı belirtilerek Anayasa'nın 2. ve 87. maddelerine aykırılığı ileri sürülmüştür.

Dava konusu kuralla, kanunları ve İçtüzüğü bütünüyle veya kapsamlı olarak değiştiren veya yürürlüğe koyan tasarı ve teklifler, farklı görüşme ve oylama yöntemine bağlı tutulmakta, bu tasarı ve tekliflerin, Genel Kurul'da bölümler halinde görüşülmesine ve her bölümün otuz maddeyi geçmeyen hangi maddelerden oluşacağına Hükümetin, esas komisyonun ve grupların teklifi, Danışma Kurulu'nun oybirliğiyle önerisi üzerine Genel Kurul'ca karar verilebileceği öngörülmektedir.

Tümce'de temel kanunun başlıca özellikleri sayılmıştır. 10.4.2003 günlü, 766 sayılı Karar'la düzenlenen İçtüzüğün 91. maddesindeki; *“Temel kanunları ve İçtüzüğü bütünü ile veya kapsamlı olarak değiştiren veya yürürlüğe koyan tasarı veya tekliflerin Genel Kurulda bölümler halinde görüşülmesine ve her bölümün hangi maddelerden oluşacağına, Hükümetin, esas komisyonun veya grupların teklifi, Danışma Kurulunun önerisi üzerine Genel Kurulca karar verilebileceği gibi, Danışma Kurulunda oybirliği sağlanamaması halinde siyasi parti gruplarının önerisi üzerine Genel Kurulca üye tamsayısının beşte üç çoğunluğunun oyu ile de karar verilebilir.”* biçimindeki kural Anayasa Mahkemesi'nin 29.4.2003 günlü, E.2003/30, K.2003/38 sayılı kararı ile *“...bir hukuk dalını sistematik olarak bütünüyle veya kapsamlı olarak değiştirecek biçimde genel ilkeleri içermesi; kişisel veya toplumsal yaşamın büyük bir bölümünü ilgilendirmesi; kendi alanındaki özel kanunların dayandığı temel kavramları göstermesi, özel kanunlar arasında uygulamada ahenk sağlaması, düzenlediği alan yönünden bütünlüğünün ve maddeler arasındaki bağlantıların korunması zorunluluğunun bulunması; önceki yasalaşma evrelerinde de özel görüşme ve oylama usulüne bağlı tutulması gibi özellikleri taşıması bir yasanın temel yasa olarak kabulünün göstergesidir. Bu tür kapsamlı yasal düzenlemelere ilişkin tasarı ve tekliflerin madde sayılarının fazlalığı nedeniyle Genel*

Kurul çalışmalarının aksamadan yürütülebilmesi için özel görüşme ve oylama usulüne bağlı tutulmalarına gerek duyulabilir. Belirtilen durumlar dışında özel görüşme ve oylama usulünün yaygınlaştırılmasına neden olabilecek düzenlemeler ise milletvekillerinin yasama etkinliklerine gereği gibi katılmalarına olanak vermeyeceğinden demokratik hukuk devleti anlayışı ile bağdaşmayacağı gibi Anayasa'nın Türkiye Büyük Millet Meclisi'nin görev ve yetkileriyle ilgili 87. maddesi yönünden de sakıncalar doğurur.” gerekçesi ile iptal edilmiştir.

Hukuk devleti, siyasal iktidarı hukukla sınırlayarak ve devlet etkinliklerinin düzenli sürdürülebilmesi için gerekli olan hukuksal alt yapıyı oluşturarak aynı zamanda istikrara da hizmet eder. Bu istikrarın özü hukuki güvenlik ve öngörülebilirliktir. Bunun sağlanabilmesi ise, kuralların genel, soyut, açık ve anlaşılabilir olmalarına bağlıdır. Meclis çalışmalarını düzenleyen İçtüzük kurallarının da bu nitelikleri taşıması, hukuk devletinin bir gereği olduğu kadar, kuşkusuz, milletvekillerinin Anayasa'nın 87. maddesinde belirtilen görevlerini yerine getirebilmeleri ve yetkilerini kullanabilmelerinin de ön koşuludur.

Kapsamlı yasal düzenlemelere ilişkin tasarı ve tekliflerin, madde sayılarının fazlalığı nedeniyle Genel Kurul çalışmalarının aksamadan yürütülebilmesi amacıyla özel görüşme ve oylama usulüne bağlı tutulmalarına gerek duyulabilir. Bu durumda temel yasa kavramına ilişkin ölçütlerin önceden belirlenmiş olması gerekir.

Dava konusu tümcede, Anayasa Mahkemesinin yukarıda belirtilen kararı da gözetilerek temel yasa kavramını açıklayan niteliklere, soyut ve öngörülebilir özelliklere yer verildiği, ayrıca temel yasa kavramı ile benimsenen yöntemin, Yasama organı üyelerinin Anayasa'nın 87. maddesinde belirtilen yetkilerini kullanmalarını ve görevlerini yerine getirmelerini engellemeyeceği sonucuna varılmıştır.

İptal isteminin reddi gerekir.

Fulya KANTARCIÖĞLU, Mustafa YILDIRIM, Şevket APALAK ve Osman Alifeyyaz PAKSÜT bu görüşe katılmamışlardır.

2 - Birinci Paragrafının İkinci Tümcəsi

Dava dilekçesinde, otuzar maddelik bölümler için maddelerin görüşülmesindeki yöntem uygulanacağından, kısıtlı süre nedeniyle demokratik katılımın engelleneceği, meclis iradesinin sağlıklı biçimde yansımayaacağı belirtilerek, tümcenin Anayasa'nın 2. ve 87. maddelerine aykırı olduğu ileri sürülmüştür.

Tümce'de, bölümlerin maddeler okunmaksızın maddenin görüşülmesindeki usule göre ayrı ayrı görüşüleceği ve maddelerin ayrı ayrı oylanacağı belirtilmektedir. Böylece maddelerin görüşülmesindeki yöntem bölümler içinde geçerli kılınmakta, ancak maddeler ayrı ayrı oylanmaktadır.

Yukarıda değinilen Anayasa Mahkemesi'nin 29.4.2003 günlü, 38 sayılı kararında *“...dava konusu düzenleme ile kimi tasarı ve tekliflerin bölümler halinde oylanması öngörülerek maddenin ayrı ayrı oylanması engellenmektedir. Böylece, milletvekillerinin bir bölüm içinde yer alan kimi maddeler için ret ya da kabul yönünde oy kullanmalarına olanak tanınmamaktadır. Oysa, oy kullanma yetkisi demokratik olmayan yöntemlerle sınırlandırıldığında yasama işleminin amacı doğrultusunda yerine getirildiğinden söz edilemez.”* denilmiştir.

Dava konusu düzenlemede de anılan kararın gereğinin yerine getirilmesi amaçlanmış ve bölümler halinde oylama yerine maddeleri esas alan bir usul benimsenmiştir. Böylece, yasama organı üyelerinin bölüm içindeki maddelere ilişkin ayrı ayrı oy kullanmaları sağlanmış, demokratik bir yöntemle yasama görevine katılım gerçekleştirilmiştir.

Maddelerin ayrı ayrı oylanmasına karşın okunmamasında ise, demokratik ilkelerle çelişir bir yön yoktur. Çünkü özel görüşme yönteminde, zamanın ekonomik kullanımı için, bilgiye önceden ulaşım olanağı bulunan durumlarda yinelemelerden kaçınılması, başvurulabilecek çözümlerdendir.

Öte yandan, maddelerin ayrı ayrı okunmaması ve görüşülmemesi temel yasaların özel yöntemle görüşülmesinin de doğal sonucu olduğu gibi, bölümler üzerindeki görüşmeler

sırasında üyelerin maddeler üzerinde görüşlerini açıklamalarına da bir engel bulunmamaktadır.

Bu nedenlerle, düzenlemede Anayasa'nın 2. ve 87. maddelerine aykırı bir yön yoktur.

Fulya KANTARCIOĞLU, Mustafa YILDIRIM, Şevket APALAK ve Osman Alifeyyaz PAKSÜT bu görüşe katılmamışlardır.

3 - İkinci Paragrafın İkinci Tümcesi

Dava dilekçesinde, birinci tümcede milletvekillerinin, esas komisyonun veya hükümetin önerge verebileceği belirtilmiş olmasına karşın, iptali istenen ikinci tümcede milletvekilleri için önerge sayısı sınırlanarak, önerge vermek bakımından milletvekilleri ile esas komisyon ve hükümet arasında makul nedene dayanmayan bir eşitsizlik yaratıldığı milletvekillerinin yasama çalışmalarına katkı bakımından esas komisyon ve hükümetin gerisinde tutulmamasının demokrasinin bir gereği olduğu belirtilerek Kural'ın Anayasa'nın 2. ve 87. maddelerine aykırılığı ileri sürülmüştür.

2949 sayılı Anayasa Mahkemesinin Kuruluş ve Yargılama Usulleri Hakkında Kanun'un 29. maddesinde, Anayasa Mahkemesi'nin taleple bağlı kalmak kaydıyla başka gerekçe ile de Anayasa'ya aykırılık kararı verebileceği açıklandığından, Anayasa'nın 68. ve 95. maddeleri yönünden de inceleme yapılmıştır.

Paragrafın ilk tümcesinde milletvekilleri, Hükümet ve esas komisyonun değişiklik önergesi verebilecekleri belirtilmiş, iptali istenen ikinci tümcede, milletvekillerinin önerge verme hakkı Anayasa'ya aykırılık önergeleri dahil her madde için iki önerge ile sınırlandırılmıştır.

Anayasa'nın 68. maddesinde, siyasî partilerin demokratik siyasi hayatın vazgeçilmez unsurları olduğu, 95. maddesinde de, İçtüzük hükümlerinin siyasî parti gruplarının meclisin bütün faaliyetlerine üye sayısı oranında katılmalarını sağlayacak yolda düzenleneceği vurgulanmıştır.

Kanun koymak, değiştirmek ve kaldırmak görevinin, Türkiye Büyük Millet Meclisi'nin Anayasa'nın 87. maddesinde öngörülen görev ve yetkileri arasında öncelikli bir yeri bulunmaktadır. Belirtilen görevin yasama organı üyelerince yerine getirilmesi sırasında siyasi parti gruplarının üye sayısı oranında meclisin bütün faaliyetlerine katılmaları anayasal bir gerekliliktir. Nitekim, İçtüzüğün 87. maddesinde, her siyasî parti grubuna mensup milletvekillerinin birer önerge verme hakkı saklı tutulmuştur. İptali istenen tümce ile siyasi parti grubuna mensup milletvekillerinin önerge verme hakkı gözetilmeyerek sadece milletvekillerine böyle bir yetkinin tanınmış olması, Anayasa'nın 2., 68., 87. ve 95. maddelerine aykırıdır. Kural'ın iptali gerekir.

4 - Üçüncü Paragraf

Dava dilekçesinde, soru-cevap süresinin on beş dakika ile sınırlı tutulmasının yasama işlevinin yerine getirilmesini engellediği, bu durumun, demokratik hukuk devletine de uygun düşmediği belirtilerek, Anayasa'nın 2. ve 87. maddelerine aykırı olduğu ileri sürülmüştür.

Dava konusu paragrafta, bölümlerle ilgili soru-cevap süresi on beş dakika ile sınırlandırılmıştır.

İçtüzüğün 91. maddesinin getirilmesindeki amacın, maddede belirtilen özellikleri taşıyan kanunları ve içtüzüğü bütünüyle veya kapsamlı olarak değiştiren veya yürürlüğe koyan tasarı veya tekliflerin Genel Kurul'da görüşülmesinin hızlandırılması olduğu gözetildiğinde, iptali istenen kuralda bölümler üzerindeki soru cevap süresinin onbeş dakika ile sınırlandırılmasının makul ölçüleri aşmadığı sonucuna varılmıştır.

Açıklanan nedenlerle kural, Anayasa'nın 2. ve 87. maddelerine aykırı değildir. İptal isteminin reddi gerekir.

Fulya KANTARCIOĞLU ve Osman Alifeyyaz PAKSÜT bu görüşe katılmamışlardır.

5- Dördüncü Paragraf

Dava dilekçesinde, 81. maddenin uygulanması halinde otuz maddeye ulaşılabilecek bölümler için görüşme sürelerinin gruplar için on, şahıslar adına konuşan milletvekilleri için beş dakikaya ineceği, bu sürelerin milletvekillerinin yasama işlevini yerine getirmelerine elverişli olmadığı, ayrıca bu kuralın Cumhurbaşkanı'nca geri gönderilen yasaların nasıl görüşüleceği konusunda belirsizlik yarattığı, bu nedenle Anayasa'nın 2. ve 87. maddelerine aykırı olduğu ileri sürülmüştür.

Paragrafta İçtüzüğü'nün 81. maddesinin diğer hükümlerinin saklı tutulduğu belirtilmektedir. 81. madde, kanun tasarı ve tekliflerinin Genel Kurul'da görüşülmesine ilişkin ilkeleri içermektedir. Bunlar arasında, siyasi parti grupları, komisyon ve Hükümet adına tasarı ve teklifin tümü hakkında yapılan konuşmaların yirmi, üyeler tarafından yapılan konuşmaların on dakika, maddeler hakkındaki konuşma sürelerinin bunun yarısı kadar olduğunu belirten kural ile Cumhurbaşkanı'nca yayımlanması uygun bulunmayıp geri gönderilen yasaların görüşülmesiyle ilgili yöntemi düzenleyen kural da yer almaktadır.

İptali istenen kuralla, 91. madde ile düzenlenen hususlar dışında kalan konularda 81. maddedeki diğer hükümlerin uygulanacağı öngörüldüğünden, 81. maddede düzenlenen hususlara ilişkin olarak, 91. maddede bir kural varsa, doğal olarak önce özel yöntemi belirleyen 91. madde uygulanacak, 91. maddede düzenlenmeyen hususlarda ise 81. maddedeki genel hükümler geçerli olacaktır.

Özel kuralların bulunmadığı durumlarda genel kuralların uygulanacağı hukukun genel ilkelerindedir. Bu bağlamda, temel yasaların görüşülmesi sırasında konuya ilişkin 91. maddede kural bulunmayan hallerde 81. maddenin uygulanmasını öngören düzenlemenin milletvekillerinin yasama işlevini sınırlamadığı ve demokratik katılımı engellemediği sonucuna varılmıştır.

Öte yandan, Cumhurbaşkanı'nca bir daha görüşülmek üzere Türkiye Büyük Millet Meclisine iade edilen temel kanun niteliğindeki düzenlemelerin de İçtüzüğü'nün 81. maddesinde belirtildiği biçimde sadece uygun bulunmayan maddelerinin veya tümünün görüşülmesine karar verilmesine bağlı olarak yine İçtüzüğü'nün 91. maddesinde belirtilen usul ve esaslara göre görüşüleceği kuşkusuzdur.

Açıklanan nedenlerle Kural, Anayasa'nın 2. ve 87. maddelerine aykırı değildir. İptal isteminin reddi gerekir.

Şevket APALAK bu gerekçeye katılmamıştır.

B - 91. MADDENİN (b) BENDİNİN İNCELENMESİ

Dava dilekçesinde, yasama organında çoğunluğu oluşturan bir siyasi parti grubunun, uygun gördüğü tasarı ve teklifi özel görüşme yöntemine bağlı tutabileceği ve böylece muhalefetin görüş bildirme olanağını kısıtlayacağı, bunun demokratik hukuk devleti ilkesine aykırı olacağı ve yasama işlevinin gerçekleştirilmesini önleyeceği belirtilerek, bentteki düzenlemenin Anayasa'nın 2. ve 87. maddelerine aykırılığı ileri sürülmüştür.

Bent'de, Danışma Kurulu'nun temel kanunlarla ilgili özel görüşme yönteminde oybirliği sağlayamaması halinde, siyasi parti gruplarının önerisi üzerine özel yasama yönteminin uygulanmasına Genel Kurul'ca karar verilebileceği belirtilmiştir.

Anayasa'nın 7. maddesinde yasama yetkisinin Türk Milleti adına Türkiye Büyük Millet Meclisi'ne ait bulunduğu; 87. maddesinde kanun koymak, değiştirmek ve kaldırmak; 95. maddesinde İçtüzük yapmanın Türkiye Büyük Millet Meclisi'nin görev ve yetkisinde olduğu, 96. maddesinde de, Anayasa'da başka bir hüküm yoksa Türkiye Büyük Millet Meclisi üye tamsayısının en az üçte biri ile toplanacağı ve toplantıya katılanların salt çoğunluğu ile karar vereceği belirtilmektedir.

Buna göre, temel yasalara ilişkin özel görüşme yöntemi konusunda Danışma Kurulu'nda oybirliği sağlanamaması halinde, konunun Meclis Genel Kurulu'na bırakılması, yasama yetkisinin kullanılmasının doğal sonucudur. Aksi halde, Danışma Kurulunda oybirliğinin sağlanamaması yasama faaliyetinin kesilmesi ve Meclis'in temel görevlerinden olan ve hızla gerçekleştirilmesi düşünülen işlevinden uzaklaştırılması sonucunu doğuracaktır.

Anayasa'nın 96. maddesine göre, Anayasa'da başka bir kural yoksa, üye tamsayısının üçte biri ile toplanan Türkiye Büyük Millet Meclisi, salt çoğunlukla karar vereceğinden, dava konusu bentde nitelikli çoğunluğa yer verilmemesi Anayasa'nın 2. ve 87. maddelerine aykırı değildir. İptal isteminin reddi gerekir.

Fulya KANTARCIOĞLU bu görüşe katılmamıştır.

V - YÜRÜRLÜĞÜN DURDURULMASI İSTEMİ

30.6.2005 günlü, 855 sayılı Türkiye Büyük Millet Meclisi İçtüzüğünde Değişiklik Yapılması Hakkında Karar'ın 1. maddesiyle 5.3.1973 günlü, 584 karar numaralı Türkiye Büyük Millet Meclisi İçtüzüğü'nün yeniden düzenlenen 91. maddesinin;

1- (a) bendinin;

a. Birinci paragrafının,

b. İkinci paragrafının ikinci tümcesinin,

c. Üçüncü paragrafının,

d. Dördüncü paragrafının,

2- (b) bendinin,

YÜRÜRLÜKLERİNİN DURDURULMASI İSTEMİNİN REDDİNE, Fulya KANTARCIOĞLU'nun karşıoyu ve OYÇOKLUĞUYLA, 26.10.2005 gününde karar verildi.

VI - SONUÇ

30.6.2005 günlü, 855 sayılı Türkiye Büyük Millet Meclisi İçtüzüğünde Değişiklik Yapılması Hakkında Karar'ın 1. maddesiyle 5.3.1973 günlü, 584 Karar numaralı Türkiye Büyük Millet Meclisi İçtüzüğü'nün yeniden düzenlenen 91. maddesinin:

1- (a) bendinin;

a- Birinci paragrafının,

aa- Birinci tümcesinin Anayasa'ya aykırı olmadığına ve iptal isteminin REDDİNE, Fulya KANTARCIOĞLU, Mustafa YILDIRIM, Şevket APALAK ile Osman Alifeyyaz PAKSÜT'ün karşıoyuları ve OYÇOKLUĞUYLA,

bb- İkinci tümcesinin Anayasa'ya aykırı olmadığına ve iptal isteminin REDDİNE, Fulya KANTARCIOĞLU, Mustafa YILDIRIM, Şevket APALAK ile Osman Alifeyyaz PAKSÜT'ün "Tümcenin '...bölümler, maddeler okunmaksızın maddenin görüşülmesindeki usule göre ayrı ayrı görüşülür ve...' bölümünün iptali gerektiği yolundaki" karşıoyuları ve OYÇOKLUĞUYLA,

b- İkinci paragrafının ikinci tümcesinin İPTALİNE, OYBİRLİĞİYLE,

c- Üçüncü paragrafının Anayasa'ya aykırı olmadığına ve iptal isteminin REDDİNE, Fulya KANTARCIOĞLU ile Osman Alifeyyaz PAKSÜT'ün karşıoyuları ve OYÇOKLUĞUYLA,

d- Dördüncü paragrafının Anayasa'ya aykırı olmadığına ve iptal isteminin REDDİNE, OYBİRLİĞİYLE,

2- (b) bendinin Anayasa'ya aykırı olmadığına ve iptal isteminin REDDİNE, Fulya KANTARCIOĞLU'nun karşıoyu ve OYÇOKLUĞUYLA,

B) (a) bendinin ikinci paragrafının ikinci tümcesinin iptalinin doğuracağı hukuksal boşluk kamu yararını ihlal edici nitelikte görüldüğünden, Anayasa'nın 153. maddesinin üçüncü fıkrasıyla 2949 sayılı Yasa'nın 53. maddesinin dördüncü ve beşinci fıkraları gereğince BU TÜRMEYE İLİŞKİN İPTAL HÜKMÜNÜN, KARARIN RESMİ GAZETE'DE YAYIMLANMASINDAN BAŞLAYARAK ÜÇ AY SONRA YÜRÜRLÜĞE GİRMESİNE, Fulya KANTARCIOĞLU'nun karşıoyu ve OYÇOKLUĞUYLA,

26.10.2005 gününde karar verildi.

Başkan
Tülay TUĞCU

Başkanvekili
Haşim KILIÇ

Üye
Fulya
KANTARCIOĞLU

Üye
Ahmet
AKYALÇIN

Üye
Mehmet
ERTEN

Üye
Mustafa
YILDIRIM

Üye
A. Necmi ÖZLER

Üye
Serdar
ÖZGÜLDÜR

Üye
Şevket
APALAK

Üye
Serruh KALELİ

Üye
Osman Alifeyyaz PAKSÜT

[R.G. 21 Ekim 2006 – 26326]

 [İçindekilere dön](#)

Anayasa Mahkemesi Başkanlığından:

Esas Sayısı: 2005/6

Karar Sayısı : 2005/93

Karar Günü : 29.11.2005

İPTAL DAVASINI AÇAN : TBMM Anamuhalefet (Cumhuriyet Halk) Partisi Grubu adına Grup Başkanvekilleri Kemal ANADOL ve Haluk KOÇ ile birlikte 140 milletvekili

İPTAL DAVASININ KONUSU : 28.12.2004 günlü, 5277 sayılı “2005 Malî Yılı Bütçe Kanunu”nun;

1 - 15. maddesinin (a) fıkrasının (1) ve (9) numaralı bentlerinin,

2 - 21. maddesinin (c) fıkrasının,

3 - 25. maddesinin;

a) (a) fıkrasının,

aa) Birinci paragrafının üçüncü tümcesinin “... yükseköğretim kurumları araştırma görevlisi kadrolarına yapılacak açıktan atamalara ilişkin esaslar ...” bölümünün,

ab) İkinci paragrafının,

b) Üçüncü paragrafının “... ve bu kurumların boş memur kadrolarına 657 sayılı Devlet Memurları Kanununun 86 ncı maddesinin üçüncü fıkrasına göre açıktan vekil atanması...” bölümünün,

c) (d) fıkrasının,

d) (f) fıkrasının birinci, ikinci ve üçüncü paragraflarının,

4 - 28. maddesinin “... ilgili mevzuatı uyarınca diğer kurumlarda vekâleten veya geçici olarak görevlendirilen ve kadro aylıklarını kendi kurum veya kuruluşlarından alan memurlar veya kamu görevlileri, geçici olarak görev yaptıkları kurum personelinin yararlandığı ve ilgili mevzuatında söz konusu personele de ödenebileceği belirtilen her türlü tazminat, fazla mesai ve diğer ödemelerden yararlanamazlar.” bölümünün,

5 - 29. maddesinin (a) fıkrasının,

6 - 32. maddesinin,

7 - 36. maddesinin,

8 - 37. maddesinin,

a) (a), (b), (c), (d), (e), (f), (g) ve (i) fıkralarının,

b) (h) fıkrasında yer alan “bir katını geçmemek üzere” bölümünün,

c) (j) fıkrasının (1), (2) (3) ve (4) numaralı bentlerinin,

Anayasa'nın 2., 7., 8., 11., 13, 87., 88., 128., 153., 161., 162. ve 163. maddelerine aykırılığı savıyla iptali ve yürürlüklerinin durdurulması istemidir.

IV - ESASIN İNCELENMESİ

Dava dilekçesi ve ekleri, işin esasına ilişkin rapor, iptali istenen yasa kuralları, dayanılan ve ilgili görülen Anayasa kuralları ve bunların gerekçeleri ile diğer yasama belgeleri okunup incelendikten sonra gereği görüşülüp düşünüldü:

A - Bütçeye İlişkin Genel Açıklama

Bütçe, iktidarların program ve politikalarını hayata geçirme konusunda kullandıkları bir araçtır. Anayasa'nın 161. maddesinde bütçenin hazırlanması ve uygulanmasının kanunla düzenlenmesi öngörülmüştür. Buna paralel olarak Muhasebe Umumiye Kanunu'nda bütçenin nasıl hazırlanacağına ve uygulanacağına ilişkin hususlar düzenlenmiş, 6. maddede de. "Bütçe, Devletin ve ona bağlı kamu kuruluşlarının yıllık gelir ve bu gelir ve masrafların uygulamaya konulmasına izin veren bir kanundur" denilmiştir. Gelirlerin ve giderlerin toplanma ve harcanmalarına ilişkin usul, esas ve yükümlülükler değişik yasalarla düzenlenmişse de bunların uygulanmaya konması 1050 sayılı Kanun'un yukarıda belirtilen hükmü gereğince ancak bütçe yasalarının verdiği izinle olanaklıdır.

1050 sayılı Muhasebe Umumiye Kanunu'nun 39. maddesinde, yasaya dayanmadıkça hiçbir vergi ve resmin, tarh ve tevzi ve tahsil edilemeyeceği öngörülmüştür. Bütçe yasalarının (C) cetvelinde gelirlerin dayanağını gösteren yasalar tek tek belirtilerek, bu yasalar gereğince tahsil edilecek gelirleri toplamaya bütçe yasası ile izin verilmektedir. Muhasebe Umumiye Yasası'nın 45. maddesinde ise, yapılacak harcamalar için ödeneğin ayrılacağı açıklanmakta, bunun ayrıntılarının da bütçe yasasına ekli (A) cetvelinde gösterilmesi öngörülmektedir.

Anayasa'nın 87. maddesinde Türkiye Büyük Millet Meclisi'nin görev ve yetkileri belirtilirken bütçe yasa tasarısını görüşmek ve kabul etmek dışında diğer yasaları koymak, değiştirmek ve kaldırmak biçiminde bir ayırım yapılmıştır. Bütçe yasalarını öteki yasalardan ayrı tutan bu kural karşısında, herhangi bir yasa ile düzenlenmesi gereken bir konunun bütçe yasası ile düzenlenmesi veya herhangi bir yasa da yer alan hükmün bütçe yasaları ile değiştirilmesi ve kaldırılması olanaksızdır.

B - Anayasaya Aykırılık Sorunu

Anayasa'nın 88. ve 89. maddelerinde yasaların Türkiye Büyük Millet Meclisi'nde teklif, görüşme usul ve esasları ile yayımlanması düzenlenirken bütçe yasalarının görüşme usul ve esasları 162. maddede ayrıca belirtilmiştir. Bu maddeye göre bütçe yasa tasarılarının görüşülmesinde ayrı bir yöntem kabul edilmiş, genel kurulda üyelerin gider artırıcı veya gelir azaltıcı tekliflerde bulunmaları önlenmiş ve Anayasa'nın 89. maddesiyle de Cumhurbaşkanı'na bütçe yasalarını bir daha görüşülmek üzere TBMM'ne geri gönderme yetkisi tanınmamıştır. Öte yandan Anayasa'nın 163. maddesinde bütçelerde değişiklik yapılabilmesi esasları ayrıca düzenlenmiş, Bakanlar Kurulu'na kanun hükmünde kararname ile bütçede değişiklik yapma yetkisi verilmemiştir.

Anayasa'da birbirinden tamamen ayrı ve değişik olarak düzenlenen bu iki yasalaraştırma yönteminin doğal sonucu olarak, birisinin konusuna giren bir işin, öteki yöntemle düzenlemesi, değiştirilmesi veya kaldırılmasının olanaksızlığı ortaya çıkmaktadır.

Anayasa'nın 161. maddesinin son fıkrasında "*Bütçe kanununa, bütçe ile ilgili hükümler dışında hiçbir hüküm konulamaz.*" denilmektedir. Maddenin gerekçesinde de belirtildiği gibi, bütçe yasaları öteki yasalardan ayrı olması sebebiyle bir yasa kuralı nasıl aynı nitelikte bir yasa kuralıyla değiştirilebilirse bütçe yasaları da aynı biçimde hazırlanmış ve kabul edilmiş bir bütçe yasası ile değiştirilebilir. Yasa konusu olabilecek bir kuralı kapsamaması koşuluyla "bütçe ile ilgili hükümler" ifadesi de bütçeyi açıklayıcı, uygulanmasını kolaylaştırıcı nitelikte düzenlemeler olarak değerlendirilmelidir.

Bir yasa kuralının bütçeden harcamayı ya da bütçeye gelir sağlamayı gerektirir nitelikte bulunması, mutlak biçimde "bütçe ile ilgili hükümlerden" sayılmasına yetmez. Her yasa da değişik türde gidere neden olabilecek kurallar bulunabilir. Böyle kuralların bulunmasıyla örneğin eğitim, savunma, sağlık, yargı, tarım, ulaşım ve benzeri kamu hizmeti alanlarına ilişkin yasaların bütçeyle ilgili hükümler içerdiği kabul edilirse, bu konulardaki yasaların

değiştirilip kaldırılması için de bütçe yasalarına hükümler koymak yoluna gidilebilir. Oysa, bu tür yasa düzenlemeleri, bütçenin yapılması ve uygulanması yöntemiyle ilişkisi bulunmayan, Yasakoyucunun başka amaçla ve bütçeninkinden tümüyle değişik yöntemlerle gerçekleştirmesi gereken yasama işlemleridir. “Bütçe ile ilgili hüküm” sözcüklerine dayanılarak, gider ya da gelire ilgili bir konuyu olağan bir yasa yerine bütçe yasası ile düzenlemek Anayasa’nın 88. ve 89. maddelerini bu tür yasalar yönünden uygulanamaz duruma düşürür.

Anayasa’nın 161. maddesinin getiriliş amacı, bütçe yasalarında, bütçe kavramı dışındaki konulara yer vermemek, böylece bütçe yasalarını bütçeyle ilgili olmayan kurallardan uzak tutmak, kendi yapısı içinde bütünleştirmektir.

1 - Yasa’nın 15. Maddesinin (a) Fıkrasının (1) ve (9) Numaralı Bentlerinin İncelenmesi

Dava dilekçesinde, Yasama organının bütçe ödeneklerine ilişkin iradesini, bölümler itibariyle ortaya koyduğu, bu bölümlerde bir değişik yapılmasının ancak yasa yoluyla mümkün olabileceği, Maliye Bakanına yetki verilmesinin Anayasa’nın 2., 11., 87., 161., 162. ve 163. maddelerine aykırı olduğu belirtilerek iptali istenilmiştir.

2949 sayılı Anayasa Mahkemesinin Kuruluşu ve Yargılama Usulleri Hakkında Kanun’un 29. maddesi hükmü gereğince Anayasa Mahkemesi, Anayasa’ya aykırılık konusunda ileri sürülen gerekçelere dayanmak zorunda değildir. İstemle bağlı kalmak koşuluyla başka bir gerekçe ile de Anayasa’ya aykırılık kararı verebilir. Bu nedenle itiraz konusu kural ilgisi nedeniyle Anayasa’nın 7. maddesi yönünden de incelenmiştir.

Fıkranın (1) numaralı bendinde aynı kuruluş bütçesi içinde “Personel giderleri” ile “Sosyal güvenlik kurumlarına Devlet primi giderleri” tertipleri arasında fonksiyonel ve ekonomik sınıflandırma ayırımına bakılmaksızın aktarma yapmaya, (9) numaralı bendinde de, aynı kuruluş bütçesi içinde fonksiyonel ve ekonomik sınıflandırma ayırımına bakılmaksızın aktarma yapmaya veya kuruluşların bütçelerinden Maliye Bakanlığı bütçesinin yedek ödenek tertiplerine aktarma yapmaya, Maliye Bakanı yetkili kılınmıştır.

Anayasa’nın 7. maddesinde, “*Yasama yetkisi Türk Milleti adına Türkiye Büyük Millet Meclisi’nindir. Bu yetki devredilemez*” denilmektedir. Buna göre, yasa koyucunun temel ilkeleri koymadan, çerçeveyi çizmeden yürütmeye yetki vermemesi, sınırsız, belirsiz bir alanı, yönetimin düzenlemesine bırakmaması gerekir. Yasa ile yetkilendirme Anayasa’nın öngördüğü biçimde yasa ile düzenleme anlamına gelmez. Yasa koyucu, gerektiğinde sınırlarını belirlemek koşuluyla bazı konuların düzenlenmesini idareye bırakabilir. Bu bağlamda, sık sık değişik önlemler alınmasına veya bunların kaldırılmasına gerek görülen ekonomik, teknik veya benzeri alanlarda temel kurallar saptandıktan sonra ayrıntıların düzenlenmesinin idareye verilmesi, yasama yetkisinin devri olarak nitelendirilemez.

Ancak, iptali istenilen bentlerle Maliye Bakanı’na çerçevesi çizilmemiş, esasları belirlenmemiş bir alanda hiçbir sınırlamaya bağlı olmaksızın geniş yetkiler tanınarak yasama yetkisinin devrine yol açılmıştır.

Bu nedenlerle, dava konusu kurallar Anayasa’nın 7. maddesine aykırıdır. **İptali** gerekir.

Kuralların, Anayasa’nın 2., 11., 161., 162. ve 163. maddeleri yönünden incelenmesine gerek görülmemiştir.

2 - Yasa’nın 21. Maddesinin (c) Fıkrasının İncelenmesi

Dava dilekçesinde, yasama erkinin hukuk devleti, Anayasa’nın üstünlüğü ve bağlayıcılığı ilkelerine aykırı kullanıldığı ve bu kuralın bütçe yasasıyla değil, olağan yasa ile yapılması gereken düzenlemelerden olduğu gerekçeleriyle Anayasa’nın 2., 11., 87., 88. ve 161. maddelerine aykırı olduğu belirtilerek iptali istenilmiştir.

Fıkra’da, Tasfiye edilen fonların her türlü gelirlerinin, tasfiye edilmelerine ilişkin mevzuatta özel bir düzenleme bulunmaması halinde, bu konuda yeni bir düzenleme yapıncaya kadar yürürlükten kaldırılan hükümlere göre tahsil edilmeye devam olunacağı ve genel bütçeye gelir kaydedileceği öngörülmektedir.

Fon uygulamalarının kamu malî disiplinini bozucu etkisini ortadan kaldırılması, maliye politikalarının etkinliğinin artırılması ve fonların belirli bir malî disipline kavuşturulması amacıyla 1992 yılından itibaren T.C. Merkez Bankası nezdinde Müşterek Fon Hesabı açılarak tüm fonların gelirlerinin bu hesaba kaydedilmesine başlanılmıştır. 1993 yılında ise fonların büyük bir kısmı bütçe kapsamına alınmıştır.

Ekonomik İstikrar ve Enflasyonla Mücadele Programı çerçevesinde Devletin gelir ve giderlerinde birliğin ve şeffaflığın sağlanması amacıyla 2001 yılı içerisinde bazı fonların tasfiyesine ilişkin 21.02.2001 günlü, 4629 sayılı “Bazı Fonların Tasfiyesi Hakkında Kanun” ile, 20.06.2001 günlü, 4684 sayılı “Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnemelerde Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun” çıkarılmıştır. 4629 sayılı Kanunun Geçici 1 inci maddesinin (A), (B), (C), (D) fıkraları ve 4684 sayılı Kanunun Geçici 3. maddesinin (j) fıkrası gereğince, tasfiye edilen fonlarla ilgili olarak gerekli her türlü düzenlemeyi yapmaya Maliye Bakanı yetkili kılınmıştır. 4629 sayılı Yasanın (A) fıkrasının (c) bendi, tasfiye edilen fonların gelirlerinin toplanması ve bütçeye gelir ve ödenek kaydedilmesine ilişkin düzenlemeleri içermektedir.

Tasfiye edilen fonların her türlü gelirlerinin, tasfiye edilmelerine ilişkin mevzuatta özel bir düzenleme bulunmaması halinde, bu konuda yeni bir düzenleme yapılmıncaya kadar yürürlükten kaldırılan hükümlere göre tahsil edilmeye devam olunacağı ve genel bütçeye gelir kaydedileceği öngörülerek 4629 sayılı Yasanın (A) fıkrasının (c) bendi 2005 mali yılı için değiştirilmiştir. Bütçe ile ilgili olmayan ve diğer yasalarla yapılması gereken bu tür düzenlemelerin bütçe yasası dışındaki yasalarla yapılması zorunludur.

Bu nedenlerle diğer yasaların konusu olan bu düzenlemenin Bütçe Yasası ile yapılmış olması, Anayasa'nın 87., 88., 89. ve 161. maddelerine aykırıdır. Kuralın **iptali** gerekir.

Kuralın, Anayasa'nın 2. ve 11. maddeleri yönünden incelenmesine gerek görülmemiştir.

3 - Yasa'nın 25. Maddesinin İncelenmesi

Dava dilekçesinde, yasama erkinin hukuk devleti, Anayasanın üstünlüğü ve bağlayıcılığı ilkelerine aykırı kullanıldığı ve bu kuralın bütçe yasasıyla değil, olağan yasa ile yapılması gereken düzenlemelerden olduğu, gerekçeleriyle Anayasa'nın 2., 7., 8., 11., 87., 88., 128. ve 161. maddelerine aykırı olduğu belirtilerek iptali istenilmiştir.

a - (a) Fıkrasının Birinci Paragrafının Üçüncü Tümcesindeki “...Yükseköğretim kurumları araştırma görevlisi kadrolarına yapılacak açıktan atamalara ilişkin esaslar...” Bölümü

İptali istenilen kuralla yükseköğretim kurumlarının araştırma görevlisi kadrolarına açıktan atama yöntemi ile yapılacak olan atamalara ilişkin esasların Devlet Personel Başkanlığının bağlı olduğu Bakan ile Maliye Bakanının müşterek önerisi ile Başbakan tarafından belirlenmesi öngörülmüştür.

Başbakan'a araştırma görevlisi kadrolarına açıktan atamalara ilişkin esasları belirleme yetkisi verilmesini öngören düzenleme, 2547 sayılı Yükseköğretim Kanunu'nun araştırma görevlisi istihdamını düzenleyen kurallarını 2005 yılı için değiştirmiştir. Bütçe ile ilgili olmayan ve diğer yasalarla yapılması gereken bu tür düzenlemelerin bütçe yasası dışındaki yasalarla yapılması zorunludur.

Bu nedenlerle diğer yasaların konusu olan bu düzenlemenin Bütçe Yasası ile yapılmış olması, Anayasa'nın 87., 88., 89. ve 161. maddelerine aykırıdır. Kuralın **iptali** gerekir.

Kuralın, Anayasa'nın 2., 7., 8., 11. ve 128. maddeleri yönünden incelenmesine gerek görülmemiştir.

b - (a) Fıkrasının İkinci Paragrafı

Fıkra'da döner sermayelerin, kefalet sandıklarının, sosyal güvenlik kurumlarının ve bütçeden yardım alan kuruluşların 24.11.1994 günlü, 4046 sayılı Yasanın 22. maddesi uyarınca yapılacak personel nakilleri hariç olmak üzere serbest memur kadrolarına yapacakları açıktan atama sayıları ile maddenin üçüncü paragrafında sayılanlar dışındaki kamu kurum ve kuruluşlarından yapacakları memur nakilleri toplamı ile bunların kullanımı ve diğer hususları belirlemeye Maliye Bakanlığı yetkili olduğu öngörülmüştür.

Kadroların kullanımı ile ilgili esaslar 190 sayılı Kanun Hükmünde Kararnamede düzenlenmiştir. Bütçe Kanunu ile yapılan söz konusu düzenleme, 190 sayılı Genel Kadro ve Usulü Hakkındaki Kanun Hükmündeki Kararnamede yer alan kadroların kullanımına ilişkin esasları 2005 yılı için değiştirilmiştir Bütçe ile ilgili olmayan ve diğer yasalarla yapılması gereken bu tür düzenlemelerin bütçe yasası dışındaki yasalarla yapılması zorunludur.

Bu nedenlerle diğer yasaların konusu olan bu düzenlemenin Bütçe Yasası ile yapılmış olması, Anayasa'nın 87., 88., 89. ve 161. maddelerine aykırıdır. Kuralın **iptali** gerekir.

Kuralın, Anayasa'nın 2. ve 11. maddeleri yönünden incelenmesine gerek görülmemiştir.

c - (a) Fıkrasının Üçüncü Paragrafındaki “ve bu kurumların boş memur kadrolarına 657 sayılı Devlet Memurları Kanununun 86 ncı maddesinin üçüncü fıkrasına göre açıktan vekil atanması” Bölümü

İptali istenilen kuralla genel bütçeye dahil dairelere, katma bütçeli idarelere, döner sermayelere, kefalet sandıklarına, sosyal güvenlik kurumlarına, bütçeden yardım alan kuruluşların boş memur kadrolarına 657 sayılı Devlet Memurları Kanunu'nun 86. maddesinin üçüncü fıkrasına göre açıktan vekil atanması, personel ödeneğinin yeterli olması koşuluyla Devlet Personel Başkanlığı ile Maliye Bakanlığı'nın iznine tâbi kılınmıştır.

Genel bütçeye dahil dairelere, katma bütçeli idarelere, döner sermayelere, kefalet sandıklarına, sosyal güvenlik kurumlarına, bütçeden yardım alan kuruluşların boş memur kadrolarına vekil ataması yapılması 657 sayılı Devlet Memurları Kanunu'nun 86. maddesinde düzenlenmiştir. Bütçe Kanunu ile yapılan söz konusu düzenleme ile Maliye Bakanlığı'na açıktan vekil atanması konusunda 657 sayılı Yasa'da yer almayan bir yetki verilerek 657 sayılı Yasa'nın 86. maddesi 2005 yılı için değiştirilmiştir. Bütçe ile ilgili olmayan ve diğer yasalarla yapılması gereken bu tür düzenlemelerin bütçe yasası dışındaki yasalarla yapılması zorunludur.

Bu nedenlerle olağan yasa konusu olan bu düzenlemenin Bütçe Yasası ile yapılmış olması, Anayasa'nın 87., 88., 89. ve 161. maddelerine aykırıdır. Kuralın **iptali** gerekir.

Kuralın, Anayasa'nın 2., 11. ve 128. maddeleri yönünden incelenmesine gerek görülmemiştir.

d - (d) Fıkrasının İncelenmesi

Fıkra'da, genel bütçeye dahil dairelerle katma bütçeli idarelerin döner sermaye saymanlıklarına ait sayman ve saymanlıklarda görevli her unvandaki memur kadrolarından Maliye Bakanınca uygun görülenlerin, döner sermaye kadrolarından tenkis edilerek Maliye Bakanlığının kadro cetveline ekleneceği ve bu suretle tenkis edilen kadrolarda istihdam edilen personelin ise başka bir işleme gerek kalmaksızın Maliye Bakanlığının kadro cetveline eklenen bu kadrolara atanmış sayılacağı kuralı yer almaktadır.

Kadroların kullanımı ile ilgili esaslar 190 sayılı Kanun Hükmünde Kararnamede düzenlenmiştir. Bütçe Kanunu ile yapılan söz konusu düzenleme, 190 sayılı Genel Kadro ve Usulü Hakkındaki Kanun Hükmündeki Kararnamede yer alan kadroların kullanımına ilişkin esasları 2005 yılı için değiştirici nitelik taşımaktadır. Bütçe ile ilgili olmayan ve diğer yasalarla yapılması gereken bu tür düzenlemelerin bütçe yasası dışındaki yasalarla yapılması zorunludur.

Bu nedenlerle olağan yasa konusu olan bu düzenlemenin Bütçe Yasası ile yapılmış olması, Anayasa'nın 87., 88., 89. ve 161. maddelerine aykırıdır. Kuralın **iptali** gerekir.

Kuralın, Anayasa'nın 2. ve 11. maddeleri yönünden incelenmesine gerek görülmemiştir.

e - (f) Fıkrasının Birinci, İkinci ve Üçüncü Paragrafları

(f) Fıkrasının Birinci, İkinci ve Üçüncü paragraflarında herhangi bir sosyal güvenlik kurumundan emekli aylığı alanların yeniden istihdam edilmelerine ilişkin düzenlemeler yer almaktadır.

İptali istenilen kural 21.4.2005 günlü, 5335 sayılı “Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun”un 29. maddesinin (c). fıkrası ile yürürlükten kaldırılmıştır.

Bu nedenle konusu kalmayan istem hakkında **karar verilmesine yer olmadığı kararı** verilmesi gerekir.

4 - Yasa'nın 28. Maddesindeki "ilgili mevzuatı uyarınca diğer kurumlarda vekaleten veya geçici olarak görevlendirilen ve kadro aylıklarını kendi kurum veya kuruluşlarından alan memurlar veya kamu görevlileri, geçici olarak görev yaptıkları kurum personelinin yararlandığı ve ilgili mevzuatında söz konusu personele de ödenebileceği belirtilen her türlü tazminat, fazla mesai ve diğer ödemelerden yararlanamazlar" Bölümünün İncelenmesi

Dava dilekçesinde, yasama erkinin hukuk devleti, Anayasanın üstünlüğü ve bağlayıcılığı ilkelerine aykırı kullanıldığı ve dava konusu kuralın, bütçe yasasıyla değil, olağan yasa ile yapılması gereken düzenlemelerden olduğu bu nedenle, Anayasa'nın 2., 11., 87., 88. ve 161. maddelerine aykırı olduğu belirtilerek iptali istenilmiştir.

İptali istenilen kurallar ile bazı kanunlara göre yapılan görevlendirmeler hariç tutularak ilgili mevzuatı uyarınca diğer kurumlarda vekaleten veya geçici olarak görevlendirilen ve kadro aylıklarını kendi kurum ve kuruluşlarından alan memurlar veya kamu görevlilerinin, geçici görev yaptıkları kurum personelinin yararlandığı ve ilgili mevzuatında söz konusu personele de ödenebileceği belirtilen her türlü tazminat, fazla mesai ve diğer ödemelerden yararlanamayacakları öngörülmüştür.

Memurlar ve diğer kamu görevlilerinin kendi kurumları dışında diğer kurumlarda vekaleten veya geçici olarak görevlendirilmelerine ilişkin usul ve esaslar ile bu personele yapılabilecek ödemelere ilişkin düzenlemeler 657 sayılı Devlet Memurları Kanunu ve kurumların kendi kuruluş yasalarında yer almıştır. Bütçe Kanunu ile yapılan söz konusu düzenleme, memurlar ve diğer kamu görevlilerinin kendi kurumları dışındaki kurumlarda vekaleten veya geçici olarak görevlendirilmelerine ilişkin tüm kuralları 2005 yılı için değiştirici nitelik taşımaktadır. Bütçe ile ilgili olmayan ve diğer yasalarla yapılması gereken bu tür düzenlemelerin bütçe yasası dışındaki yasalarla yapılması zorunludur.

Bu nedenlerle olağan yasa konusu olan bu düzenlemenin Bütçe Yasası ile yapılmış olması, Anayasa'nın 87., 88., 89. ve 161. maddelerine aykırıdır. Kuralın **iptali** gerekir.

Kuralın, Anayasa'nın 2. ve 11. maddeleri yönünden incelenmesine gerek görülmemiştir.

5 - Yasa'nın 29. Maddesinin (a) Fıkrası ve 32. Maddesinin İncelenmesi

Dava dilekçesinde, Kurallar'ın diğer yasalarla yapılması gereken düzenlemelerden olduğu ve bunları değiştirici nitelik taşıdığı, daha önce iptal edilmiş olan kuralların yeniden yasalaştırılmış olduğu gerekçeleriyle Anayasa'nın 2., 11., 87., 88., 153/son ve 161. maddelerine aykırı olduğu belirtilerek iptali istenilmiştir.

29. maddenin (a) fıkrasında, katma değer vergisi ve özel tüketim vergisi hariç olmak üzere mal ve hizmet satışları aylık gayrisafi hasılat tahakkuk tutarının Türkiye Petrolleri Anonim Ortaklığı Genel Müdürlüğü, Devlet Hava Meydanları İşletmesi Genel Müdürlüğü, Kıyı Emniyeti Genel Müdürlüğü ve Devlet Malzeme Ofisi Genel Müdürlüğü için %10'unun engeç takip eden ayın 20'sine kadar Maliye Bakanlığı Merkez Saymanlığına ödeneceği, ödenen bu tutarın bütçeye gelir yazılacağı; sürelerinde ödenmeyen tutarların tahsilinde gecikme zammı uygulanmak suretiyle 6183 sayılı Yasa hükümlerinin uygulanacağı belirtilmiştir.

32. maddede, 1050 sayılı Kanun ve diğer mevzuatla saymanlara verilen görev ve yetkilerin bir kısmını gerekli görülen hallerde yardımcılara devrettirmeye, devirle ilgili esasları belirlemeye Maliye Bakanının yetkili olduğu ve saymanlar hakkındaki sorumluluğun, devredilen işlerle ilgili olarak görev ve yetki verilenler hakkında da uygulanacağı öngörülmüştür.

Anayasa'nın 153. maddesinin son fıkrasında, Anayasa Mahkemesi kararlarının yasama, yürütme ve yargı organları ile gerçek ve tüzelkişileri bağlayacağı öngörülmüştür. Yasama organı yapacağı yeni düzenlemelerde daha önce aynı konuda verilen Anayasa Mahkemesi kararlarını göz önünde bulundurmamak, bu kararları etkisiz bırakacak biçimde yeni yasa çıkarmamak ve Anayasa'ya aykırı bulunarak iptal edilen kuralları tekrar yasalaştırmamak

yükümlülüğündedir. Yasama organı, yasa çıkarırken iptal edilen yasaya ilişkin kararların sonuçları ile birlikte gerekçelerini de gözönünde bulundurmak ve sözcükleri ayrı olsa bile, iptal edilen yasalarla, içerik ya da nitelik yönünden aynı veya benzer olan yasaları çıkarmamak zorundadır.

İptali istenilen 29. maddenin (a) fıkrası ile anlam, kapsam ve teknik içerik yönlerinden aynı kuralları içeren, 4833 sayılı “2003 Mali Yılı Bütçe Kanunu”nun 35. maddesinin (a) fıkrası, 22.1.2004 günlü, E:2003/41, K:2004/4 sayılı; 5027 sayılı “2004 Mali Yılı Bütçe Kanunu”nun 36. maddesinin (a) fıkrası da (5) numaralı bendi dışında 7.6.2005 günlü, E:2004/12, K:2005/35 sayılı, Anayasa Mahkemesi kararları ile iptal edilmiştir.

İptali istenilen 32. madde ile anlam, kapsam ve teknik içerik yönlerinden aynı kuralları içeren, 4061 sayılı “1995 Mali Yılı Bütçe Kanunu”nun 59. maddesi ise 13.6.1995 günlü, E:1995/2, K:2005/12 sayılı, Anayasa Mahkemesi kararı ile iptal edilmiştir.

Daha önce iptal edilmiş olan kuralların, dava konusu kurullarla yeniden yasalaştırılması Anayasa’nın 153. maddesine aykırıdır. Kurullar’ın **iptali** gerekir.

Konunun Anayasa’nın 2., 11., 87., 88. ve 161. maddeleri yönünden incelenmesine gerek görülmemiştir.

6 - Yasa’nın 36. Maddesinin İncelenmesi

Dava dilekçesinde, yasama erkinin hukuk devleti, Anayasanın üstünlüğü ve bağlayıcılığı ilkelerine aykırı kullanıldığı ve bu kuralın bütçe yasasıyla değil, olağan yasa ile yapılması gereken düzenlemelerden olduğu, gerekçeleriyle Anayasa’nın 2., 11., 87., 88. ve 161. maddelerine aykırı olduğu belirtilerek iptali istenilmiştir.

Madde’de, 233 sayılı Kanun Hükmünde Kararname kapsamındaki iktisadi devlet teşekkülleri, kamu iktisadi kuruluşları, bunların müesseseleri, bağlı ortaklıkları ve iştirakleri ile özelleştirme kapsamındaki kuruluşların ve döner sermayelerin yöneticileri ve mali işlerinden sorumlularının, bu kuruluşların mükellef veya sorumlu sıfatıyla üçüncü kişilerden tahsil ettikleri vergi, fon ve diğer payların tahsil dairelerine zamanında ve tam olarak ödenmesini sağlamakla zorunlu oldukları belirtilmekte ve aksine davranışların bu tutarların ödenmesinden şahsen ve müteselsilen sorumlu olmaları öngörülmektedir.

Genel bütçe içinde yer almayan kamu iktisadi teşebbüslerinin, vergi mükellefiyetlerinin gereği olan ödeme yükümlülüklerinin yerine getirilmesine ilişkin düzenlemenin bütçe yasaları ile ilgisi bulunmadığından, böyle bir düzenlemenin bütçe yasası dışındaki yasalarla yapılması zorunludur.

Bu nedenlerle diğer yasaların konusu olan bu düzenlemenin Bütçe Yasası ile yapılmış olması, Anayasa’nın 87., 88., 89. ve 161. maddelerine aykırıdır. Kuralın **iptali** gerekir.

Kuralın, Anayasa’nın 2. ve 11. maddeleri yönünden incelenmesine gerek görülmemiştir.

7 - Yasa’nın 37. Maddesinin İncelenmesi

Dava dilekçesinde, bütçe yasasıyla ilgisinin olmadığı, diğer kanunlarla yapılması gerektiği belirtilerek Kural’ın dava konusu bölümlerinin Anayasa’nın 2., 11., 87., 88., 153. ve 161. maddelerine aykırı olduğu ileri sürülmüştür.

a - (a) Fıkrasının (1), (2), (4), (5), (6) ve (7) Numaralı Bentlerinin, (c), (d), (f) Fıkralarının, (j) Fıkrasının (2), (3) ve (4) Numaralı Bentleri

2005 Mali Yılı Bütçe Kanunu’nun “Kısmen veya tamamen uygulanmayacak hükümler” başlığını taşıyan 37. maddesinde yürürlükte olan yasaların 2005 yılında uygulanmayacak hükümleri sayılmıştır. 37. madde, uygulamama veya farklı uygulama biçimi öngörme yoluyla, madde başlığı altında sayılmış olan ve iptal davasına esas oluşturan yasa kurullarını 2005 yılı için değiştirici bir nitelik taşımaktadır.

Maddede yer alan ve iptali istenen bu düzenlemelerin bütçeyle ilgili olmaması nedeniyle diğer yasalarla yapılması gerektiğinden bunlara bütçe yasasında yer verilmesi, Anayasa’nın 87., 88., 89. ve 161. maddelerine aykırıdır. Kurullar’ın **iptalleri** gerekir.

Konunun, Anayasa’nın 2., ve 11. maddeleri yönünden incelenmelerine gerek görülmemiştir.

b - (a) Fıkrasının (3) Numaralı Bendi

9.5.1985 günlü, 3202 sayılı Yasanın 45. maddesinin birinci fıkrasının 2005 yılında uygulanmayacağını öngören (3) numaralı bent, 13.1.2005 günlü, 5286 sayılı Köy Hizmetleri Genel Müdürlüğünün Kaldırılması ve Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun'un 5. maddesiyle yürürlükten kaldırılmıştır.

Bu nedenle konusu kalmayan istem hakkında **karar verilmesine yer olmadığı kararı** verilmesi gerekir.

c - (a) Fıkrasının (8) Numaralı Bendi

(8) numaralı bent, 4.3.2005 günlü, 5302 sayılı İl Özel İdaresi Kanunu'nun Geçici 2. maddesiyle yeniden düzenlenmiştir.

Bu nedenle konusu kalmayan istem hakkında **karar verilmesine yer olmadığı kararı** verilmesi gerekir.

d - (b) Fıkrası

(b) fıkrası, 21.4.2005 günlü, 5335 sayılı "Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun"un 28. maddesinin (p) fıkrasının (1) numaralı bendi ile değiştirilmiştir.

Bu nedenle konusu kalmayan istem hakkında **karar verilmesine yer olmadığı kararı** verilmesi gerekir.

e - (e) Fıkrası

(e) fıkrası, 21.4.2005 günlü, 5335 sayılı Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun'un 14. maddesiyle değiştirilmiştir.

Bu nedenle konusu kalmayan istem hakkında **karar verilmesine yer olmadığı kararı** verilmesi gerekir.

f - (g) Fıkrası

(g) fıkrası, 4.3.2005 günlü, 5302 sayılı İl Özel İdaresi Kanunu'nun 71. maddesiyle yürürlükten kaldırılmıştır.

Bu nedenle konusu kalmayan istem hakkında **karar verilmesine yer olmadığı kararı** verilmesi gerekir.

g - (h) Fıkrasında yer alan "bir katını geçmemek üzere" İbaresini

- "2005 Mali Yılı Bütçe Kanunu"nun "Kısmen veya tamamen uygulanmayacak hükümler" başlığını taşıyan 37. maddesinde yürürlükte olan yasaların 2005 yılında uygulanmayacak hükümleri sayılmıştır. 37. madde, uygulamama veya farklı uygulama biçimi öngörme yoluyla, madde başlığı altında sayılmış olan ve iptal davasına esas oluşturan ibareyi 2005 yılı için değiştirici nitelik taşımaktadır.

Maddede yer alan ve iptali istenen dava konusu düzenlemenin bütçeyle ilgili olmaması nedeniyle diğer yasalarla yapılması gerektiğinden buna bütçe yasasında yer verilmesi, Anayasa'nın 87., 88., 89. ve 161. maddelerine aykırıdır. Fıkradaki "bir katını geçmemek üzere" ibaresinin, 21.12.1967 günlü, 969 sayılı "Tarım ve Köyişleri Bakanlığının 867 ve 170 Sayılı Kanunlara Tabi İşletmeler Dışında Kalan Taşra Kuruluşlarına Döner Sermaye Verilmesi Hakkında Kanun" ve 24.5.1983 günlü, 2828 sayılı "Sosyal Hizmetler ve Çocuk Esirgeme Kurumu Kanunu" yönünden **iptali** gerekir.

İbarenin, Anayasa'nın 2., ve 11. maddeleri yönünden incelenmesine gerek görülmemiştir.

- (h) fıkrasının "... 9.5.1985 tarihli ve 32002 sayılı kanunun 44. maddesinin onuncu fıkrasında..." bölümü 13.1.2005 günlü, 5286 sayılı "Köy Hizmetleri Genel Müdürlüğünün Kaldırılması ve Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun"un 5. maddesiyle yürürlükten kaldırılmıştır.

Fıkradaki "bir katını geçmemek üzere" ibaresinin iptali 5286 sayılı Yasa'nın 5. maddesiyle yürürlükten kaldırılmış olan "... 9.5.1985 tarihli ve 32002 sayılı kanunun 44. maddesinin onuncu fıkrasında..." bölümü yönünden konusu kalmadığından istem hakkında **karar verilmesine yer olmadığı kararı** verilmesi gerekir.

h - (i) Fıkrası

(i) fıkrası 21.4.2005 günlü, 5335 sayılı “Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun”un Geçici 7. maddesi ile yeniden düzenlenmiştir.

Bu nedenle konusu kalmayan istem hakkında **karar verilmesine yer olmadığı kararı** verilmesi gerekir.

1 - (j) Fıkrasının (1) Numaralı Bendi

(1) numaralı bendi 21.4.2005 günlü, 5335 sayılı “Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun”un 28. maddesinin (p) fıkrasının (2) numaralı bendi ile değiştirilmiştir.

Bu nedenle konusu kalmayan istem hakkında **karar verilmesine yer olmadığı kararı** verilmesi gerekir.

V - YÜRÜRLÜĞÜN DURDURULMASI İSTEMİ

28.12.2004 günlü, 5277 sayılı “2005 Malî Yılı Bütçe Kanunu”nun:

A - 1- 25. maddesinin (a) fıkrasının birinci paragrafının üçüncü tümcesinin “... yükseköğretim kurumları araştırma görevlisi kadrolarına yapılacak açıktan atamalara ilişkin esaslar ...” bölümü,

2 - 28. maddesinin “... ilgili mevzuatı uyarınca diğer kurumlarda vekâleten veya geçici olarak görevlendirilen ve kadro aylıklarını kendi kurum veya kuruluşlarından alan memurlar veya kamu görevlileri, geçici olarak görev yaptıkları kurum personelinin yararlandığı ve ilgili mevzuatında söz konusu personele de ödenebileceği belirtilen her türlü tazminat, fazla mesai ve diğer ödemelerden yararlanamazlar.” bölümü,

3 - 37. maddesinin (h) fıkrasında yer alan “bir katını geçmemek üzere” ibaresi, 21.12.1967 günlü, 969 sayılı Tarım ve Köyişleri Bakanlığının 867 ve 170 Sayılı Kanunlara Tabi İşletmeler Dışında Kalan Taşra Kuruluşlarına Döner Sermaye Verilmesi Hakkında Kanun ve 24.5.1983 günlü, 2828 sayılı Sosyal Hizmetler ve Çocuk Esirgeme Kurumu Kanunu yönünden,

29.11.2005 günlü, E. 2005/6, K. 2005/93 sayılı kararla iptal edildiğinden, bu kuralların uygulanmasından doğacak sonradan giderilmesi güç veya olanaksız durum ve zararların önlenmesi ve iptal kararının sonuçsuz kalmaması için kararın Resmî Gazete’de yayımlanacağı güne kadar **yürürlüklerinin durdurulmasına,**

B - 1 - 15. maddesinin (a) fıkrasının (1) ve (9) numaralı bentlerinin,

2 - 21. maddesinin (c) fıkrasının,

3 - 25. maddesinin;

a - (a) fıkrasının ikinci paragrafının,

b - (a) fıkrasının üçüncü paragrafının “... ve bu kurumların boş memur kadrolarına 657 sayılı Devlet Memurları Kanununun 86 ncı maddesinin üçüncü fıkrasına göre açıktan vekil atanması...” bölümlerinin,

c - (d) fıkrasının,

4 - 29. maddesinin (a) fıkrasının,

5 - 32. maddesinin,

6 - 36. maddesinin,

7 - 37. maddesinin;

a - (a) fıkrasının (1), (2), (4), (5), (6) ve (7) numaralı bentleri,

b - (c), (d) ve (f) fıkralarının,

c - (j) fıkrasının (2), (3) ve (4) numaralı bentlerinin,

yürürlüklerinin durdurulması isteminin, koşulları oluşmadığından **reddine,**

C - 1- 25. maddesinin (f) fıkrasının birinci, ikinci ve üçüncü paragrafları,

2 - 37. maddesinin;

a - (a) fıkrasının (3) ve (8) numaralı bentleri,

b - (b), (e), (g), (i) fıkraları,

c - 5286 sayılı Yasa'nın 5. maddesiyle yürürlükten kaldırılmış olan "... 9.5.1985 tarihli ve 3202 sayılı Kanununun 44. maddesinin onuncu fıkrasında ..." bölümü yönünden incelenen (h) fıkrasında yer alan "bir katını geçmemek üzere" ibaresi,

d - (j) fıkrasının (1) numaralı bendi,

hakkında 29.11.2005 günlü, E.2005/6, K.2005/93 sayılı kararla karar verilmesine yer olmadığı kararı verildiğinden, bu ibare, paragraf, bent ve fıkralara ilişkin **konusu kalmayan yürürlüğün durdurulması istemleri hakkında karar verilmesine yer olmadığına**,

29.11.2005 gününde **oybirliğiyle** karar verilmiştir.

VI - SONUÇ

28.12.2004 günlü, 5277 sayılı "2005 Malî Yılı Bütçe Kanunu"nun:

A - 15. maddesinin (a) fıkrasının (1) ve (9) numaralı bentlerinin Anayasa'ya aykırı olduğuna ve İPTALİNE,

B - 21. maddesinin (c) fıkrasının Anayasa'ya aykırı olduğuna ve İPTALİNE,

C - 25. maddesinin;

1 - (a) fıkrasının,

a - Birinci paragrafının üçüncü tümcesinin "... yükseköğretim kurumları araştırma görevlisi kadrolarına yapılacak açıktan atamalara ilişkin esaslar ..." bölümünün Anayasa'ya aykırı olduğuna ve İPTALİNE,

b - İkinci paragrafının Anayasa'ya aykırı olduğuna ve İPTALİNE,

c - Üçüncü paragrafının "... ve bu kurumların boş memur kadrolarına 657 sayılı Devlet Memurları Kanununun 86 ncı maddesinin üçüncü fıkrasına göre açıktan vekil atanması..." bölümünün Anayasa'ya aykırı olduğuna ve İPTALİNE,

2 - (d) fıkrasının Anayasa'ya aykırı olduğuna ve İPTALİNE,

3 - (f) fıkrası, 21.4.2005 günlü, 5335 sayılı Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun'un 29. maddesinin (c) fıkrasıyla yürürlükten kaldırıldığından, fıkranın birinci, ikinci ve üçüncü paragraflarına ilişkin **KONUSU KALMAYAN İSTEMLER HAKKINDA KARAR VERİLMESİNE YER OLMADIĞINA**,

D - 28. maddesinin "... ilgili mevzuatı uyarınca diğer kurumlarda vekâleten veya geçici olarak görevlendirilen ve kadro aylıklarını kendi kurum veya kuruluşlarından alan memurlar veya kamu görevlileri, geçici olarak görev yaptıkları kurum personelinin yararlandığı ve ilgili mevzuatında söz konusu personele de ödenebileceği belirtilen her türlü tazminat, fazla mesai ve diğer ödemelerden yararlanamazlar." bölümünün Anayasa'ya aykırı olduğuna ve İPTALİNE,

E - 29. maddesinin (a) fıkrasının Anayasa'ya aykırı olduğuna ve İPTALİNE,

F - 32. maddesinin Anayasa'ya aykırı olduğuna ve İPTALİNE,

G - 36. maddesinin Anayasa'ya aykırı olduğuna ve İPTALİNE,

H - 37. maddesinin;

1 - (a) fıkrasının,

a - (1), (2), (4), (5), (6) ve (7) numaralı bentlerinin Anayasa'ya aykırı olduğuna ve İPTALLERİNE,

b - 9.5.1985 günlü, 3202 sayılı Yasa'nın 45. maddesinin birinci fıkrasının 2005 yılında uygulanmayacağını öngören (3) numaralı bendi, 13.1.2005 günlü, 5286 sayılı Köy Hizmetleri Genel Müdürlüğünün Kaldırılması ve Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun'un 5. maddesiyle yürürlükten kaldırıldığından, bu bende ilişkin **KONUSU KALMAYAN İSTEM HAKKINDA KARAR VERİLMESİNE YER OLMADIĞINA**,

c - (8) numaralı bendi, 22.2.2005 günlü, 5302 sayılı İl Özel İdaresi Kanunu'nun geçici 2. maddesiyle yeniden düzenlendiğinden, bu bende ilişkin **KONUSU KALMAYAN İSTEM HAKKINDA KARAR VERİLMESİNE YER OLMADIĞINA**,

2 - (b) fıkrası, 5335 sayılı Yasa'nın 28. maddesinin (p) fıkrasının (1) numaralı bendi ile değiştirildiğinden, bu fıkra ile ilişkin **KONUSU KALMAYAN İSTEM HAKKINDA KARAR VERİLMESİNE YER OLMADIĞINA**,

3 - (c), (d) ve (f) fıkralarının Anayasa'ya aykırı olduğuna ve İPTALLERİNE,
4 - (e) fıkrası, 5335 sayılı Yasa'nın 14. maddesiyle değiştirildiğinden, bu fıkraya ilişkin KONUSU KALMAYAN İSTEM HAKKINDA KARAR VERİLMESİNE YER OLMADIĞINA,

5 - (g) fıkrası, 5302 sayılı Yasa'nın 71. maddesi ile yürürlükten kaldırıldığından, bu fıkraya ilişkin KONUSU KALMAYAN İSTEM HAKKINDA KARAR VERİLMESİNE YER OLMADIĞINA,

6 - (h) fıkrasında yer alan "bir katını geçmemek üzere" ibaresinin;

a - 21.12.1967 günlü, 969 sayılı Tarım ve Köyişleri Bakanlığının 867 ve 170 Sayılı Kanunlara Tabi İşletmeler Dışında Kalan Taşra Kuruluşlarına Döner Sermaye Verilmesi Hakkında Kanun ve 24.5.1983 günlü, 2828 sayılı Sosyal Hizmetler ve Çocuk Esirgeme Kurumu Kanunu yönünden Anayasa'ya aykırı olduğuna ve İPTALİNE,

b - 5286 sayılı Yasa'nın 5. maddesiyle yürürlükten kaldırılmış olan "... 9.5.1985 tarihli ve 3202 sayılı Kanunun 44. maddesinin onuncu fıkrasında ..." bölümü yönünden konusu kalmadığından istem hakkında KARAR VERİLMESİNE YER OLMADIĞINA,

7 - (i) fıkrası, 5335 sayılı Yasa'nın geçici 7. maddesi ile yeniden düzenlendiğinden, bu fıkraya ilişkin KONUSU KALMAYAN İSTEM HAKKINDA KARAR VERİLMESİNE YER OLMADIĞINA,

8 - (j) fıkrasının;

a - (1) numaralı bendi, 5335 sayılı Yasa'nın 28. maddesinin (p) fıkrasının (2) numaralı bendi ile değiştirildiğinden, bu bende ilişkin KONUSU KALMAYAN İSTEM HAKKINDA KARAR VERİLMESİNE YER OLMADIĞINA,

b - (2), (3) ve (4) numaralı bentlerinin Anayasa'ya aykırı olduğuna ve İPTALLERİNE,

I - 25. maddesinin (a) fıkrasının birinci paragrafının üçüncü tümcesinin "... yükseköğretim kurumları araştırma görevlisi kadrolarına yapılacak açıktan atamalara ilişkin esaslar ..." bölümünün iptali nedeniyle uygulanma olanağı kalmayan bu bölümün başında yer alan "ve" sözcüğünün de 2949 sayılı Anayasa Mahkemesinin Kuruluşu ve Yargılama Usulleri Hakkında Kanun'un 29. maddesinin ikinci fıkrası gereğince İPTALİNE,

29.11.2005 OYBİRLİĞİYLE gününde karar verildi.

Başkan
Tülay TUĞCU

Başkanvekili
Haşim KILIÇ

Üye
Sacit ADALI

Üye
Fulya
KANTARCIOĞLU

Üye
Ahmet AKYALÇIN

Üye
Mehmet ERTEN

Üye
Mustafa YILDIRIM

Üye
A. Necmi
ÖZLER

Üye
Serdar ÖZGÜLDÜR

Üye
Serruh KALELİ

Üye
Osman Alifeyyaz PAKSÜT

[R.G. 28 Ekim 2006 – 26330]

— • —

İnsan Hakları Mahkemesi Kararları

KANLIBAS/Türkiye Davası*

Başvuru No: 32444/96

Strazburg

8 Aralık 2005

OLAYLAR

I. DAVANIN KOŞULLARI

Başvuran Hüseyin Kanlıbaş 1960 doğumlu olup İzmir’de ikamet etmektedir. 8 Ocak 1996 tarihinde, Sivas’ın kazası Kangal’da güvenlik güçleri ile çıkan çatışma sırasında ölen Ali Ekber Kanlıbaş’ın kardeşidir.

A. Ali Ekber Kanlıbaş’ın geçmişi

Ne başvuran ne de AİHM önündeki avukatları, ölmeden önce Ali Ekber Kanlıbaş’ın PKK’nın yerel liderlerinden biri olduğuna itiraz etmektedirler. Anlaşıldığı üzere, Ali Ekber Kanlıbaş, 12 Ekim 1995 tarihinde Derbentogulları Petrol’e silahlı saldırı eylemine katılmıştır. Bu silahlı saldırıda iki vatandaş ölmüştür.

İşbu başvuru ölümüne ilişkin koşullar ile ilgilidir.

B. 8 Ocak 1996 tarihinde yapılan askeri operasyon

7 Ocak 1996 tarihinde, Kangal Bölgesinde nöbette olan Jandarma Kuvvetleri’ne, yaklaşık on silahlı PKK militanının Yellice köyü civarına indiği bilgisi ulaşmıştır. Ertesi sabah askeri bir operasyon düzenlenmiş ve öğlene doğru, güvenlik güçleri ve kovalanan militanlar arasında şiddetli bir çatışma başlamıştır. Operasyon 9 Ocak 1996 tarihinde sabah saat altıya doğru sona ermiştir.

Olay yeri keşfine göre operasyon sırasında A.K., K.Y. ve R.G. adlı üç asker hafif yaralanmış ve beş PKK militanı ölmüştür. Cesetlerin yanında üç adet Kalashnikov marka tüfek, altı adet şarjör, otuz adet kovan ve altı adet fişeklik bulunmuştur.

Kangal Jandarma Komutanlığı’nın düzenlediği operasyona ilişkin tutanakta operasyonun gidişatı hakkında ayrıntılı bilgi verilmemiştir. Bu belgede, Jandarma Komutanlığı, geri kalan saldırganların kaçmış olduklarını belirtse de, daha çok teröristlerin yakalanmasında silahlı kuvvetlerin kısa sürede hareket etmesiyle, güvenlik güçlerinin bölgede konuşlanmasıyla ve askerlerden hiçbir kaybın olmamasıyla övünmüştür.

* Dışişleri Bakanlığı Çok taraflı Siyasî İşler Genel Müdürlüğü tarafından Türkçe’ye çevrilmiş olup, gayriresmî tercümedir.

Yine 9 Ocak 1996 tarihinde, kimlikleri tespit edilemeyen cesetler, 1’den 5’e kadar numaralandırılmış ve Sivas Cumhuriyet Savcısı gözetiminde otopsi yapılması amacıyla Sivas’a götürülmüşlerdir.

Otopsi ekibi, ilk önce Ali Ekber Kanlıbaş'a ait olduğu anlaşılan 5 numaralı cesedin fotoğraflarını çekmişlerdir. Bu ekip yüzeysel bir muayene gerçekleştirmiştir. Muayenede 2 numaralı cesedin kulaklarının tamamen tahrip olduğu gözlemlenmiştir.

Belirtilmeyen bir tarihte, muayeneden sonra cesetler, Sivas belediye mezarlığına gömülmüşlerdir. Olanlara göre 11 Ocak 1996 tarihinde, ulusal merciler, sadece 5 numaralı cesedin kimliğini tespit etmişlerdir, diğer dört cesedin kimliği hiçbir zaman tespit edilememiştir.

C. Ali Ekber Kanlıbaş'ın ailesinin müracaatları

Başvuran 12 Ocak 1996 tarihinde, Milliyet ve Posta gazetelerinde bir çatışma sırasında beş PKK'nın öldürüldüğü haberini okumuştur. Başvuran, gazetede PKK liderlerinden biri olarak yer alan bir fotoğraftan kardeşi Ali Ekber Kanlıbaş'ı teşhis etmiştir.

Ertesi gün başvuran yakın akrabaları ile beraber Sivas'a gitmiş ve doğduğu köy olan Topraktepe'de gömülmesi için kardeşi Ali Ekber Kanlıbaş'ın cesedinin verilmesini istemiştir. Savcı yardımcısı, başvuran ve ailesine beş fotoğraf göstermiştir. Bu şekilde beş numaralı cesedin kimliği tespit edilmiştir.

Savcı Yardımcısı, Ali Ekber Kanlıbaş'ın cesedinin mezardan çıkarılmasına izin vermiştir. Aile Sivas Belediye Mezarlığı'na geldiklerinde mezarın açıldığını ve cesedin sadece başının görüldüğünü fark etmişlerdir.

Başvuran ve ailesi cesedi alıp Topraktepe köyüne gitmişlerdir. Başvuran cesedi islami koşullara göre yıkamak için çıkardıklarında, cesedin çeşitli yerlerinde yaralar tespit etmiştir.

Başvuran, ertesi gün 14 Ocak 1996 tarihinde, cesedin fotoğraflarını çekmiştir.

Başvuran, 24 Ocak 1996 tarihinde, Diyarbakır İnsan Hakları Derneği'ne başvurmuştur. Başvuran olayları ayrıntılarıyla anlatmış ve kardeşinin cesedinin çeşitli yerlerinden kesildiğini açıklamıştır.

Başvuranın avukatlarının talebi üzerine 24 Temmuz 1997 tarihinde, Sheffield Üniversitesi adli tıp bölümü uzman doktoru, fotoğraflardan hareketle görüş vermiştir. Cesedin fotoğraflarından yola çıkarak, uzman doktor, sol gözün olmamasına rağmen göz boşluğunun zarar görmediğini, çene ve yanaklar da dahil olmak üzere kafada hiçbir mermi yarasına rastlanılmadığını belirtmiştir. Uzmanı göre kulaklar bıçak gibi kesici bir aletle kesilmiş olup, yaranın etrafında oluşan kırmızılık, ölüm gerçekleşikten sonra kasten kesildiğini göstermektedir. Ancak kulaksız olarak betimlenen 2 numaralı ceset gerçekte Ali Ekber Kanlıbaş'ın cesedi değilse, adli tıp muayenesi sırasında, kulakları kesilen iki cesedin bulunması gerekir.

D. Ön soruşturma

Dava konusu askeri operasyon ve bunun sonucunda meydana gelen ölümler hakkında Sivas Savcılığı tarafından 1996/149 sayılı dosya numarasıyla soruşturma açılmıştır.

15 Ocak 1996 tarihinde, Sivas Cumhuriyet Başsavcılığı, dava konusu olayların geçtiği kaza olan Kangal Savcılığı lehinde *ratione loci* yetkisizlik kararı vermiştir.

Oysa 19 Ocak 1996 tarihinde, Kangal Cumhuriyet Başsavcılığı, *ratione materiae* yetkili olmadığını belirterek dosyayı Kayseri DGM Cumhuriyet Başsavcılığı'na sevk etmiştir.

Bu tarihten itibaren soruşturmalar işbu başvurunun 3 Aralık 1996 tarihinde Hükümet'e tebliğ edilmesine kadar sürüncemede kalmıştır.

Sonuç itibarıyla Dışişleri Bakanlığı işbu başvurunun yapıldığından haberdar olduktan sonra, başvuranın iddialarının kaynağı olan olaylar hakkında bilgi edinmek amacıyla İçişleri Bakanlığı'na yazı göndermiştir. Cevap yazısında, İçişleri Bakanlığı, bu konudaki her türlü yazışmanın sözkonusu operasyondan en son sorumlu olan Jandarma Genel Komutanlığı ile yapılması gerektiğini belirtmiştir.

Buradan yola çıkarak başvuru konusunda bilgi vermesi istenilen Adalet Bakanlığı, 20 Şubat 1997 tarihinde, Sivas Cumhuriyet Başsavcılığı'na yazı yazmış ve belirtilen ölümün hangi koşullarda meydana geldiği konusunda derhal bilgi vermesini istemiştir.

Ankara'daki Jandarma Genel Komutanlığı tarafından durum hakkında haberdar edilen Sivas Jandarma Komutanlığı, 25 Şubat 1997 tarihinde, istenilen bilgileri vermiştir. Verilen bilgilere göre, 9 Ocak 1996 tarihinde yapılan adli tıp muayenesi, Ali Ekber Kanlıbaş'ın cesedinden sol gözünün ve kulaklarının kesilip alındığı iddialarını çürütmek için yeterlidir.

16 Mayıs 1997 tarihinde, Kayseri DGM'yi kaldıran yasa teklifinin ardından, soruşturma dosyası Erzurum DGM Cumhuriyet Savcılığı'na gönderilmiş ve dosyaya 1997/805 numarası verilmiştir.

22 Ağustos 1997 tarihinde, sözkonusu Savcılık, Kangal Savcılığı'na, olay yeri krokileri, operasyon sırasında ele geçirilen silah ve mühimmat listesi ve bilirkişi raporları gibi sevk edilen dosyada eksik olan belgeleri derhal tamamlaması emrini vermiştir.

Aynı gün, Savcılık, dosyanın tamamlanmadığına ancak Savcılığa göre, davanın AİHS'nin 2§2 maddesi alanına girdiğine dair Adalet Bakanlığı'na da bilgi vermiştir.

Bu bakımdan, başvuranın 24 Ocak 1996 tarihinde İnsan Hakları Derneği'ne yaptığı beyanların, 8 Ocak 1996 tarihli askeri operasyonu tartışma konusu eden bir ihbar yerine geçtiği yönünde görüşünü dile getirmiştir. Soruşturma Kangal Savcılığı'nın *ratione loci* yetki alanına girmektedir.

Adalet Bakanlığı 11 Eylül 1997 tarihinde, tekrar Kangal, Sivas ve Erzurum DGM Savcılıkları'na başvurmuştur. Bakanlık 20 Şubat 1997 tarihli Bakanlık talebini yerine getirmediği yönünde yakınmalarda bulunarak en kısa sürede olay hakkında bilgi verilmesini istemiştir.

Bakanlık, AİHM kararlarının insan ölümleri konusunda ulusal olduğu kadar uluslararası planda olan etkisine dikkati çekerek, Savcılıklara, soruşturmayı ivedilikle tamamlama ve "cinayet ihbarı"ni dile getirdiklerinden dolayı başvuranın iddialarının doğruluğunu ciddi bir şekilde inceleme emri vermiştir.

Bunun üzerine, Kangal, Sivas ve Erzurum DGM Savcılıkları arasında kendilerinin ve askeri mercilerin elde ettiği bilgi ve araştırmalar hakkında yoğun bir yazışma trafiği yaşanmıştır.

Soruşturma yeniden başlamış ve 1997/307 numaralı bir dosya ağılmıştır.

Kangal Cumhuriyet Başsavcılığı 12 Eylöl 1997 tarihinde, Jandarma Bölge Komutanlığı'ndan operasyon hakkında, özellikle iddia edilen kulak kesme ile ilgili bilgi toplamaya davet etmiştir. Jandarma Bölge Komutanlığı da 26 Eylöl tarihli bir yazıyla, operasyonu düzenleyen Sivas Jandarma Komutanlığı'na başvurmak gerektiği yönünde cevap vermiştir. 29 Eylöl 1997 tarihinde, Savcılık talebini yinelemiştir.

Ekim 1997 tarihinde, Sivas Jandarma Komutanlığı, çeşitli komutanlıklardan gelen güvenlik güçleri ile geręekleřmesi sebebiyle, operasyonda yer alan personelin tam listesini vermenin mümkün olmadığını bildirmiştir.

14 Ekim 1997 tarihinde, Sivas Cumhuriyet Başsavcılığı, Kangal Cumhuriyet Başsavcılığı'ndan soruşturmayla ilgili gelişmelerden haberdar edilmesini istemiştir.

Kangal Cumhuriyet Başsavcılığı, Jandarma Bölge Komutanlığı'na Kangal askeri bölgesinde görevde kalan bütün subayların isim ve adres listesini hazırlamaları emrini vermiştir.

Kangal Jandarma Komutanlığı 22 Ekim 1997 tarihinde, istenilen isimleri Kangal Cumhuriyet Başsavcılığı'na vermiştir.

Kangal Cumhuriyet Başsavcılığı verilen isim listesinden bazı subayları dinlemiştir.

Son olarak subaylardan üçü operasyona katıldıklarını belirtmiştir. Subaylar teröristleri silahlarını bırakmaları ve teslim olmaları yönünde defalarca sözlü olarak ihtar ettiklerini, fakat teröristlerin ateş etmeye devam ettiklerini ve askerlerin karşılık vermek zorunda kaldıklarını belirtmişlerdir. Aynı zamanda kulağı ya gözü tahrip olmuş olan bir cesede rastlamadıklarını ifade etmişlerdir.

E. Soruşturma sonucu

8 Mayıs 1998 tarihinde, Kangal Cumhuriyet Başsavcılığı, hukuki görevde ihmal, mutlak gereklilik sınırının aşılması ve başkasına kötü muamelede bulunmakla suçlanan Amasya Jandarma Komutanlığı'na bağlı güvenlik güçleri ve yerel güvenlik güçleri aleyhine muhakemenin men-i kararı vermiştir.

30 Haziran 1998 tarihinde, karar başvuranın "Topraktepe köyü, Doğanşehir-Malatya" adresine tebliğ edilmek üzere gönderilmiştir.

17 Aralık 1998 tarihinde, Kangal Cumhuriyet Başsavcılığı, belirtilen adreste başvuranın bulunmadığını, kararın köy muhtarına tebliğ edildiğini, adresine ihbarname bırakıldığını ve komşusunun durumdan haberdar edildiğini Adalet Bakanlığı'na bildirmiştir. Cumhuriyet Başsavcısı aynı zamanda o tarihten beri başvuranın sözkonusu karara herhangi bir itirazda bulunmadığını belirtmiştir.

HUKUK AÇISINDAN

I. OLAYLARIN MEYDANA GELİŞİ

Mevcut davada AİHM, AİHS'nin 3 ve 2. maddeleri bakımından, Savunmacı Devlet'in usulün gerektirdiği eksiksiz ve etkili soruşturma yürütme yükümlülüğünü yerine getirip getirmediğini incelemeye davet edilmiştir (*İlhan-Türkiye* [GC], no: 22277/33, §§91-93, CEDH 2000-VII).

Her ne kadar olayların farklı anlatım biçimleri olsa da, AİHM davanın dile getirilen koşulların eksiksiz şeklini elde etmek amacıyla, bunları doğrulamaya gerek duymamıştır. AİHM, kendisine sunulan belgeler ışığında, davayı değerlendirmeye almak için yeteri kadar unsur bulunduğunu düşünmektedir (*Klaas-Almanya*, 22 Eylül 1993 tarihli karar, A serisi no:269, s.17-18, §30, ve *Makaratzis-Yunanistan* [GC], no: 50385, §§ 46-48, CEDH 2004-XI).

II. AİHS'NİN 2. MADDESİNİN İHLAL EDİLDİĞİ İDDİASI HAKKINDA

Başvuran, kardeşinin öldürüldüğü koşullara gönderme yapmakta ve yürütülen soruşturmanın AİHS'nin 2. maddesinden doğan usulün gerektirdiği yükümlülükler uyarınca yetersiz olduğunu dile getirmektedir.

A. Tarafların Argümanları

Ek görüş bildirilmemiş olmasından dolayı, tarafların kabuledilebilirlik aşamasında dile getirdikleri argümanlar geçerlidir.

1. Hükümet

Hükümet, dosyada yer alan soruşturma belgelerine atıfta bulunmakta ve 8 Mayıs 1998 tarihinde güvenlik güçleri aleyhinde verilen muhakemenin men-i kararı da dahil olmak üzere yürütülen soruşturmanın eleştirilecek yönlerinin bulunmadığını ifade etmektedir.

2. Başvuran

Başvuran, Hükümet'in ileri sürdüğü belgelerin, işlenen suçlardan sorumlu olanların cezalandırılması ve kimliklerinin teşhis edilmesini sağlamak için soruşturma makamlarının istekli olduklarının göstergesi olamayacağını belirtmektedir.

Başvuran, 11 Eylül 1997 tarihinden itibaren Adalet Bakanı'nın talebi üzerine bir takım soruşturma tedbirlerinin alındığını ifade etmektedir.

Başvurana göre, soruşturma makamları, 20 Şubat 1997 tarihinde Adalet Bakanı'nın yönelttiği sorulara cevap vermeksizin, üç subayın beyanlarına başvurmakla yetinmiştir. Aynı zamanda 8 Mayıs 1998 tarihli muhakemenin men-i kararı, dilekçede dile getirilen şikayetlere cevap vermek amaçlı olduğundan, cezai soruşturma gerekliliklerine riayet vermeksizin, yalnızca karinelere dayanmaktadır.

B. AİHM'nin Takdiri

1. Genel ilkeler

Zor kullanılması bir kimsenin ölümüne sebebiyet veriyse AİHS'nin 2. maddesinin gerektirdiği yaşama hakkını koruma zorunluluğu, re'sen tam ve etkili bir soruşturma yürütülmesini gerektirmektedir. Devlet kurumlarının ya da Devlet görevlilerinin olaya karıştığı durumlarda, ki bunlar bazen olayın koşullarını tam anlamıyla bilen tek kişilerdir, bu

kişilerin ya da kurumların sorumlulukları altında meydana gelen ölümler hakkında bilgi vermelerini sağlamak gerekmektedir. Ölenlerin ailelerine tanınan tazmin yollarına başvurulması, genellikle bağımsız ve tarafsız bir şekilde sürdürülecek bir soruşturmanın tamamlanmasına bağlıdır (*Makaratzis*, adigeçen, § 73: Bkz. aynı zamanda, *Finucane-Birleşik Krallık*, no: 29178/95, §§ 67,68, CEDH 2003-VIII, yer alan göndermeler).

Yürütülen soruşturma, zora başvurmanın gerekli olup olmadığının belirlenmesini ve aynı zamanda olaydan sorumlu olan kişilerin kimliklerinin tespit edilmesi ve cezalandırılmalarını sağlamalı ve etkili olmalıdır.

Burada sözkonusu olan sonuçtan doğan yükümlülük değil, araçlardan doğan yükümlülüktür. Bu nedenle, yetkililer sözkonusu olaya ilişkin kanıtların elde edilmesi, görgü tanıklarının ve uzmanların ifadelerinin alınması hatta gerektiğinde yaralarla ilgili açıklama yapılabilmesi için otopsi yapılması ve ölüm nedeniyle ilgili olarak klinik tespitlerin objektif olarak incelenmesi için gerekli önlemleri almalıydılar.

Bu bağlamda dikkatli ve ivedi olma gerekliliği sözkonusu olmaktadır. Soruşturmanın özel bir koşulda ilerlemesini engelleyecek zorluklar ve engeller bulunsa da, ölüme sebebiyet veren zor kullanımın soruşturulması sözkonusu olduğunda, yasalara uygunluk ilkesine riayet edildiği konusunda kamu güvenini sağlamak ve suç ortaklığı yapıldığının ya da yasadışı eylemlere karşı müsamaha gösterildiğinin düşünülmesini engellemek için yetkililerin ivedi cevabının esas teşkil ettiği düşünülebilir.

Aynı gerekçelerle, kamuoyu soruşturma ya da soruşturma sonuçları hakkında bilgi almak hakkına sahip olmalıdır. Her halükarda, yasal çıkarlarının korunması için ölenin yakınları soruşturmaya ortak edilmelidir (*Makaratzis*, adigeçen, § 74, ve *Finucane*, adigeçen, §§69-71).

Soruşturmada, olayın koşullarını ortaya koyma ya da sorumluları tespit etme kapasitesini etkileyecek her türlü yetersizlik, soruşturmanın istenilen etkililik seviyesine ulaşmadığı düşüncesine neden olabilir.

2. Ali Ekber Kanlıbaş'ın ölüm koşulları ile ilgili yürütülen soruşturmanın yetersiz olduğu iddiası hakkında

AİHM öncelikle 28 Nisan 2005 tarihli kabuledilebilirlik kararında iç hukuk yollarının tüketilmediği gerekçesiyle AİHS'nin 2. maddesine ilişkin şikayeti kabul etmemesinin, pozitif yükümlülüklerle dayanan mevcut şikayetin değerlendirilemeyeceği anlamına gelmeyeceğinin altını çizmektedir.

Bu bağlamda, AİHM olayların sonrasında Sivas Cumhuriyet Başsavcılığı tarafından resmi bir soruşturma başlatıldığını gözlemlemektedir. Bununla birlikte, mevcut başvurunun 3 Aralık 1996 tarihinde Hükümet'e iletilmesine kadar hiçbir ciddi soruşturma tedbirinin alınmadığı görülmektedir. Bu süre zarfında bir takım gecikmeler meydana gelmiş ve çeşitli Savcılıkların yetki konusunda anlaşmazlıkları olmuştur.

Dava koşulları, bazı nedenlerle süre kullanımı gerektirdiğinden ve eksiklikler taşıdığından dolayı bu süreçte gecikme olabilir. Bununla birlikte AİHM, Adalet Bakanı'nın isteği üzerine, Yellice operasyonu hakkında ilgili askeri makamlardan bilgi alabilmek için soruşturma mercilerinin bir yıldan fazla bir süre beklediklerini gözlemlemektedir.

Ayrıca, Erzurum Devlet Güvenlik Mahkemesi Cumhuriyet Başsavcısı'nın da belirttiği üzere, Ağustos 1997 tarihinde, ne olay yeri krokisi, ne hazırlanan bilirkişi raporları ne de operasyon sırasında ele geçirilen silah ve mühimmatın listesi soruşturma dosyasında yer almaktaydı.

Bununla birlikte, göze çarpan başka eksikler de bulunmaktaydı, bu eksiklikler 11 Eylül 1997 tarihli Bakanlık yazısında dile getirilmiştir, bu yazıda soruşturmayı yürütmekle sorumlu olan makamlardan daha dikkatli davranmaları istenilmiştir.

Buradan, bu tarihe kadar gerekli olan soruşturma önlemlerinin alınmadığı sonucu çıkmaktadır. Belirtilen tarihte, askerler tarafından zora başvurulmasının iç hukukta yer alan hükümlerle uygun olup olmadığının tespit edilmesi amacıyla hiçbir idari soruşturma yürütülmemiştir. Dava konusu operasyonun hazırlıksız yapılmadığı ve operasyonda etkili silahlar kullanıldığı dikkate alındığında bu tespitin yapılması büyük önem arz etmekteydi.

Bunların dışında, soruşturmanın her hangi bir aşamasında, operasyon sırasında askerler tarafından kullanılan ateşli silahların adli makamlara teslim edilip edilmediği ya da bu silahların incelenip incelenmediği hususunda dosyada her hangi bir bilgi yer almamaktadır. Ali Ekber Kanlıbaş'ın cesedi üzerinde inceleme yapan adli tıp doktorunun, bulunan mermiyi saklamayı ihmal etmesi her türlü balistik incelemeyi sonuçsuz bırakmıştır bu nedenle, hiç kuşkusuz bu tür tedbirler mevcut dava için belirgin sonuçlar sağlamayacaktı.

Mevcut davanın koşulları dikkate alındığında, AİHM Türkiye'nin güneydoğusunda olayların geçtiği dönemde terör eylemlerinin sık yapıldığı dikkate alındığında, PKK örgütünün silahlı militanlarına karşı böylesi bir operasyonun AİHS'nin 2§2 maddesi ile uyuşan sebeplere dayandırılarak başlatıldığını kabul edebilir. Bununla birlikte AİHM Askeri makamların terörle mücadele alanındaki değerlendirmelere bağlı olarak hareket etmiş olabileceklerini ve ceza hukuku alanındaki adli makamlarla diğer durumlarda olduğu gibi bu durumda da işbirliği yapma hususunda kararsız kalmış olabileceklerini anlamaktadır.

O halde AİHM, Türkiye'nin bu bölgesinde Cumhuriyet Savcılarının karşılaştıkları zorlukları göz ardı etmemektedir.

Bununla birlikte, bu mahkemelerin bünyesinde askeri bir hakim bulunması nedeniyle bağımsız ve tarafsızlıktan yoksun olabilecekleri AİHM tarafından defalarca onaylanmasına rağmen, bu türden bir davanın soruşturulması görevinin öncelikle terör içerikli ya da ayrılıkçı suçları kapsayan olayları soruşturmakla görevli olan DGM Cumhuriyet Savcılıklarına verilmesi üzücüdür (*Mahmut Kaya-Türkiye*, no: 22535/93, §97, CEDH 2000-III, ve *İncal-Türkiye*, 9 Haziran 1998 tarihli karar, *Derleme Kararlar ve Hükümler* 1998-IV, ss. 1571-1573, §§ 65-73).

Geriye 22 Ekim 1997 tarihinde olayların geçtiği sırada hizmette olan askerlerin listesinin tebliğ edildiği Kangal Cumhuriyet Savcısı yönetiminde yürütülen soruşturmanın son aşamasının incelenmesi kalmıştır.

Belirtilen yirmi beş kişiden yalnızca üç görevlinin sorgulanması AİHM'yi şaşırtmıştır. Bununla birlikte listede yalnızca küçük rütbeli subayların isimleri yer almaktaydı, kuşkusuz operasyon sırasında yaralanan A.K., K.Y. ve R. G. dışında çatışmaya katılan hiçbir askerinin ifadesi alınmamıştır. Bunlardan anlaşıldığına göre yetkili makamlar hiçbir zaman olaylarda yer alan askerlerin tümünün kimliğini tespit etme çabasında bulunmamışlardır.

Olayların tümü dikkate alındığında, AİHM AİHS'nin gerekliliklerini yerine getirmek amacıyla örnek bir çaba gösteren Adalet Bakanı'nın, bu alandaki çalışmalarını tartışma konusu yapacak bir neden görmemektedir. Zira AİHM 8 Mayıs 1998 tarihinde soruşturmanın muhakemenin men'i kararıyla sonuçlandığını, Adalet Bakanı'nın işaret ettiği eksiklikler olduğu halde, Kangal Cumhuriyet Savcılığı'nın güvenlik güçleri tarafından verilen bilgileri ve görevli üç kişinin ifadelerini kabul ettiğini hatırlatmaktadır.

O halde AİHM, mevcut davada olay koşullarının mümkün olan en hızlı şekilde ortaya konulabilmesi ve olaydan sorumlu olan kişilerin tespit edilmesi konusunda, Cumhuriyet Savcılıklarının ve ilgili askeri makamların ivedilikle ve tarafsız olarak hareket ettikleri konusunda ikna olmamaktadır.

Çatışmaya katılan askerlerin isimlerini eksiksiz olarak vermenin, Hükümet için imkansız olması, soruşturmanın yetersiz olduğunu ortaya koymaktadır (*mutatis mutandis*, *Makaratzis*, adigeçen, § 78).

Başvuran ise bilgilendirilmemiştir. Başka bir ifadeyle maktulün yakınlarının soruşturmaya dahil olmaları, meşru çıkarlarının korunmasını gözetecek şekilde sağlanmamıştır (*Slimani-Fransa*, no:57671/00, §§ 47-48, CEDH 2004-IX). Maktulün yakınları belgelere erişme, soruşturma önlemlerine katılma ve hakim tarafından dinlenme gibi imkanlardan faydalanamamışlardır. Soruşturmanın seyri hakkında kendilerine bilgi verilmemiş ve başvurana yapılan tebliğnamenin usulsüz olduğu ortaya çıkmıştır (*Kanlıbaş-Türkiye* (karar), no: 32444/96, 28 Nisan 2005).

Son olarak, Ali Ekber Kanlıbaş adına AİHS'nin 2. maddesi usulen ihlal edilmiştir.

III. AİHS'NİN 3. MADDESİNİN İHLAL EDİLDİĞİ İDDİASI HAKKINDA

Başvuran kendi adına, kardeşinin işkence yapılarak öldürülmesinden sorumlu olanların tespit edilmesini sağlayacak etkili bir soruşturmanın yapılmamış olmasından ya da ikinci olarak kardeşinin cesedinin kasıtlı olarak tahrip edilmesi nedeniyle şikayetçi olmaktadır. AİHS'nin 3. maddesine atıfta bulunmaktadır.

A. Tarafların argümanları

Yukarıda belirtilen nedenlerden dolayı AİHM yeniden kabuledilebilirlik aşamasında sunulan argümanlarla yetinmelidir. Buna Hükümet'in iç hukuk yollarının tüketilmediği yönündeki itirazı ile davanın esastan incelediği argümanı da dahildir.

1. Hükümet

Hükümet iç hukuk yollarının tüketilmediği itirazını yöneltmektedir. Başvuranın hiçbir zaman ne kardeşinin cesedinin kesildiği iddiası ile ne de ailesinin yaşadığı derin üzüntü ile ilgili olarak yetkili makamlara başvurmadığını belirtmektedir.

Öncelikle başvuranın 8 Mayıs 1998 tarihli muhakemenin men'i kararına itirazda bulunmadığını ifade etmektedir. İkinci olarak ise Anayasa'nın 125. ya da 129. maddelerine, 2577 Sayılı Kanun'un 2. maddesine ya da Borçlar Kanunu'nun 53. maddesine dayanan idari

ve hukuki yollara başvurarak, başvuranın zararının tazminini sağlayabileceğini ileri sürmektedir.

Yürütülen soruşturmanın aynı zamanda cesedin tahrip edildiği yönündeki iddiaları da kapsadığına dikkat çeken Hükümet, bu konuyla ilgili olarak otopsi raporlarının muteber sayılması gerektiğini ve operasyon sırasında yaşanan şiddetli olaylar nedeniyle cesedin tahrip olmuş olmasının üzücü de olsa kaçınılmaz olduğunu belirtmektedir.

2. Başvuran

Başvuran kardeşinin cesedinin 8 Ocak 1996 tarihinden, mezardan çıkarıldığı 13 Ocak tarihine kadar kamu görevlilerinin sorumluluğu altında bulunduğunu ifade etmektedir.

Başvurana göre, bütün bu süreç boyunca kardeşinin kulaklarının kesik olduğunun hiç kimse tarafından fark edilmemesi anlaşılmalıdır. En geç mezardan çıkarıldığı ana kadar bu acımasızlığın nedeninin araştırılması gerektiğini belirtmektedir. Fakat başvurana göre bunlar yapılmamıştır ve yetkililerin ölüm sonrası yapılan muayene raporlarına ilgisiz oluşları dikkate alındığında yetkililerin bu şekilde davranması zaten beklenemezdi.

Her ne olursa olsun, başvuranın çektiği fotoğrafların, ceset üzerinde tespit edilen yaraların ciddiyetini ve ölümün hangi tarihte ve hangi saatte meydana geldiğini tespit etmekten uzak olan Hükümet'in dayandığı rapor sonuçlarını çürütmek için başlı başına yeterlidir.

B. AİHM'nin takdiri

1. Ön değerlendirme

AİHS'nin 2. maddesinin ihlal edildiği sonucuna götüren gerekçeler göz önüne alındığında, AİHM Ali Ekber Kanlıbaş adına AİHS'nin 3. maddesinin usulüne ilişkin her hangi bir sorunun ortaya çıkmadığına karar vermiştir.

Geriye Hükümet'in 34. madde bakımından mağdur sıfatına itiraz etmediği başvuran adına dile getirilen şikayetin incelenmesi kalmaktadır. Esasında ailesinden bir bireyin tahrip edilmiş cesedi karşısında bir başvuranın yaşamış olabileceği üzüntü duyguları *prima facie* AİHS'nin 3. maddesi uyarınca aşağılayıcı muamele kapsamına girmektedir (Akkum ve diğerleri, no: 21894/93, CEDH 2005-...).

AİHM Ali Ekber Kanlıbaş'ın ölümüne ilişkin gerçeklerin, özellikle askeri olmak üzere ulusal makamlar tarafından bilinebileceği konusunda daha önce bir karara varmıştır. Bununla birlikte başvurunun bu kısmının 3. madde kapsamında incelenmesi gerektiği görüşündedir.

2. Genel ilkeler

AİHS'nin 3. maddesinde yer alan yasak, bir kimse 3. maddeye aykırılık teşkil eden eylemlerden dolayı mağdur olduğunu "savunulabilir" bir şekilde iddia ederse ve sözkonusu kimselerin kimlikleri her ne olursa olsun, makamların etkili bir resmi soruşturma yürütme zorunluluğunu kapsamaktadır. Bu zorunluluk ilke olarak yalnızca Devlet'in ya da kamu görevlilerin bilgisi dahilinde meydana gelen kötü muamelelerle sınırlı değildir (*Ay-Türkiye*, no: 30951/96, §60, 22 Mart 2005, ve *M.C-Bulgaristan*, no: 39272/98, §§ 151 ve 153, CEDH 2003-XII).

AİHM'nin bu alandaki içtihatlarından da anlaşıldığı üzere, davanın konusu ve kapsamı dikkate alındığında, 3. maddeden doğan usule ilişkin gereklilikler, (Bkz. *Ay*, adigeçen, § 59, *Asseneov-Bulgaristan*, 28 Ekim 1998 tarihli karar, *Derleme* 1998-VIII, s. 3290, §102, ve *Z. ve diğerleri-Birleşik Krallık* [GC], no: 29392/95, § 109, CEDH 2001-V) 2. maddede ifade edilen gerekliliklerden farklı değildir (*Menson-Birleşik Krallık* (karar), no: 47916/99, 2003-V).

3. *Ali Ekber Kanlıbaş'ın cesedi üzerinde tespit edilen yaralanmalara ilişkin yürütülen soruşturmanın yetersiz olduğu iddiası hakkında*

AİHM başvuranın 24 Ocak 1996 tarihinde Diyarbakır İnsan Hakları Derneğine başvurduğunu ve kardeşinin cesedi üzerindeki tahribatlardan bahsettiğini not etmektedir.

Dosyadan da 22 Ağustos 1997 tarihinde Erzurum DGM Cumhuriyet Başsavcısının benzer bir ihbarın şikayet olarak değerlendirilmesi gerektiğini düşündüğü ve Kangal Cumhuriyet Başsavcılığı'nı soruşturma yapmakla görevlendirdiği anlaşılmaktadır.

Başvuranın iddialarının savunulabilir olup olmadıklarının tespit edilebilmesi için, özellikle 9 Ocak 1996 tarihinde saat 6'dan, belirtilmeyen bir tarihe kadar, en azından 13 Ocak 1996 tarihinde saat 16'dan önceki bir tarihe kadar, Ali Ekber Kanlıbaş'ın ve diğer dört cesedin kamu görevlilerinin sorumluluğunda oldukları göz önünde bulundurulmalıdır.

Hükümet operasyonun yapıldığı yerde bulunan cesetlerin ne halde olduklarıyla ilgili görsel bir kanıt sunamamıştır. Ayrıca AİHM'ye sunduğu dört adet fotoğraf Ali Ekber Kanlıbaş'ın kulak bölgelerinin tespit edilmesine imkan vermemektedir.

Bu fotoğrafların ölüm sonrası muayeneden önce çekildikleri düşünülebilir, bu nedenle bu muayenenin sonuçları üzerinde durmak gerekmektedir.

Adli tıp doktoru tarafından hazırlanan raporda beş ceset arasından 2 numaralı cesedin kulaklarının “tamamen parçalandığı” belirtilmektedir. Bununla birlikte, doktorun çok sık rastlanmayan bu tür yaralanmaların sebebini araştırdığına dair herhangi bir şey bulunmamaktadır. Raporda 5 numaralı cesette benzer yaraların bulunup bulunmadığı konusunda herhangi bir bilgi yer almamaktadır.

AİHM, başvuran tarafın da dile getirdiği üzere cesetlere verilen numaralarda herhangi bir karışıklık olup olmadığı sorusuna cevap verememektedir. Bununla birlikte AİHM, mevcut davadakine benzer olaylarda, Türkiye'nin güneydoğusunda görev yapan askerlerin ölüm sonrasında kulak kesme suçu ile itham edildikleri davalar ile karşılaştığından, E.Y.'nin dile getirdiği ve yetkili makamları sindirmek amacıyla “bizzat kendi kardeşi” tarafından kulaklarının kesildiği varsayımını da kabul edememektedir (*Akkum ve diğerleri*, adigeçen, §§ 252/255).

Aynı bağlamda başvuranın cesedin iade edildiği sırada iddialarını yetkili makamlara bildirmediğinin ifade edilmesi kesin bir sonuca götürmemektedir. Esasında Savcı yardımcısının cesedin mezardan çıkarılmasına izin vermesinin ardından, başvuranın ve ailesinin ölünün kafasının görülebileceği, açık bir tabut aldıkları konusuna itiraz edilmemektedir. O anda kulak bölgesinin görülebilir olduğu ve ilgili kişilerin her şeye rağmen ruhsal yetilere sahip olduğu varsayıldığında, AİHM bu duruma daha alışkın olan devlet görevlilerinin cesedin teslimatının gerçekleştirildiği sırada hazır bulunması gerektiğini düşünmektedir, böylece devlet görevlileri de Kanlıbaş ailesinin dile getirdiklerini görme imkanına sahip olabilirlerdi.

O halde AİHM, başvuran tarafından sunulan fotoğrafların “savunulabilir” bir şikayetin var olduğunu desteklemek için yeterli olduğunu düşünmektedir. Bunun doğruluğunu araştırma görevi ise soruşturmanın yapıldığı sırada Kangal Cumhuriyet Başsavcısı’na düşmekteydi.

Doğruluğu araştırma görevi ile ilgili olarak, başvuranın sözedilen fotoğrafları ya da kendisinin elde ettiği uzmanlık raporunu Cumhuriyet Savcısı’na teslim edip etmediğinin öğrenilmesi fazla önem arz etmemektedir. Çünkü AİHM’nin daha önce de ifade ettiği gibi, bu tür durumlarda, ilgili unsurların elde edilmesi amacıyla gerekli çabaları gösterme görevi öncelikle soruşturmayı yürütmekle sorumlu olan makamlara düşmektedir.

Oysa ki bu anlamda her hangi bir önlem alınıp alınmadığı belirtilmemiştir.

Askerler PKK’nın silahlı militanlarına karşı şiddetli bir çatışma içerisindeydi ve içlerinden üç asker vurulmuştu, öldürmek üzere yetiştirilen ve harekete geçmesi gereken bu askerlerin durum değerlendirmesiyle AİHM’nin durum değerlendirmesi aynı olamayacağından bir değerlendirmeye gidemez.

Nispeten uzun süren bu operasyon sırasında Komutanlarının dikkatliliği ve iyi niyetleri ne olursa olsun, olaylar sırasında orada oluşan ortamda komutanlar mutlak bir denetim sağlama imkanına sahip olamayabilirdi. Bunu farklı şekilde değerlendirmek Devlete ve kanunların uygulanmasından sorumlu olan devlet görevlilerine gerçekle bağdaşmayan bir yükümlülük yüklemek anlamına gelir.

Bununla birlikte bu değerlendirme adli makamların, devlet görevlilerinin bilgisi dahilinde olsun ya da olmasın, mevcut olayda da olduğu gibi meydana gelen olayları aydınlatacak etkili ve uygun soruşturmalar başlatmak suretiyle kusurları denetleme zorunluluklarını ortadan kaldırmamaktadır.

AİHM, Hükümet’in çatışmaya aktif olarak katılan askerlerin sorgulanması ve kimliklerinin belirlenmesi amacıyla makamların ellerinden geleni yaptıkları gerçeğini yeterince ortaya koymadığını önceden gözlemlemiştir. Bu da soruşturmanın etkili olmadığı kanaatine varılması için yeterlidir.

Bu sonuca ulaşan ve başvuranın şikayetine ilişkin soruşturmanın muhakemenin men’i kararıyla sonuçlanmasını dikkate alan AİHM, Hükümet tarafından dile getirilen idari ve hukuki başvuru yollarının başvuran tarafından kullanılması gerekip gerekmediğinin sorgulanmasının gereksiz olduğuna karar vermiş, bu hususta daha önce pek çok kez olumsuz görüş bildirmiştir (Bkz., örneğin, *Esat Uçkan* (karar), no: 42594/98, 13 Ocak 2005).

Son olarak, AİHM Hükümet’in ön itirazını reddetmiş ve başvuran adına AİHS’nin 3. maddesinin usulen ihlal edildiğine karar vermiştir.

IV. AİHS’NİN 41. MADDESİNİN İHLAL EDİLDİĞİ İDDİASI HAKKINDA

AİHS’nin 41. maddesinde belirtilen unsurlar

A. Tazminat

Yıldız ve Yalçındağ, 4 ve 5 Temmuz tarihli görüşlerinde maddi tazminat adı altında hiçbir taleplerinin olmadığını fakat Kanlıbaş ailesinin yedi bireyinden her biri için 15.000 Euro yani toplamda 105.000 Euro manevi tazminat talep ettiklerini ifade etmişlerdir.

Hükümet bu taleplerin aşırı olduğunu ve böyle bir ödemenin yapılmasının haksız bir zenginleşmeye yol açacağını dile getirmektedir.

AİHM Ali Ekber Kanlıbaş adına AİHS'nin 2. maddesinin ve başvuran adına ise AİHS'nin 3. maddesinin usulen ihlal edildiğini gözlemlediğini hatırlatmaktadır.

Aralarında başvuranın kardeşinin de bulunduğu beş kişinin PKK'nın silahlı militanları olduğunu hiç kimse inkar etmemektedir. Her ne kadar AİHM bu kişilerin Yenice Köyüne gelme sebeplerini tespit edemese de, askerlerin gösterdikleri tepkinin terörle mücadele çerçevesinde değerlendirilmesi gerektiği ortadadır.

AİHM *McCann ve diğerleri-Birleşik Krallık* davasında (27 Eylül 1995 tarihli karar, A serisi, no: 324, s.63, §219), AİHS'nin 2. maddesinin ihlal edildiğini tespit ettiğini, IRA'nın 3 şüphelisinin, yasadışı bir ihlale karşı kişilerin korunması amacıyla öldürüldüğünün ortaya konulmadığını gözlemlemediğini hatırlatmaktadır. Bununla birlikte, şüpheli üç teröristin Gibraltar'a bomba koyma niyetinde olduklarından, maktulleri temsil edenlerin tazminat talebinde bulunamayacaklarına karar vermiştir.

Ali Ekber Kanlıbaş'a karşı ölüme sebebiyet veren zor başvurulmasının yasallığı ya da orantılılığı konusunda her hangi bir sonuca varamadığı ve bu soruların halen askıda olduğu dikkate alındığında mevcut dava koşulları nispeten farklıdır. Buna karşın, ölüm koşulları ile ilgili olarak yetkili makamların etkili soruşturma zorunluluklarını yerine getirmediklerini gözlemlenmiştir.

Aile bireyleri buna bağlı olarak üzüntü ve korku hissetmiş olmalıdır, bu nedenle AİHS'nin ihlalinin tespit edilmesinin telafi etmeye yeterli olmadığı manevi bir zarar ortaya çıkmıştır (Bkz. *mutatis mutandis*, *Hugf Jordan-Birleşik Krallık*, no: 24746/94, §§ 169-171, CEDH 2001-III, *Kelly ve diğerleri-Birleşik Krallık*, no: 30054/96, § 164, CEDH 2001-III, ve *Mckerr-Birleşik Krallık*, no: 28883/95, §§ 180-181, CEDH 2001-III).

Her şeyi değerlendirdikten sonra AİHM, AİHS'nin 2. maddesinin usulen ihlal edilmesi neticesinde manevi tazminat olarak, Ali Ekber Kanlıbaş'ın hak sahipleri adına başvurana 12.500 Euro ödenmesine karar vermiştir (*Akkum ve diğerleri*, adigeçen, §§ 287-289, ve *İpek-Türkiye*, no: 25760/94, §§ 235-239, CEDH 2004-II).

Buna karşın, AİHS'nin 2. maddesinin esasen ihlalinin tespit edilememesi nedeniyle aynı ad altında başvurana ek adil tazmin ödenmesine gerek olmadığına karar vermiştir (karşılaştırım *Kılınç ve diğerleri-Türkiye*, no: 40145/98, § 63, 7 Haziran 2005).

Manevi tazminat hususunda, başvuran adına AİHS'nin 3. maddesinin ihlal edilmesine neden olan olaylar dikkate alındığında, AİHM hakkaniyete uygun olarak başvurana 7.500 Euro ödenmesinin uygun olduğuna karar vermiştir.

B. Masraf ve Harcamalar

Başvuran, AİHS kurumları nezdinde davanın hazırlanması ve sunulması amacıyla yaptığı masraf ve harcamaların karşılanmasını talep etmekte harcamalarını ise şu şekilde açıklamaktadır:

- a) Türk avukatlarının ücreti için 4.747.82 Euro;
- b) Türkiye'de yapılan çeşitli idari masraflar için 3.331.24 Euro;
- c) İngiliz avukatlarının ücreti için 5.908.33 İngiliz Sterlini;

- d) Danışmanı Tim Otty'nin ücreti için 1.057.50 İngiliz Sterlini;
- e) Birleşik Krallık'ta yapılan çeviri için 3.105 İngiliz Sterlini;
- f) Birleşik Krallık'ta yapılan çeşitli idari masraflar için 1.030 İngiliz Sterlini.

Hükümet, avukatların çalışma saatlerinin bu şekilde özetlenmesinin, böylesi bir çalışmanın gerçekten yapıldığını göstermediğini ifade etmekte, hesap pusulasının, faturanın ve alındı makbuzlarının olmaması nedeniyle de AİHM'nin bu talebi reddetmesi gerektiğini belirtmektedir.

Başvuran tarafından sunulan detaylar dikkate alındığında, AİHM, çalışmalarının bir kısmının Türk avukatların çalışması ile illaki ortak olacağını düşünerek, Kurdish Human Rights Project avukatları tarafından talep edilen tutarların tamamının yerinde olduğu konusunda ikna olmamaktadır.

Masraf ve harcamalara ilişkin adil tazmin talebi hususunda ise AİHM hakkaniyete uygun olarak başvurana her türlü vergiden muaf tutularak 10.000 Euro ödenmesinin uygun olacağına karar vermiştir.

C. Gecikme Faizi

AİHM, Avrupa Merkez Bankası'nın marjinal kredi kolaylıklarına uyguladığı faiz oranına üç puanlık bir artışın ekleneceğini belirtmektedir.

BU GEREKÇELERE DAYALI OLARAK AİHM OYBİRLİĞİYLE,

1. AİHS'nin 2. maddesinin Ali Ekber Kanlıbaş adına usulen *ihlal edildiğine*;
2. AİHS'nin 3. maddesine ilişkin Hükümet'in ön itirazının *reddedilmesine*;
3. AİHS'nin 3. maddesinin başvuran adına usulen *ihlal edildiğine*;
4. AİHS'nin 3. maddesinin Ali Ekber Kanlıbaş adına usulen ihlal edildiğine ilişkin başka hiçbir sorunun *ortaya çıkmadığına*;
5. a) AİHS'nin 44§2. maddesi gereğince kararın kesinleştiği tarihten itibaren üç ay içinde, ödeme tarihindeki döviz kuru üzerinden YTL'ye çevrilmek üzere Savunmacı Hükümet tarafından başvurana:
 - i. Ali Ekber Kanlıbaş'ın mirasçıları adına manevi tazminat olarak başvurana 12.500 Euro (on iki bin beş yüz) *ödenmesine*;
 - ii. kendi adına uğradığı manevi zarar için 7.500 Euro (yedi bin beş yüz) *ödenmesine*;
 - iii. masraf ve harcamalar için 10.000 Euro (on bin) *ödenmesine*;
 - iv. yukarıdaki miktarların her türlü vergiden *muaf tutulmasına*;

b) sözkonusu sürenin bittiği tarihten itibaren ödemenin yapılmasına kadar Hükümet tarafından, Avrupa Merkez Bankası'nın o dönem için geçerli olan faiz oranının üç puan fazlasına eşit oranda faiz uygulanmasına.;

6. Adil tazmine ilişkin diğer taleplerin *reddine*;

karar vermiştir

İşbu karar Fransızca olarak hazırlanmış ve AİHM'nin iç tüzüğü'nün 77 §§ 2 ve 3 maddesine uygun olarak 8 Aralık 2005 tarihinde yazıyla bildirilmiştir.

— • —

 [İçindekilere dön](#)

Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi Kararı

ÖZDEMİR VE DİĞERLERİ/Türkiye Davası*

Başvuru No: 23325 / 02
Strazburg
25 Nisan 2006

OLAYLAR

Başvuranlar sırasıyla 1950, 1953, 1941 ve 1922 doğumlu olup Şanlıurfa'da ikamet etmektedirler.

Türkiye Elektrik Kurumu (İdare) 27 Mart 1999 tarihinde başvuranlara ait Birecik (Şanlıurfa) ilçesine bağlı Keskince köyünde bulunan araziyi istimlak etmiştir. Bilirkişi heyeti kamulaştırılan parsel bedelini 1.707.750.000 TL. olarak tespit etmiş [yaklaşık 4.355 Euro], bu bedel taşınmazın devredildiği tarihte başvuranlara ödenmiştir.

Başvuranlar ek bedel istemiyle 5 Nisan 1999 tarihinde Birecik Asliye Hukuk Mahkemesi'ne başvurmuşlardır.

Asliye Hukuk Mahkemesi 27 Mayıs 1999 tarihinde, 28 Nisan 1999 tarihinden itibaren hesaplanacak yasal faiziyle birlikte İdarenin başvuranlara 1.396.915.179 TL. [yaklaşık 3.332 Euro] ek kamulaştırma bedeli ödemesini kararlaştırmıştır.

Yargıtay, 15 Kasım 1999 tarihinde ilk derece mahkemesinin kararını onamıştır.

İdare, 15 Kasım 2001 tarihinde başvuranlara 3.342.702.180 TL. bedel ödemiştir.

HUKUKA DAİR

I. EK 1 NO'LU PROTOKOL'ÜN 1. MADDESİ'NİN İHLAL EDİLDİĞİ İDDİASI HAKKINDA

Başvuranlar, yargı kararı ile İdarenin kendilerine ödemesine hükmedilen bedellerin ve yasal faizin geç ödendiğinden, Devletin borçlarına karşılık uyguladığı yasal faiz oranının

yetersiz kaldığından şikayetçi olmakta ve Ek 1 no'lu Protokol'ün 1. maddesinin ihlal edildiğini ileri sürmektedirler.

A. Kabuledilebilirliğe ilişkin

Hükümet başvuruların Borçlar Kanunu'nun 105. maddesinde öngörülen başvuru yolunu kullanmadıklarını savunmaktadır. Bu hüküm uyarınca öne sürülen zararın varlığı ortaya konulduğu takdirde ek kamulaştırma bedelinin geç ödenmesi sonucu oluşan gelir kaybının giderilmesi mümkündür.

* Dışişleri Bakanlığı Çok taraflı Siyasî İşler Genel Müdürlüğü tarafından Türkçe'ye çevrilmiş olup, gayriresmî tercümedir.

AİHM, *Aka* kararında benzer bir itirazın reddedildiğini hatırlatmaktadır (Bkz. sözü edilen *Aka* kararı, s. 2678-2679, §§ 34-37). Bu sonucu değiştirecek hiçbir gerekçenin yer almadığını belirterek Hükümetin itirazını reddetmektedir.

AİHM, mahkemenin bu yöndeki yerleşik içtihatları (Bkz. özellikle *Akkuş* kararı) ve sunulan unsurların tümü ışığında, başvurunun esastan incelenmesi gerektiğine itibar etmiştir. Başvurunun kabuledilemez bulunması için hiçbir gerekçe tespit edilmemiştir.

B. Esas hakkında

AİHM, daha önceki kararlarda benzer şikayetlerin dile getirildiğini ve bunların Ek 1 no'lu Protokol'ün 1. maddesinin ihlali ile sonuçlandığını dile getirmektedir (Bkz. sözü edilen *Akkuş* kararı, s. 1317, §§ 30-31, ve *Aka* kararı, s. 2682, §§ 50-51).

AİHM, mevcut davada Hükümetin davanın seyrini farklı şekilde sonuçlandırarak hiçbir tespiti ve delili sunmadığını incelemektedir. Mahkeme, yerel merciler tarafından ek istimlak bedelinin geç ödenmesi hususunun mülkiyet sahiplerinin gelir kaybına neden olan idareye yükleneceği tespitini yapmaktadır. Bu gecikme sözkonusu sürecin etkinliğini daha da artırmıştır ki bu durumda AİHM, kamu yararının zaruretleri ve mülkiyet haklarının korunması arasındaki dengeyi bozacak şekilde başvuruların gereğinden fazla yük altında kaldığı görüşündedir.

Sonuç olarak Ek 1 no'lu Protokol'ün 1. maddesi ihlal edilmiştir.

II. AİHS'İNİN 6 § 1 MADDESİ'NİN İHLAL EDİLDİĞİ İDDİASI HAKKINDA

Başvuranlar, kamulaştırma işlemi ile 1999 tarihinde başlayan ve Kasım 2001 tarihinde ek bedelin ödenmesi ile sona eren sürecin uzunluğundan yakınmakta ve AİHS'nin 6 § 1. maddesinin ihlal edildiğini ileri sürmektedirler.

AİHM, bu şikayetin 35. madde uyarınca kabuledilemez bulunması için hiçbir gerekçe olmamasına karşın, Ek 1 no'lu Protokol'ün 1. maddesi çerçevesinde alınan sonuç ışığında AİHS'nin 6 § 1. maddesi çerçevesinde ayrıca incelenmesini gerekli görmemektedir.

III. AİHS'İNİN 41. MADDESİ'NİN UYGULANMASI

A. Maddi ve manevi zarar

Başvuranlar 3.530 Euro maddi zarara uğradıklarını ileri sürmekte, rakam belirtmeksizin manevi zararlarının giderilmesini talep etmektedirler.

Hükümet bu talebin aşırı ve ispat edilmemiş olduğunu savunmaktadır. Hükümet, AİHM'den sebepsiz bir zenginleşmeye yol açmayacak bir tazmine hükmetmesini talep etmektedir.

AİHM, *Akkuş* kararında (sözü edilen, s. 1311, §§ 35-36 ve 39) belirlenen ilgili ekonomik hesaplama yöntemini dikkate alarak ve ilgili ekonomik veriler ışığında, maddi zarar olarak başvuranlara birlikte 500 Euro'nun ödenmesini kararlaştırmıştır.

Manevi zararlar ilgili olarak AİHM, ihlal kararının tespitinin başlı başına bir adil tazmini oluşturduğu kanısındadır.

B. Masraf ve harcamalar

Başvuranlar, AİHM önünde yapmış oldukları yargı giderleri için 2.000 Euro talep etmişler, kanıtlayıcı belge sunmamışlardır.

Hükümet bu talebin ispat edilmediğini belirtmektedir.

AİHM masraf ve harcamalarla ilgili olarak, AİHS'nin 41. maddesi uyarınca yalnızca gerçekliği ve gerekliliği ispat edilen makul orandaki miktarların ödendiğini hatırlatmaktadır (Bkz. Nikolova-Bulgaristan kararı no: 31195/96, § 79, AİHM 1999-II).

Başvuranların hiçbir rakam telaffuz etmemelerine ve kanıtlayıcı belge sunmamalarına karşın AİHM nezdinde temsil giderlerinde bulduklarını kabul etmek gerekir. Bu nedenle AİHM, hakkaniyete uygun olarak tüm masraf ve giderler için başvuranlara birlikte 500 Euro ödenmesine karar vermiştir.

B. Gecikme Faizi

AİHM, Avrupa Merkez Bankası'nın marjinal kredi kolaylıklarına uyguladığı faiz oranına 3 puanlık bir artışın ekleneceğini belirtmektedir.

BU GEREKÇELERE DAYALI OLARAK, AİHM, OYBİRLİĞİYLE,

1. Başvurunun kalan kısmınının *kabuledilebilir olduğuna*;
2. Ek 1 no'lu Protokol'ün 1. maddesinin *ihlal edildiğine*;
3. AİHS'nin 6 § 1. maddesine yönelik şikayetin ayrıca incelenmesine *gerek olmadığına*;
4. Mevcut kararın manevi zarar için tek başına adil bir tazmini *oluşturduğuna*;
5. a) AİHS'nin 44 § 2. maddesi gereğince kararın kesinleştiği tarihten itibaren üç ay içinde, ödeme tarihindeki döviz kuru üzerinden Y.T.L.'ye çevrilmek ve her türlü vergiden muaf olmak üzere Savunmacı Hükümetin başvuranlara birlikte maddi zarar için 500 (beş yüz) Euro, masraf ve harcamalar için toplam 500 (beş yüz) Euro *ödemesine*;
- b) Söz konusu sürenin bittiği tarihten itibaren ve ödemenin yapılmasına kadar, Avrupa Merkez Bankasının o dönem için geçerli faizinin üç puan fazlasına eşit oranda basit faizin *uygulanmasına*;
6. Adil tazmine ilişkin diğer taleplerin *reddine*;

KARAR VERMİŞTİR.

İşbu karar Fransızca olarak hazırlanmış ve AİHM'nin iç tüzüğü'nün 77 §§ 2. ve 3. maddelerine uygun olarak 25 Nisan 2006 tarihinde yazıyla bildirilmiştir.

DUYURU

Başkanlığımızca basım ve dağıtım yapılan Yargı Mevzuatı Bülteni, 2007 yılı Ocak ayından itibaren yalnızca abone olanlara posta yoluyla ulaştırılacaktır.

Başkanlığımızda abonelik kaydı bulunmayanlar ve yargı teşkilâtı bu tarihten sonra Yargı Mevzuatı Bülteni'ni "www.edb.adalet.gov.tr/ymb.htm" internet adresinden elektronik ortamda takip edebilirler.

İlgililere duyurulur.

DUYURU

19 Ekim 2006 tarih ve 26324 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanan,

— 16.10.2006 Tarihli ve 2006/11106 Sayılı Kararnamenin Eki Karar Hakkında 2006/11106 Sayılı Bakanlar Kurulu Kararı,

20 Ekim 2006 tarih ve 26325 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanan,

— Türkiyede Oturan Yabancıların Nüfus Kayıtlarının Tutulması Hakkında Yönetmelik, yer darlığı nedeniyle Bülten'e alınamamıştır.

2006 YILI İÇİN ABONE OLMAK İSTEYENLERE DUYURU

Yargı Mevzuatı Bülteni'ne abone olmak ve aboneliklerini devam ettirmek isteyenlerin 2006 yılı abone bedeli olan 160 YTL'nı Vakıflar Bankası Adalet Bakanlığı Bürosu 783 kod nolu şubedeki 2002083 numaralı hesaba yatırarak alacakları dekontu **açık adreslerini** belirtir bir yazı ile "**Adalet Bakanlığı Eğitim Dairesi Başkanlığı Konya Devlet Yolu Üzeri No: 70 Kat: 9 Hipodrum-ANKARA**" adresine veya 223 38 06 numaralı faksa göndermeleri halinde 01.01.2006 tarihinden itibaren yıl sonuna kadar çıkacak sayılar adreslerine postalanacaktır.